

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingsårets åbning.*

(Redegørelse nr. I. Redegørelsen givet den 3/10 78).

Formanden:

Under denne sags behandling vil også den følgende sag, første behandling af forslag til finanslov for 1979, kunne omtales.

Taletiden er for ordførerne 20 minutter i første omgang, 10 minutter i anden omgang, og for andre medlemmer 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forhandling

Kjeld Olesen (S):

Mit parti havde i forgårs besøg af gæster fra Thailand. Det var med stigende undren, de lyttede til vor beskrivelse af den aktuelle situation i Danmark, avisernes overskrifter og den demonstration, vi så ude på pladsen, og som de selv overværede, og de spurgte forbavsede, om vi da ikke var et af de rigeste lande i denne verden. Det kunne da ikke være fattigdomsproblemer, vi sloges med.

Vi kunne bekræfte, at Danmark er et af de allerrigeste lande i verden, og at vi endog i vort samlede forbrug går ud over, hvad vi selv producerer. Det var vanskeligt at forklare dem, hvilke psykologiske mekanismer der virker i et samfund som vort, hvis problemer hundrede af millioner derude i verden, der lever på sultegrænsen eller derunder, ville være lykkelige for at slås med.

Lad det så være en trøst, at Danmark er et af de lande – heldigvis – der i 1979 opfylder målsætningen fra FN om, at 0,7 pct. af bruttonationalproduktet skal gå til u-landshjælp.

Til syvende og sidst afgøres vor hverdag af, hvad der sker derude i verden. Selv om vi er et lille land, har vi også forpligtelsen til at føre en aktiv udenrigspolitik, der kan skubbe udviklingen i den rigtige retning.

Atter en gang – og godt for det – kan vi konstatere den brede enighed om dansk udenrigspolitik, og jeg synes, der er grund til at komplimentere udenrigsministeren for den tale, han for nylig holdt i De Forenede Nationer. Der er ikke slækket på det pres, som vi sammen med andre udøver mod apartheid-

systemet i Sydafrika, og vi vil, hvad mit parti lægger megen vægt på, fortsætte vor humanitære bistand til frihedsbevægelser rundt om i verden.

I statsministerens åbningstale er der en positiv omtale af det udenrigspolitiske samarbejde mellem de nordiske lande. Det er jo især et samarbejde, vi praktiserer inden for FN. Netop fordi Danmark er et bindeled til EF, må vi styrke ikke alene dette samarbejde, men også det samarbejde, der finder sted i Nordisk Råd, og det samarbejde, der finder sted direkte imellem de nordiske regeringer. Det er især vigtigt, fordi vi kan se stadig tydeligere tendenser til, at EF udvikler sig mod syd. Siden det danske medlemskab har socialdemokratiet sagt, at EF ikke må være en lukket klub, vi skal være åbne over for omverdenen, og derfor går det i den rigtige retning, når Grækenlands, Portugals og Spaniens medlemskab tegner sig stadig tydeligere.

Dansk medlemskab af EF har vitterlig givet os fordele, især økonomiske, men også besværligheder, som vi netop i disse dage ser det på fiskeriets område.

Det er dybt beklageligt at iagttage, at Storbritannien som den største fiskerination går sine egne veje og lader hånt om den traktat, de selv har tilsluttet sig. Det er klogt, at regeringen i første omgang har vist besindighed, og at danske fiskere har gjort det samme. Men at situationen er uholdbar, må stå klart for enhver, og den kommende tid vil vise, om Kommissionens troværdighed skal lide skade. Det er ganske simpelt hele grundlaget for EF-samarbejdet, der vil blive rystet, hvis man tillader britisk nølen og selv udviser passivitet.

Og så til det hjemlige.

Jeg synes ikke, at det tjener noget formål at gentage, hvad der blev sagt under den debat, vi havde den 1. september om vort allerstørste problem, arbejdsløsheden, og de meget store økonomiske problemer, vi står over for. Arbejdsløsheden er og bliver det største problem, og ingen har kunnet anfægte alvor i den økonomiske virkelighed. Men mange har tilbudt sig med løsninger, spændende lige fra devaluering med en efterfølgende reallønsnedgang til følge og til en laden hånt om det betalingsbalanceunderskud, der er vort afgørende og ømme punkt.

Kort og godt: der gives, når alt kommer til alt, intet enkelt og hurtigt virkende middel,

[Kjeld Olesen]

der kan genskabe den fulde beskæftigelse og balance i økonomien. Det er og bliver en langstrakt og sej kamp, hvor resultaterne kan synes små, og hvor der for let lyttes til argumenter om, at hvis vi intet gjorde, så ville konsekvenserne for beskæftigelsen blive uhyggelige. Mange siger, at de vil bekæmpe arbejdsløsheden, men deres midler går ofte i den modsatte retning.

Det kan være fristende at forlade sig på, at de internationale konjunkturer nok snart vil bedre sig, således at vi kan tillade os en yderligere låntagning til større forbrug. Det er ganske simpelt uansvarlig tale. De vekslers har vi allerede trukket tilstrækkeligt på. Det er os selv, der skal smøge ærmerne op og gå løs på problemerne.

Det kan lyde, som det er bål og brand og brutale nedskæringer, der er lagt op til, men det er det ingenlunde, for vi har jo allerede fat i tovet og skal nu hale endnu mere hjem. Vi kan i dag se, at hvad vi tidligere har gjort, har haft sin virkning, nemlig at inflationen er blevet holdt nogenlunde i ave og betalingsbalanceunderskuddet reduceret, men haler vi ikke yderligere ind, så bliver rykket i tovet så stærkt, at vi mister grebet. Vi skal hale så meget hjem, at vi kan gøre fast om pullerten, og det har vi ikke gjort endnu. Sagt på en anden måde: der er ikke tale om nedskæringer, men om at skære toppen af stigningerne i forbruget, der ellers ville løbe løbsk.

Jeg har set, at nogle forsøger en anden udlægning. Ja, man har endog inddraget sammenligning med Madsen-Mygdal, den venstrepolitiker, der i 1929 skar drastisk ned på reallønnen, på aldersrenten og på andre sociale ydelser.

Hvad er det egentlig, vi taler om i denne situation? For den kommende overenskomstperiode er der for det første tale om en mål-sætning, der siger, at ikke blot det, vi kalder realindkomsterne, men de disponible realindkomster ikke må forringes. Der er tale om en fastholdelse af den efterlønsordning, der vil få en betydelig virkning for beskæftigelsen.

Der er tale om videreførelse af beskæftigelsesplanen, hvor der i 1979 investeres 4,6 mia kr. og i 1980 3,4 mia kr. Der er tale om jobtilbud til de arbejdsløse, der falder for 26 ugers reglen, og der vil i øvrigt blive sat ind på en aktiv erhvervspolitik. I bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden vil man undersø-

ge mulighederne for, at kommunerne kan gå direkte ind i produktionsforetagender.

Der er ikke mindst tale om forslag på boligområdet, der ikke blot fastholder den boligløsning, som vi gennemførte i sidste samling med et flertal til venstre, som vi siger, socialdemokratiet sammen med det radikale venstre og retsforbundet. Det var en boligløsning, som vi nu viderefører og forbedrer, når det drejer sig om renteaftapningen, når det drejer sig om indsatsen mod højrentebyggeriet, når det drejer sig om boligsikringen, når det drejer sig om modernisering af de bestående almennyttige boliger. Der er fastslået princippet om, at boligydelse i det almennyttige byggeri og ejerboliger ikke kan stige mere end lønningerne.

Hvad drejer det sig mere om? Det drejer sig om, at til næste år vil pensionisterne ud over dyrtidsreguleringen få en væsentlig forbedring, ikke mindst i støtte til boligydelse. Der vil i denne samling blive fremsat forslag om forbedring af uddannelsesstøtten. Nu vel, vi har, og jeg vil gerne gentage det, beklaget, at forhøjelserne ikke kan finde sted i 1979, men først i 1980 og 1981 med et samlet beløb på ½ mia kr.

Vi får om kort tid forslag til beskatning af værdistigninger på al jord og fast ejendom. Enhver ved, at vi med venstre endnu ikke er færdige med at udforme en overgangsordning for landbrugsejendomme, men princippet for selve beskatningen er slået fast.

Man kan se, at regeringen arbejder med spørgsmålet om retten til at fratække renter af privat gæld. Man beskæftiger sig videre med det problem, der drejer sig om særlige skatte- og arveafgiftsmæssige fordele for fonds. Energifolket med planerne om naturgas er uændret fra den tidligere regerings planer. Der vil ikke blive truffet afgørelse om a-kraft, før de sikkerhedsmæssige problemer er tilstrækkeligt undersøgt. Og hvad der spiller en vigtig rolle for os: der bliver tale om en videreførelse af den aktive kulturpolitik, som den tidligere regering lagde op til. Den, der brugte den tidligere venstreministers navn, tror jeg bør tænke sig om en ekstra gang.

Jeg mener, at man i det oplæg, der her er tale om, i stedet for skulle have konstateret, at der er skabt grundlag for løsninger, der burde kunne samle bredt flertal i dette ting. Men hvilket flertal, vil nogle så sige. Og så

[Kjeld Olesen]

kommer vi tilbage til det, som vi har diskuteret før, og som vi hørte blive slynget ud ude på pladsen forleden dag: hvorfor ikke benyttes det flertal, der eksisterer til venstre?

Jeg er ked af det, hver gang man i dette folketing må gentage sig selv. Det er ikke af selvoptagethed, men ganske simpelt fordi andre gør det nødvendigt, og fordi vi må have aflivet den helt fantastiske myte om, at der eksisterer noget flertal til venstre.

For det første har jeg måttet opfatte det sådan, at det radikale venstre har sagt klart nej til et bredere samarbejde med venstrefløjpartierne. Jeg vil da gerne henstille til den radikale ordfører, når han kommer herop, enten at bekræfte eller at dementere, hvad jeg her siger, at fortælle, om det radikale venstre er indstillet på at gå ind i det, der hedder flertallet til venstre, der altså skulle være alternativet til det andet flertal i et folketing, der skal fastlægge en samlet politik, ikke bare vedrørende bolig og skat, men også hele sammenhængen og ikke mindst den økonomiske politik.

For det andet er disse venstrefløjpartier dybt uenige indbyrdes på væsentlige punkter. F.eks. tager DKP og VS skarpt afstand fra det forslag til ØD, som dansk fagbevægelse finder er det eneste rigtige.

For det tredje er retsforbundet ikke bare, som de siger, et liberalt parti. Jeg bliver nødt til at sige det meget direkte, nemlig at retsforbundet er et reaktionært parti, der bl.a. ønsker afvikling af statsstøtte som princip. Det skal ikke glemmes, at ved forrige finanslovsforslag stillede retsforbundet ændringsforslag om at afskaffe støtten til det almennyttige byggeri på milliardbeløb. Hvad er det, man har talt om med hensyn til boligløsning og venstrefløjflertal? Har det ikke været, at vi skulle virkeliggøre det, der lå i det oplæg, i hvert fald væsentlige dele af det oplæg, der var fremme den 11. maj i år?

For det fjerde og ikke mindst vigtige kan man ikke bygge en samlet politik på partier, der ønsker at rive nogle enkeltheder ud af den store sammenhæng. En langsigtet politik må have en indre sammenhæng, hvor det helt afgørende er den økonomiske politik, og her er man ikke hjemme, hverken hos DKP, VS eller SF, der dog engang havde modet til det.

Vi står over for nogle vanskelige overenskomstforhandlinger. For tiden er de enkelte

fagforbund i færd med at formulere deres krav, og arbejdsmarkedet har sine egne regler for, hvordan det videre forhandlingsmønstre skal være. Det er naturligvis fagbevægelsens suveræne ret at føre sine krav frem over for arbejdsgiverne. De kommende forhandlinger må vise, om det lykkes at nå frem til et resultat.

Åbningstalen indeholder et tilbud, som i givet fald kan blive aktuelt, men det kan ikke være en politisk opgave at blande sig i tiden. Arbejdsmarkedet må føre sine forhandlinger i fred. Om og på hvilken måde der i givet fald skal være tale om en politisk deltagelse, må helt afhænge af en situation, som ingen i dag kender.

Den nye regering står nu foran sit første egentlige folketingsår, og at det bliver en besværlig tid, er vi udmærket klar over. Alternativet til SV-regeringen ville have været en socialdemokratisk mindretalsregering. Jeg gad egentlig vide, hvordan folketinget så ville have stillet sig. De borgerlige partiers holdning kender vi faktisk, hvis man erindrer sig den mobilisering mod regeringen, der blev forsøgt i foråret. Som jeg tidligere har sagt, vil en samlet økonomisk politik med venstrefløjpartierne være en umulighed. Meget taler derfor for, at vi på et snarligt tidspunkt ville komme til at stå over for et valg. Som det også blev understreget den 1. september, er det ikke et valg, vi har brug for, blot 1½ år efter det sidste.

Da andre alligevel vil nævne det, skal det da fra min side erkendes, at begyndelsen på regeringssamarbejdet har medført nogle uoverensstemmelser i den offentlige debat. Det vil jeg på nuværende tidspunkt betragte som et overstået stadium. Det ligger naturligvis i det videre samarbejde, at mange enkeltheder først på et senere tidspunkt skal udformes, og jeg tror, at vi kommer sandheden nærmest ved at sige, at vi naturligvis ikke i det fremtidige samarbejde kan undgå gnidninger.

Når temperamerterne kommer til at slå gnister, så kan det hænge sammen med, hvad vi aldrig har lagt skjul på, at venstre og socialdemokratiet ideologisk er forskellige. Det har ikke hindret os i adskillige gange at indgå på kompromiser enten ved forlig eller i lovgivningsarbejdet og nu altså i regeringssamarbejdet. Ingen – heller ikke venstre – er i tvivl om socialdemokratiets organisatoriske placering i den arbejderbevægelse, der også

[Kjeld Olesen]

omfatter fagbevægelsen. Ej heller skal nogen være i tvivl om, at vi trods regeringssamarbejdet i vore organisationer ude blandt vælgerne vil arbejde for de ideer, der er nedlagt i vort arbejdsprogram og i vort principprogram.

Endelig skal der i den forbindelse heller ingen tvivl være om, at vi med uændret styrke vil arbejde for tilslutning til det økonomiske demokrati, der før eller senere vil blive den næste epokegørende reform i dansk politik.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Den nye regering har ligesom den forrige tilsyneladende ikke evnet at fatte de økonomiske sammenhænge, og derfor vil jeg bruge den første del af min taletid på at forklare den lidt om, hvordan tingene hænger sammen, og hvad det er, der skal til, for at vi kan få rettet Danmarks økonomi op igen.

De to vigtigste årsager til vores dårlige økonomiske situation er for det første et afsætningsproblem og for det andet et produktionsproblem. Afsætningen er vanskeliggjort, fordi vore varer er for dyre, og produktionen og lysten til at skabe produktion er vanskeliggjort på grund af en lang række tåbelige love. Industriens produktionsresultat fordelte sig ifølge Industrirådet i 1975 med ca. 52 pct. til lønninger, 30 pct. til skat, 12 pct. til nødvendig bruttoopsparing, ca. 5 pct. til renteudgifter og omkring en enkelt procent til udbytter og tantiemer. Vil man gøre danske varer billigere, så kan det altså ikke nytte at gøre sådan, som kommunisterne foreslår, nemlig at stjæle de fede kapitalisters kæmpeudbytter, som man siger, for hvis man forbød enhver form for udbytter og tantiemer, ville varerne dårligt nok blive 1 pct. billigere – rent bortset fra at der så ikke længere ville være nogen, der ville investere i nye arbejdspladser.

Man kan heller ikke skære ned på de 12 pct., der går til bruttoopsparing, idet de er nødvendige til vedligeholdelse af produktionsapparatet. Derfor må man, hvis man vil gøre danske varer billigere, koncentrere sig om de 87 pct., der går til skatter og lønninger og renter. Fremskridtspartiet foreslår derfor, at man nedsætter den byrde, der hedder skatter, og som altså udgør omkring 30 pct. af produktionsresultatet. Ud over disse skat-

ter betaler vi allesammen som bekendt moms, giftskatter, kapitalvindingsskatter og mange andre skatter.

Fremskridtspartiet foreslår, at en nedsættelse af disse skatter bliver brugt til en forhøjelse af lønmodtagernes realløn, og vi foreslår, at den resterende del af denne nedsættelse bruges til at gøre danske varer billigere.

Vi foreslår yderligere, at der skal gennemføres en økonomisk politik, der kan muliggøre en nedsættelse af renteniveauet. Sammenlagt skal disse to ting betyde en nedsættelse af vores omkostningsniveau svarende til omkring 7-8 pct. allerede med virkning fra 1. januar 1979.

Fremskridtspartiet foreslår herudover en række lettelser i de restriktioner og andre byrder, der i øjeblikket hærger erhvervslivet, som f. eks. sygeløn, ATP-opkrævning, arbejdsmiljøloven samt andre ændringer i overenskomsterne.

Alt i alt vil de foreslåede ændringer betyde, at danske varer vil blive 14-15 pct. billigere allerede med virkning fra 1. januar 1979. Alt dette vil komme til at fremgå af de ændringsforslag, vi vil stille til finanslovforslaget.

Ud over at danske varer er for dyre, har vi et produktionsproblem. Det er et problem, som er fælles for næsten hele den vestlige industrialiserede verden. Det er et problem, der består i, at samfundets bureaukrater kvæler lysten til at udvise initiativ. Man kvæler lysten til at skabe nye arbejdspladser, f. eks. ved at stille krav om, hvor store mandskabsrummene skal være, hvor mange fliser der skal være på væggene, trappernes hældningsgrad, maskinernes placering, hvor mange lærlinge man må have, hvor tit oliefyret skal efterses, hvordan regnskaberne skal se ud osv. Selv den mindste bagatel er ikke for lille til at skulle igennem en længere godkendelsesprocedure. I Danmark har dette problem særlig betydning, fordi vort land for en stor del består af mindre virksomheder, og det er især disse, som har svært ved at leve op til bureaukraternes despotiske magtudfoldelse.

En anden ting, der dæmper udfoldelseslysten, er de alt for høje skatter. I de fleste vestlige industrilande har man nu så højt et skattetryk, at investeringslysten falder voldsomt, idet skattetrykket nedsætter gevinstmuligheden, og det vigtigste i enhver investering er, at der er et rimeligt forhold mellem risiko

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

og gevinstmulighed. Man risikerer ikke 1 million kroner, hvis det højeste, man kan få ud af det, er omkring 1.000 kr. netto, efter at skatten er betalt. Heldigvis er der dog i nogle lande ved at opstå en forståelse for i hvert fald dette problem. I USA har et senatsudvalg i sidste uge besluttet at sætte skatterne ned med 23 mia dollars, således at dette beløb bruges til dels at nedsætte den i USA særlig investeringsfjendtlige kapitalvindingskat, medens resten vil blive brugt til at nedsætte indkomstskatterne med. Også i Vesttyskland går man ind for skattelettelser. Men i Danmark går man selvfølgelig den modsatte vej; dér forhøjer man momsen og indfører værdistigningsafgift.

Ud over de her nævnte foranstaltninger burde regeringen nedsætte det alt for store statsunderskud, men denne gang ikke ved hjælp af skatteforhøjelser, men ved hjælp af besparelser.

Hvis man vil have orden i Danmarks økonomi, kan det kun lade sig gøre ad de veje, jeg her har skitseret. Det er til gengæld veje, som fører til et samfund, der består af et frit erhvervsliv, et levedygtigt erhvervsliv, fuld beskæftigelse, orden på betalingsbalancen, samtidig med at det vil være veje, der vil styrke den personlige frihed og fjerne den høje grad af helt uanstændig fjernstyring, der sker af de danske borgere i øjeblikket.

Desværre var det ikke den tale, vi hørte statsministeren holde i tirsdags. Statsministerens tale var præget af, at den nye regering ikke har nogen visioner, ikke har nogen konstruktiv tænkeevne, ikke har nogen ideer, men tværtimod står totalt lammet i al sin nøgenhed. Og når man kigger ud over regeringen, kan man se, at den tilsyneladende heller ikke er interesseret i at få nye ideer, idet den jo hovedsagelig er beskæftiget med at læse aviser eller med indbyrdes diskussioner.

Den nye regering er lammet af, at dens aktiviteter og alle dens forhandlinger stort set går ud på at fremme egne partiegoistiske hensyn, og at man tilsyneladende er hamrende ligeglad med, hvordan det går den danske befolkning. Der var i statsministerens tale ikke ét eneste forslag, der kan nedsætte omkostningsniveauet, ikke ét forslag, der kan gøre danske varer billigere, ikke ét forslag, der sætter flere mennesker i beskæftigelse,

ikke ét forslag, der råder bod på vores uheldige betalingsbalance.

Tværtimod lykkedes det statsministeren at lægge gift for de kommende overenskomstforhandlinger, idet man truer lønmodtagerne med, at hvis de skulle være så flinke at udvise løntilbageholdenhed ved de kommende overenskomstforhandlinger, så skal de til gengæld blive straffet med en værdistigningsafgift. En værdistigningsafgift, som vil betyde, at det vil blive meget vanskeligt for en lønmodtager at flytte fra den ene egn af landet til den anden. Den vil betyde, at det bliver vanskeligt for unge mennesker at overtage ældre menneskers ejendom. Den vil betyde, at ejerboligen bliver lagt for had, og den vil betyde, at titusinder af unge mennesker samt deres børn ikke kan få den bolig, de helst vil have. Og så vil finansministeren oven i købet gennemføre denne uretfærdighed med tilbagevirkende kraft. Der er tilsyneladende ingen grænser for denne regerings evner til at bære sig komplet tåbeligt, kluntet og ubegavet ad – for nu at bruge nogle af dens egne udtryk.

Hvis der skulle findes virksomheder, som påtænker at foretage nyinvesteringer i Danmark, så er klimaet i øjeblikket så dårligt som overhovedet muligt. Vi har som nævnt et meget højt omkostningsniveau, regeringen truer med, at vi i løbet af nogle år skal have indført tvangssocialisme i form af ØD, og derudover har vi et bureaukratvælde, der vanskeliggør enhver rimelig og fornuftig drift af virksomheder.

Hvis det er den nye regerings mål at få så mange arbejdsløse som muligt, så kan man kun sige til lykke, for så må målet vist siges at være nået med den tale, som statsministeren holdt i forgårs. Statsministeren sagde, at de indgåede forlig har haft en positiv virkning på den økonomiske udvikling. Man skulle tro, at der var grænser for, hvor naiv og blåøjet man kan tillade sig at være. Enhver vil se, at arbejdsløsheden ikke er blevet forbedret, og når betalingsbalanceunderskuddet er en lille smule mindre, end det var sidste år, skyldes det sandelig ikke de indgåede forlig, men udelukkende, at høsten var god sidste år.

Går man ind på andre områder af statsministerens tale, kan man konstatere, at der heller ikke for fiskeriet var noget håb at skimte i det, statsministeren sagde. Heller

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

ikke her har man nogen konstruktive løsninger.

Fremskridtspartiet har gang på gang fortalt, hvad det er, man skal gøre. Regeringen står som sædvanlig bare med sin hånlatter og sit overbærende smil i al sin uduelighed, og imens kvæles fiskerierhvervet langsomt.

På trods af al vores dårlige økonomi og på trods af, at befolkningen i stor udstrækning oplever en reallønstilbagegang, så er der i hvert fald nogle, der efter statsministerens tale kan glæde sig, nemlig dem, der lever af at formidle u-landsbistand. Denne regering vil ligesom den forrige gerne stå i internationale forsamlinger og prale med sin ødselhed på dette område, og det endda i en tid, hvor en række andre lande nedsætter deres u-landsbistand, fordi det er knaphedstider.

Et andet træk hos regeringen er, at den selvfølgelig erkender, at den ikke har evner til at skaffe folk i arbejde, og derfor vil man gennemføre en efterlønsordning, således at folk, der er over 60 år, skal have tilskud til at forlade arbejdsmarkedet. Regeringen forstår åbenbart ikke, at det, det drejer sig om, ikke er at få bestilt mindre her i Danmark. Det, det drejer sig om, er at få produktionen sat i vejret, så vi alle sammen kan blive lidt rigere.

Regeringen vil også fortsætte den næsten feberagtige indenlandske gældsætning. I 1975 skyldte staten kun 2,5 mia kr. indenlandsk. Med udgangen af august 1978 var den indenlandske gældsætning på omkring 40 mia kr. Der har sandelig været fart på i de få år, der er gået siden 1975.

Det er gået så hurtigt, at alene afdragene på den indenlandske og den udenlandske statsgæld i 1979 vil være på 18,3 mia kr., svarende til 14.400 kr. pr. familie eller godt 1.000 kr. om måneden. Men der er jo ikke noget, der afskrækker denne regering, den fortsætter med at gældsætte de danske borgere. Dette er udtryk for en helt absurd letsindighed og en spilloen hasard med Danmarks fremtid.

Statsministeren sagde videre, at det var vigtigt at beskytte og bevare det åbne land. Han fortalte os ikke, hvad der skal ske med det lukkede land, men det får vi måske oplyst på et andet tidspunkt. I hvert fald ville han bevare og beskytte det åbne land, og det ville han selvfølgelig gøre ved endnu mere bureaukratplanlægning, restriktioner og be-

grænsninger i folks personlige frihed og i folks private ejendomsret. Det er ganske enkelt symptomatisk for denne regering af socialdemokratiet og venstre.

På det boligpolitiske område siger regeringen, at det, der skal til, for det første er værdistigningsafgifter, der vil socialisere landets parcelhuse over en årrække, og for det andet endnu større tilskud til de komplet uduelige sociale boligbyggerier. Man skal øge driftsstøtteordninger, rentesikringen skal videreføres, og som en særlig pudsighed vil man prøve at formindske problemerne for de familier, som har stigende indtægter. For fortsat at holde liv i de sociale boligselskaber skal de som noget nyt tage sig af sanering og byfornyelse. Så vil de også på dette område kunne bevise deres total mangel på evne til at udføre et fornuftigt stykke arbejde.

Når det drejer sig om at give støtte til overklassens fornøjelser, så er regeringen ikke karrig. Støtten til film, som almindelige mennesker ikke gider se, skal selvfølgelig sættes i vejret, ligesom overklassens flittige brug af landets biblioteker også skal yderligere støttes. Som en særlig mærkværdighed – vel endnu et udslag af lyst til styring – har man oven i købet nedsat et udvalg, som skal studere bogmarkedet. Meningen hermed er vel, at man også på dette område vil lave restriktioner, statsstyring, statstilskud, og hvad man nu ellers kan finde på.

Alt i alt mener jeg, man kan konkludere, at det eneste fornuftige, statsministeren sagde i tirsdags, var de to sidste ord: Danmark leve!

Regeringen har sagt, at den vil indbyde til et bredt samarbejde, og der tegner sig vel allerede efter den korte tid, der er gået, et vist samarbejdsmonster.

Ifølge Ekstra Bladet vil samarbejdet med erhvervspartiets talrige folketingsgruppe gå ud på, at socialdemokratiet betaler dette partis flittige brug af flyvebilletter.

Med kristeligt folkeparti vil man sikkert afholde lange, intense og konstruktive forhandlinger om, hvilke af dette partis folketingsmedlemmer der nu skal forlade salen under vigtige afstemninger. Kristeligt folkeparti vil på denne måde heroisk og åbent kunne kritisere regeringens politik og alligevel medvirke til, at denne bliver gennemført. Nogle – lidt uvenlige – mennesker siger, at en sådan optræden er udtryk for en forløjet-

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

hed, der dårligt stemmer overens med de 10 bud. Men jeg har ladet mig fortælle, at kristeligt folkeparti har indført et 11. bud, og det går ud på, at man gerne må overtræde de 10 første, bare man ikke bliver opdaget. I øvrigt siges det jo, at Vorherres barmhjertighed er ret stor.

Samarbejdet med det konservative folkeparti vil hovedsagelig dreje sig om at forhøje idrættens andel af tipsmidlerne. Herudover vil de konservative i ord optræde stærkt kritisk og stille mange kritiske spørgsmål, som alle vil blive optrykt i Berlingske Tidende, men når det kommer til afstemninger i salen, vil man stemme for næsten alt, hvad regeringen kommer med. De konservative vil stedse hævde, at de ønsker en helt anden politik ført, men det er der jo ikke mulighed for i øjeblikket, og derfor støtter man regeringen. Hvad denne anden politik går ud på, er der ikke nogen der ved, heller ikke de konservative selv.

Centrum-demokraterne siger, at noget så kedeligt som økonomi, det må andre tage sig af, dog forbeholder man sig retten til at klemme en vis legemsdel sammen – uden at sige det højt. CDs løsninger på vore problemer er af en lidt mere langsigtet karakter, idet de går ud på at stoppe undervisningen i kommunistiske revolutioner i folkeskolen samt smide alle de røde ud af Danmarks Radio. Her er endelig et parti med visioner om Danmarks fremtid.

Det radikale venstre har den helt klare opfattelse – hvis man i det hele taget må sige det så klart – at på den ene side kunne man godt tænke sig at lave sådan et lille oprør fra midten, men på den anden side må man helst kun tale om det, og man vil nødigt presses til at skulle tage stilling for eller imod. Herefter er der vel ikke nogen, der er i tvivl om, hvad det radikale venstre mener. Jeg har i øvrigt opdaget, at det radikale venstre har en økonomisk politik; den går ud på at socialisere landets arbejdspladser ved gennemførelse af tvangsmedejendomsret til produktionsmidlerne samt en nedsættelse af arbejdstiden. Jeg har forstået, at det radikale venstre hermed kun mener at kunne opnå en evig tilstand af nulvækst her i landet. Mon ikke alle vi andre ved, at sådan noget ganske enkelt medfører, at virksomhederne opretter arbejdspladser uden for landets grænser i stedet for inden for landets grænser, og at

resultatet af en sådan politik selvfølgelig vil være tilbagevækst – hvis der ellers er noget, der hedder sådan.

Mange politikere taler ofte om, at vort folkestyre er inde i en krise. Man ser hyppigt statsministeren og udenrigsministeren med selvhøjtidelige miner proklamere på skærmen, at det er for folkestyret og dets stabilitet, man har oprettet denne regering. Man taler om, at befolkningen ikke har tillid til politikerne, men det er der vel ikke noget mærkeligt i. Det politiske debatniveau består for de fleste politikeres vedkommende hovedsagelig af gyldne løfter uden dækning og endeløse tomme fraser afbrudt af lidt korridordramatik. Politiske handlinger, der løser vore økonomiske problemer og bringer Danmark fremad, er der ikke nogen af. Det eneste, der udstråler fra de bestemmende politiske partier i dette land, er håbløsheden og de evindelige gentagelser af det samme tema, nemlig højere skatter, flere tilskud, mere bureaukrati. Alle ved, at det aldrig har hjulpet, at det aldrig vil hjælpe, og at det kun vil gøre Danmark endnu fattigere. Det er vel ikke så sært, at der i befolkningen breder sig en vis ligegyldighed over for det arbejde, der udføres i denne sal.

Denne nye regering er efter åbningstalen at dømme ikke et hak bedre end den gamle, den er bare en tro kopi af den gamle. Alle ved, at vi ikke syntes om den gamle regering, og jeg skal derfor meddele, at fremskridtspartiet heller ikke ser med blide øjne på den nye regering. Jeg vil slutte med at udtrykke håbet om, at den igennem indbyrdes skændrier snart kvæler sig selv. Vi skal i hvert fald gerne medvirke til at gøre pinen kort, så vi kan få et valg. Jeg vil håbe, at befolkningen ved et sådant valg snart vil kunne forstå, at fremskridtspartiet er det eneste parti, der er værd at stemme på. Kun derved kan vi atter få fremgang i Danmark.

Ellemann-Jensen (V):

Regeringen har lagt ud med en indbydelse til samarbejde over gamle politiske skel om en politik, der kan føre Danmark igennem de kommende års meget store økonomiske og politiske problemer. Opfordringen er rettet både til partierne her i folketinget og til de organisationer, der over en afgørende indflydelse på den økonomiske udvikling, og

[Ellemann-Jensen]

hvis vi i Danmark skal bevare og siden udbygge vores velstand, så må denne opfordring følges. Vi vil i venstre arbejde for, at et sådant samarbejde kan skabes.

Regeringen har nu lagt sin politik frem. Det er en helhed, som bærer tydeligt præg af den alvor og den realisme, hvormed man har vurderet de økonomiske udsigter for Danmark. Det er naturligt, at den økonomiske politik i så afgørende grad dominerer regeringens oplæg, for det er de tyngende økonomiske problemer, der på så mange områder truer med at lamme Danmarks muligheder for en fortsat fri udvikling – også på områder, der ikke umiddelbart har noget med det økonomiske at gøre.

Danmarks gældsætning til udlandet har allerede på afgørende måde forstyrret eller ligefrem lammet handlekraften i den økonomiske politik, og bliver dette forhold ikke bragt i orden, ja, så vil lammelsen brede sig. Vi vil i stigende grad blive tvunget til at tage hensyn, som påtvinges os udefra, og en uundgåelig følge heraf kan blive en tiltagende politisk krise, som lammer det ene punkt efter det andet i samfundslivet. Derfor er det vigtigt at holde fast ved, hvad statsministeren sagde her i tirsdags, at regeringens politik ikke er en vækstfjendtlig politik, en pausepolitik, der bare fastfryser tingene, men at der er tale om en politik, som på den længere sigt skal genskabe mulighederne for, at tingene kan vokse videre. En sådan politik er jo den sværeste af alle – det viser den nyere historie os – og en sådan politik stiller store krav ikke blot til den regering, der skal gennemføre den, der stilles mindst lige så store krav til oppositionen og til de andre kræfter, som er med til at forme samfundsudviklingen. Der stilles krav om, at man er villig til at se tingene i et perspektiv og i en sammenhæng, at man ikke bare piller detaljer ud, som man ikke kan lide, og så prøver at føre femørespolitik på mærkesager, men lader helheden få lov til at blive liggende.

Vi så beklageligvis tilløb til sådanne holdninger, da folketinget for en måned siden behandlede de første lovforslag, regeringen skulle have igennem. Vi så, hvordan nogle hagede sig fast i, at f. eks. en momsforhøjelse jo betyder flere ledige, idet de samme slet ikke ville se denne momsforhøjelse som et led i den helhed, hvor en sundere finanslov skal skabe grundlag for den senere vækst,

der kan gavne beskæftigelsen. Det er så let bare at tage detaljerne frem og så kritisere. Forhåbentlig vil det vise sig i den kommende tid, når regeringens forskellige forslag skal behandles hver for sig, at der er bedre forståelse for helheden i den flerstrengede økonomiske politik, som statsministeren har forklaret om.

Det er en helhed med tre grundpiller. For det første den pris- og omkostningspolitik, der skal skabe grundlag for nye initiativer, nye arbejdspladser. Her spiller den indkomstpolitik, regeringen ønsker at gennemføre, den helt afgørende rolle. Den anden grundpille er erhvervs- og arbejdsmarkedspolitikken, som skal opmuntre nye initiativer og være med til at rydde misvækster bort. Den tredje grundpille er den tilpasning af finanspolitikken, hvis nødvendighed understreges så kraftigt af det finanslovsforslag, som vi også skal behandle her i dag, og som venstres finanslovsordfører i øvrigt vender tilbage til.

Det er klart, at tager man fat på én af disse grundpiller uden at ænse de andre, ja, så kan man få mærkelige resultater ud af det. Ser man alene på den finanspolitiske stramning, på besparelser, afgiftsforhøjelser, ændringer i skatteberegningen, ja, så kan man sagtens komme og sige, at her skaber regeringen jo bare ny ledighed. Men det er en urimelig og en farlig måde at anskue tingene på, som ikke vidner om den store seriøsitet over for de problemer, vi skal prøve at løse. I venstre har vi tillid til, at den flerstrengede politik, statsministeren har lagt frem, vil dreje udviklingen i den rigtige retning. Vi ved, at det kommer til at gå langsomt, og vi ved, at vi skal igennem en vanskelig tid, før resultaterne vil kunne mærkes, men vi ved også, at Danmarks problemer i dag er så store, at ingen nok så udspekuleret mirakelkur vil kunne klare det hele med et snuptag.

Vi hørte jo en af mirakelkurene lige før, da hr. Svend Andersen (Rosk.a.) fra fremskridtspartiet var heroppe. Men hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s mirakelkur var ikke engang udspekuleret. Ja, selv de tillægsord, der jo gerne skal camouflere tomheden og mangelen på sammenhæng i fremskridtspartiets mirakelkure, var af vanlig plump karakter. Men jeg forstår på morgenaviserne, at fremskridtspartiet vil gå over til esperanto, og så kan vi måske omsider vente en fornyelse i

[Ellemann-Jensen]

det ordvalg, man anvender fra den side. Det glæder jeg mig til.

Skal regeringens mål nås, først og fremmest nedbringelsen af underskuddet over for udlandet, så stilles der store krav til opbakning og til sammenhold. Lad mig starte med sammenholdet.

Der er mange, der har haft travlt med at sprede mistillid til det sammenhold imellem venstre og socialdemokratiet, som må være den helt afgørende forudsætning for, at regeringen kan løse de opgaver, den har påtaget sig. Man har haft travlt med at bore i de sprækker, der helt naturligt må vise sig, når to partier, der i årevis har bekriget hinanden på så mange punkter, finder sammen i det fælles ønske at føre Danmark igennem krisen. Det er en naturlig ting, at man holder øje med sprækkerne, og at andre kræfter også prøver på at få indflydelse ved at efterprøve holdbarheden af den nye koalition. Det er jo spillets regler. Men det er helt afgørende for, om regeringens politik skal lykkes, at socialdemokratiet og venstre skaber tillid til sammenholdets styrke. Jeg vil derfor slå fast her i dag, at venstre er gået ind i dette samarbejde med åbne øjne og med fuld viden om den risiko, vi løber som politisk parti, at vi fuldt og helt er rede til at leve op til de aftaler, samarbejdet bygger på, at vi ønsker, at dette samarbejde skal lykkes og føre til de aftalte resultater, og at vi i de kommende år vil se det som vor fornemste opgave at forfølge disse mål, også selv om det i første omgang måtte kræve en politisk pris af os, at vi sætter samfundshensyn over partipolitiske hensyn. Jeg understreger dette, for at der ikke skal være tvivl om, at samarbejdet imellem venstre og socialdemokratiet om den politik, statsministeren har lagt frem, vil kunne holde, og at regeringens politik skal gennemføres.

Det var sammenholdet. Så er der opbakningen. Regeringen har måske ikke det klareste flertal, man kunne ønske sig. Derfor kan det blive nødvendigt, at de ansvarlige partier, der tidligere har været rede til at stå bag den nødvendige politik, fortsat lever op til dette ansvar. Vi har tillid til, at man i forståelse for situationens alvor vil give regeringen den nødvendige støtte og den nødvendige arbejdsro. Vi har ikke set noget bæredygtigt alternativ til den politik, regeringen har lagt frem. Et sådant alternativ eksisterer ikke.

Derfor er tiden ikke inde til fikse ideer og fantasiprojekter, men til at sikre folkestyrets fremtidige funktionsduelighed.

Vi ser frem til et positivt udvalgsarbejde om de mange forskellige enkeltheder i de mange forskellige lovforslag, regeringen vil lægge frem, og vi ser frem til, at dette kan ske i respekt for de overordnede krav, som stilles af den flerstrengede politik. Men opbakningen skal jo ikke bare komme, skal vi sige indefra, den er også nødvendig fra de organisationer, som har afgørende indflydelse på den økonomiske udvikling; både på arbejdsmarkedet og ude i den enkelte virksomhed må regeringen have opbakning, en opbakning i form af forståelse for og samarbejde om den dæmpning i omkostningerne, der er så nødvendig, hvis vi skal have flere arbejdspladser.

Vi har også brug for al den energi og al den iderigdom, som jo er nødvendig for at få nye initiativer til at blomstre frem. Og her er forudsætningen igen tillid. Tillid til, at regeringen ikke vil lade den ene gruppe bære tunge byrder, mens andre grupper måske får lov til at slippe fri. Tillid til nogle års rolig og stabil udvikling, hvor man kan planlægge for fremtiden. Tillid til, at regeringen vil kunne indfri de løfter, der ligger i statsministerens åbningsredegørelse. I Venstre vil vi arbejde for, at denne tillid kan bevares og styrkes. Vi er overbevist om, at meget brede kredse på arbejdsmarkedet og i erhvervslivet i øvrigt har hilset regeringsdannelsen velkommen som den længe ventede bebuder om stabilitet og fasthed, og vi vil leve op til denne tillid. Jeg skal derfor gentage, hvad jeg sagde, da vi for en måned siden drøftede statsministerens første redegørelse, nemlig at vi i venstre ikke fører politik for eller imod bestemte befolkningsgrupper, og at vi har tillid til, at det i de kommende måneder vil lykkes at skabe et sådant arbejdsklima, at arbejdsmarkedets parter selv, eventuelt i samarbejde med regeringen, kan finde frem til de løsninger, som skal sikre den tilbageholdenhed i indkomstudviklingen, som regeringen kræver. Vi tror på, at man rundt omkring i landet har udmærket forståelse for, hvor snævre muligheder vi har i de kommende år for at skrue levestandarden videre i vejret, og vi har tillid til, at man vil forstå at indrette sig herefter. I de kommende måneder skal der

[Ellemann-Jensen]

arbejdes med mange af de ting, der indgår i regeringens politik, og det bliver ikke lige let alt sammen, men vi finder det i venstre væsentligt, at det hele ikke får lov til at drukne i detaljen. Det er i den kommende tid, vi herinde skal forme grundlaget for Danmarks skæbne i 1980'erne, og derfor gælder det om at tænke langt og i brede baner og ikke kort og snævert, som vi desværre alt for ofte har oplevet det.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil gerne som medlem af og næstformand i finansudvalget sige tak til den afgående finansudvalgsformand for godt samarbejde i udvalget og for den hurtige gennemgang af finanslovsforslaget, vi havde i september.

Vi byder den ny formand velkommen og håber, at også han vil bidrage til en yderligere effektivisering af arbejdet i udvalget. Den mere rolige periode, som det nye regerings-samarbejde muliggør, skulle jo gerne bruges til en ændring og modernisering af den måde, hvorpå vi lovgiver om finanserne.

Det er paradoksalt, at vi bruger hele arbejdsindsatsen på det førstkommande finansår, skønt alle ved, at der er snævre grænser for, hvad man på et par måneder og uger kan ændre ved den finanslov, der træder i kraft allerede 1. januar. Vi er på kort sigt bundet af overenskomster, aftaler, løfter og lovgivning, som hindrer ændringer i prioriteringen det første år, og hvis vi ikke gør noget ud af det de næstfølgende finansår, står vi i nøjagtigt samme situation, næste gang der fremsættes et finanslovsforslag. Det skaber en betydelig træghed i den offentlige sektor, hvor der aldrig kan blive råd til noget nyt, fordi der ikke kan pilles ved det gamle. Det gjorde ikke så meget, dengang den offentlige sektor voksede og prioriteringen bestod i at regulere vækstraterne på de forskellige områder, men i dag, hvor den private del af nationalproduktet næsten stagnerer og dermed også den offentlige sektor, i dag fører denne finanslovgivningsprocedure til en helt unødvendig stivhed og konservatisme, som er til skade ikke kun for nye behov og nye initiativer, men også for den offentlige sektor som helhed, fordi de besparelser, der så i sidste øjeblik alligevel må gennemføres, kommer til at forulempe de berørte urimelig hårdt, fordi

der gives så kort varsel for kommuner, institutioner og offentlige styrelser.

Hvis vi kan indføre mere langsigtede styringsmidler i finanslovgivningen og dermed skabe bedre muligheder for ændringer på længere sigt, så kan vi til gengæld være mere hensynsfulde, når det gælder de kortsigtede, hurtige ændringer på det førstkommande års budgetter.

Der ligger en spire til forbedringer i de såkaldte budgetoverslag for de kommende finansår, som finansloven indeholder, men vi bruger nok disse budgetoverslag for lidt, og det er vores egen skyld. Vi drøfter dem så at sige ikke, hverken i udvalget eller andetsteds, og der stilles ingen ændringsforslag til dem. Kun i forbindelse med augustforligene har der været aftalt nogle spareklumper kombineret med nogle aftaler om øgede udgifter, jfr. beskæftigelsesplanen og den nye regeringsaftale. Men spørgsmålet er, om ikke en sådan proces burde udbygges og gøres til et fastere led i finanslovsproceduren. Jeg ved godt, at finansministeren giver visse retningslinjer til ministrene, før bidragene til finansloven udarbejdes, men spørgsmålet er, om ikke folketinget skulle have mulighed for at være med til at drøfte sådanne direktiver ikke bare vedrørende det finansår, der begynder om et år, men også dem, der begynder om 2 og 3 år, for det er jo først på denne lange sigt, at der virkelig kan skabes ændringer.

Jeg ved, finansministeren er meget opmærksom på denne problemstilling, og jeg vil gerne takke for de meget oplysende budgetredegyrelser og den seneste finansplan. Men der er nok behov for at gå videre. Måske skulle vi debattere og kaste et særligt søgelys på hovedtallene for de næstfølgende års finanslove, sådan at vi måske kunne ende med at få en art rullende 4 års planer for hele den statslige del af den offentlige sektor.

Til dem, der tror, at jeg alene tænker på at skære i den offentlige sektor, vil jeg gerne sige, at hvis vi ikke kan røre det gamle, så får vi endnu sværere ved at få råd til noget nyt. Og så vil jeg minde om den nylig overståede debat om momsforhøjelsen, som mange her i tinget jo anklagede for at øge arbejdsløsheden. Det er ganske rigtigt: skatteforhøjelser øger arbejdsløsheden. Hvis vi vil undgå skatteforhøjelser, er et af midlerne at begrænse de offentlige udgiftsstigninger; det

[Bertel Haarder]

er ikke sikkert, det vil øge arbejdsløsheden så meget, som hvis man sætter skatterne op. Sådanne begrænsninger kan på visse områder foretages, uden at beskæftigelsen rammes mærkbart, og det er derfor ukorrekt at stille det op, som om øgede offentlige udgifter automatisk øger beskæftigelsen; det behøver ikke være tilfældet.

Det er i dette lys, man skal se den nye regerings aftalte besparelser på 1,5 mia kr. det første år, 2,3 mia kr. det andet år og 2,6 mia kr. det tredje år. Disse besparelser kan dels bidrage til finansiering af beskæftigelsesplanens fortsættelse, dels bidrage til at undgå yderligere afgiftsforhøjelser, som også ville øge arbejdsløsheden. Endelig medvirker besparelserne til at dæmpe det underskud på ca. 16 mia kr., som vi ikke kan tåle på grund af virkningen på betalingsbalancen.

Der gives ingen let udgang af den klemme, vi sidder i. Den nye regerings ændrede finanslov er et nænsomt, men fast skridt i retning af at vride os ud igennem den snævre tunnel til balance i økonomien uden alt for store omkostninger for de berørte.

Til slut en enkelt bemærkning til hr. Svend Andersen (Rosk.a.), der som led i sine grotske overdrivelser påstod, at værdistigningsafgiften vil medføre socialisering af de danske boliger. Det er – med formandens tilladelse – det rene vrøvl.

I øvrigt fik hr. Svend Andersen (Rosk.a.) foretaget så groft usaglige angreb på alle de partier, han ellers siger fremskridtspartiet vil samarbejde med, at det vist er gået op for de fleste, at det ikke er vores skyld, at partiet står, hvor det står, nemlig helt ude på fløjen – for ikke at sige: i skoven.

Poul Schlüter (KF):

Debatten i dag bør ikke være en gentagelse af den, vi havde for nogle uger siden. I september mødte folketinget en regering, som kun havde haft få uger til forberedelse af sit program, og som kun afleverede en kort registerfortegnelse på 20 punkter og en lille stil i form af en ganske kort statsministertale, som påpegede det historisk sensationelle i alliancen mellem S og V og i øvrigt udmærkede sig mest ved at udtrykke de bedste forhåbninger om fremtiden. Det gjorde vi andre så også og sagde ikke så meget; men

det var altså magert, det, vi blev budt på i september.

Alligevel tog de ikke-socialistiske partier her i folketinget venligt mod den nye regering. Vi sagde: vi vil gerne samarbejde med den, vi vil gerne hjælpe og støtte den i arbejdet, og fra det konservative folkepartis side føjede vi til, at nu må den nye regering have tid, ro til at udarbejde den politik, landet har brug for, og som regeringspartierne så stærkt har fremhævet at man er i stand til at skabe. Derfor har vi da også siden ladet vor udmærkede optugtelse sejre over vor natur; det har vi gjort gennem hele den sidste måned. Vi har været tavse. Vi har holdt vores mund så meget, at vist de fleste har registreret det som næsten påfaldende. Det gør ikke noget; sådan har vi ønsket det. Regeringen skulle have ro og arbejdsfred til nu at forelægge et fuldt program. Den historiske alliance mellem socialdemokratiet og venstre skulle på godt og ondt have sin chance. Vi håbede på sandheden i de store forventninger om en effektiv, fremadrettet politik, som regeringens to partier kunne blive enige om, og som ville være det epokegørende resultat af, at de om sider satte sig sammen efter at have mistet S og Vs mangeårige flertal her i salen.

Men så er det, jeg siger, at debatten i dag bør ikke blive en gentagelse af den forrige, for nu har regeringen jo haft to måneder. Nu er sandhedens time nær.

Hvad blev det så til? I dag kan vi sige, at denne regering har haft længere tid end nogen tidligere til at udforme en klar og overbevisende politik. Alligevel ved folketinget i dag mindre end nogen sinde om en ny regerings politik. Efter statsministerens skuffende, næsten indholdsløse, næsten opgivende tale i forgårs må man spørge, hvad S og V egentlig har aftalt og er blevet enige om efter disse to måneder ud over at danne regering sammen.

Så oplever vi endda, at venstres politiske ordfører på venstres gruppes vegne forsikrer om, at man nok må indstille sig på, at den nye regering vil skulle sidde som regering i alt fald i seks år. Det er sandelig lykkedes for statsministeren at splitte de borgerlige, som han så åbent og frejdigt – det må jeg sige – erklærede i foråret at han ville. Hvis venstres ordfører får sin vilje, skulle det altså være sikret, at Anker Jørgensen kan være statsminister i alt fald i seks år, og så er det,

[Poul Schlüter]

man må skuffes over, at statsministerens tale blot er et register over alle de gamle problemer, men næsten ingen forslag har til løsninger. Vi håber stadig, men hvor længe kan vi blive ved med at håbe, hvis grundlaget ikke kommer frem?

Vi konservative vil fortsat gerne samarbejde, stadig gerne tro, som S' og Vs formænd forsikrede, at alliancen mellem S og V vil føre til ro, stabilitet og handlekraft. Det er klart, at alibiet for sammensvejsningen af S og V i en regering må findes heri, men hvad har man ikke budt befolkningen, erhvervslivet og folketinget, siden man satte sig sammen? At regeringens to partier strides for åbent tæppe, at udenrigsministeren spænder ben for statsministerens gode forhold til parterne på arbejdsmarkedet. At statsministeren karakteriserer sin udenrigsminister som tåbelig og ufornuftig – jeg har i øvrigt mødt mange, som fandt, at statsministerens dom var for hurtig, selv om den vanskeligt kunne kaldes uretfærdig. At regeringens to partier på område efter område offentligt erklærede, at de endnu ikke vidste, hvad de ville, og på felt efter felt ingen aftaler havde endnu.

Det virker slet ikke, som om vi har en regering, det virker måske snarere, som om vi har to. Det kan jo ikke blive ved med at gå. Regeringen kan ikke bare være en kaffeklub. Vi må have krav på, at regeringen optræder som en enhed, for det skal alle regeringer, ellers er det ingen regering. Man kan ikke både være i regering og i opposition; også en tidligere venstreleder måtte engang sande, at man ikke kan udtale sig både som regeringsmedlem og som privatperson.

Vi trænger nu til, synes jeg, at ministrene overbeviser om, at de har tillid til hinanden og ikke bare er hinandens kontrolministre, der lammer handlekraften, for det er forudsætningen for, at befolkningen, arbejdspladserne, erhvervslivet og folketinget kan få tillid til, at regeringen vil regere.

Jeg synes, det skal nævnes i dag, at regeringen siden sidst jo i alt fald har etableret sig med et flertal. I kraft af valgforbundet mellem de 90 er regeringskoalitionen nu blevet til Anker Jørgensen, Christophersen og Lindinger. Vi erkender, at regeringen kan selv, og at den har skaffet sig et flertal på forhånd både i alle udvalg og her i folketingsalen.

Statsministeren sagde i sin tale forleden, at der nu foreligger en ny situation, hvor regeringen må overveje. Ja, kodeordet i statsministerens tale var jo, at regeringen overvejer, men når statsministeren siger, at der foreligger en ny situation, beder jeg om, at statsministeren forstår, at det gælder også for os. Vi er også bragt i en ny situation gennem den alliance med socialdemokratiet i spidsen, som på forhånd har sikret sig et fast flertal i udvalgene og i salen.

Vi har igennem en årrække søgt indflydelse og til dels fået indflydelse gennem et åbent samarbejde med socialdemokratiske mindretalsregeringer og også en tid med en venstremindretalsregering. Når statsministeren udtrykker håb om samarbejde, slutter vi os til, men jeg vil påpege i dag, at vi har haft nogle år med tradition for bred tilslutning til lovgivningen og de såkaldte forlig. Får vi nu en periode med smalle flertal? Det er det store spørgsmål. Kommer vi nu til at opleve, at man på grund af den interne uenighed, som de sidste uger i så rigt mål har vist inden for regeringen, først i sag efter sag skal låse sig fast i et regeringskompromis, så der, når det er skabt, ikke er plads for folketingets indflydelse?

Regeringsdannelsen kan, men den behøver ikke komme til at blokere for et bredt samarbejde. Det håber vi ikke sker. Vi håber, at regeringen vil invitere til og muliggøre, at vi stadig får løsninger i folketinget, som samler et overvældende flertal og ikke blot et smalt, for vi tror, det betyder noget.

Denne debat i dag skulle jo egentlig også være en finanslovdebat, men det kan den umuligt blive. Vi fik regeringens redegørelse i aften, men vi har endnu ikke fået forelagt detaljerede ændringsforslag af regeringen. Derfor er det umuligt i dag at føre en meningsfyldt finanslovdebat, og derfor vil jeg opfordre til, at regeringen, når den er færdig med overvejelserne om besparelser og andre ændringer til den gamle finanslov, giver folketinget en redegørelse, således at folketinget får mulighed for en fornuftig debat af finanslovsforslaget. Den kan vi selvfølgelig ikke foretage i dag, hvor regeringens nye finanslovsforslag ikke er rigtigt forelagt.

Jeg sagde før, at vi vil gerne hjælpe regeringen, men selvfølgelig ikke med alt og hvad som helst. Vi må se i øjnene, at der nok vil være områder, hvor vi er naturligt uenige;

[Poul Schlüter]

det var vi også i den ekstraordinære folketingsuge i september. Det sikre er jo, at regeringen gennem momsforhøjelser og ændringer i skattelovgivningen øger det samlede skattetryk, og at man gennem pris- og avancestop forringer virksomhedernes indtjeningsevne, samt at vi skal have en ny beskatning på parcelhusene og begrænsninger i rentefradragsretten.

Regeringen vidste på forhånd, at dette ikke er det konservative folkepartis politik. Vi tror, denne politik fører til de gale resultater. Vi er ængstelige for, at regeringen fører en stagnationens politik, bare vil forsøge at opnå en bedre balance i økonomien, men på et for lavt niveau, ved at opgive at føre en ekspansiv politik.

Men det er det sidste, vi har brug for, og vi mener i det konservative folkeparti, at vi over for den nye regering får en opgave i at bidrage til, at der først og fremmest sættes på en erhvervsfremmende kurs i lovgivningen og den økonomiske planlægning, en kurs, der kan inspirere virksomhederne og deres medarbejdere til at sætte i gang og øge produktion og beskæftigelse.

Det er vel slet ikke det kapitalistiske samfund, som i disse år er i krise. Vi tror, det er det socialdemokratiske samfund, som er ved at revne, og at det er nødvendigt at finde frem til årsagen. Vi mener, årsagen er, at vi i for mange år for kraftigt har tappet virksomhederne for værdien af den produktion, arbejdspladserne og medarbejderne skabte. Vi tror, at en lettelse af virksomhedernes omkostningsniveau og en sundere balance mellem privat og offentlig aktivitet er og bliver de nærmeste års hovedproblem. Men vi savner ganske og endnu i dag den nye regerings oplæg til en løsning. Derfor vil vi selv søge at presse regeringens politik i den rigtige retning. Vi konservative vil gerne samarbejde med regeringen, men så må regeringen også forelægge en fremadrettet politik, der kan samarbejdes om.

Vi tror, den kommende vinters hovedspørgsmål bliver arbejdspladsernes produktionsvilkår. Men hvad siger regeringen om det? Næsten intet. Nogle få pæne sætninger, men intet konkret.

Vi mener, at der er to spørgsmål, hvor en løsning må findes og findes i denne samling: der må gøres en virkelig indsats for at lette erhvervslivets omkostninger: det er løn, det

er rente, det er skattetryk. Der må gøres en ny indsats for at sikre virksomhederne større indtjening, for uden større indtjening er der intet grundlag for de nye investeringer, vi har brug for.

Vi tror, at vi på så mange måder i dansk økonomisk politik præges af den negative, opgivende kurs, som f. eks. er, at først skærer man dybt i de offentlige anlægsbudgetter og tilrettelægger de private virksomheders vilkår sådan, at de heller ikke kan investere. Når det hele så går galt, siger man, at så må vi udsætte a-kraft og Storebæltsbro, for det er der i og for sig ikke råd til. Men da vi så etablerer en endnu større arbejdsløshed, må vi ansætte de langtidsledige til at udføre en lang række ganske unødvendige ting hos kommuner, offentlige institutioner osv.

Den bøtte må vendes. Vi erkender som regeringen, at en indkomstpølse er absolut nødvendig. Men vi er tvivlende over for, om regeringen har lagt det klogt til rette. Nu lagde jeg mærke til, at statsministeren ikke gentog i sin tale forleden den tidligere udtalelse om, at værdistigningsafgiften skulle være en belønning for tilbageholdenhed ved overenskomstforhandlingerne. Det er jo et sært ræsonnement. Jeg vil godt spørge, om der ligger noget politisk i, at statsministeren ikke i talen i forgårs gentog denne sære tanke. Hvordan ligger det? Nu skal vi i gang med overenskomstforhandlinger, og hvem er det? På den ene side af bordet sidder arbejdsgiverne, hvis store flertal er små mestre og handlende, og hvis væsentligste aktiv såmænd nok er deres parcelhus. På den anden side sidder lønmodtagerne, hvis eneste formue mange gange er deres hus eller ejerlejlighed eller sommerhus. Så skulle ideen være, at hvis disse parter nu holder sig pænt tilbage og giver afkald på lønforhøjelser, skal de altså belønnes med en statsprioritet i deres parcelhus. Det bliver nok ikke ligefrem nogen eftertragtelssværdig præmie under indkomstpølseforhandlingerne. Man skulle snarere sige: I kan slippe for afgiften, hvis I laver nogle fornuftige overenskomster, og det bliver måske – og forhåbentlig – også regeringens standpunkt til sidst.

Jeg vil afslutningsvis gøre et par bemærkninger om Danmarks udenrigspolitik. Det hedder i regeringens erklæringer, at Danmarks udenrigspolitik er uændret. Det er jeg ikke utilfreds med, hvis det drejer sig om

[Poul Schlüter]

hovedtrækkene. Det konservative folkeparti har igennem årene ligesom mange andre partier her i salen lagt vægt på, at når det gjaldt de afgørende ting for os, skulle vi se at blive enige, for ellers havde vi ikke nogen international indflydelse, og ellers var det dårligt for Danmarks egen sikkerheds skyld. Men jeg vil godt spørge: vil det slet ikke sætte sig nogen som helst spor i udenrigspolitikken, at venstre nu er medlem af en regering? Når det drejer sig om de områder, hvor vi jo er uenige, er alt så ved det gamle? I synet på Afrikapolitikken eller i synet på Cuba, disse års mest aggressive stat?

Vil det da slet ikke mærkes i den danske udenrigspolitik, at den forrige udenrigsminister nu er tingets formand, medens venstres leder har overtaget hans post som leder af vort lands udenrigspolitik? Kan det være rigtigt?

Jeg vil gerne sige om forsvaret, at det konservative folkeparti mener, at vi hurtigt skal i gang med arbejdet med at forberede den næste forsvarsordning, for forsvaret har brug for langtidsplanlægning, og det er også økonomisk det bedste. Vi håber, regeringen inden længe vil indbyde til forhandlinger – foreløbige forhandlinger – om en ny forsvarsordning.

Til foråret skal vi have EF-valg. Jeg vil godt spørge regeringen: kan vi stole på, at regeringen ikke udsætter EF-valget? Jeg er opmærksom på, at der ikke er fastsat en valgdato endnu, og jeg vil henstille til regeringen, at man snarest fastsætter den definitive valgdato i begyndelsen af juni måned, og at man i den forbindelse tilkendegiver, at den danske valgdato, uanset hvad andre europæiske EF-stater måtte beslutte sig til, ligger fast.

Apropos at jeg slutter med forsvars- og udenrigspolitikken, runder jeg af med en kompliment til hr. K. B. Andersen; det var faktisk folketingets nye formand, der holdt den bedste af talerne i forgårs.

Erhard Jakobsen (CD):

Må jeg have lov til at begynde, hvor den forrige taler sluttede, med en velkomst til vor nye formand. At vores formand er flyttet ind her og væk fra sin tidligere post, har befriet mig for mange bekymringer. Jeg har før sagt, og jeg ved, jeg er blevet citeret mange gange

af den tidligere udenrigsminister, når jeg har sagt, at det var med stor lettelse, jeg hver gang så hr. K. B. Andersen stige ud af en flyvemaskine, hjemvendt fra et land, som vi så heller ikke havde fået krig med. Det var jeg godt tilfreds med. Fra dette høje sæde vil det nok være svært at lægge sig ud med noget som helst land i verden. På den anden side er det selvfølgelig synd, at hverken USA eller noget andet land formentlig mere vil få noget godt råd om, hvordan de skal dirigere deres anliggender, men vi må så håbe på, at de nu som før vil være i stand til at klare sig, også de, der ikke ved, hvor Danmark overhovedet ligger.

Det vil for et medlem, der har siddet her i dette ting i nogle år – jeg skal ikke sige hvor mange – være let at lave en kritisk tale specielt i denne situation. Det ville være uhyre nemt for mig at slå op i Folketingstidende for 1974 og se alt det skidt, som socialdemokraterne dengang sagde om en venstre-regering, som kom med nøjagtigt de forslag, som denne regering kommer med. Som modvægt kunne jeg så slå op i Folketingstidende for 1975 og se alt det skidt, som venstremænd sagde om nøjagtigt de samme forslag, nu bare fremsat af en socialdemokratisk regering. Den slags kan man have megen morskab af, men jeg skal ikke bruge mere tid på det.

Centrum-demokraterne sagde velkommen til regeringen, før den var dannet. Vi var det første parti, der åbent sagde til venstre, at vi ikke føler det som brud på borgerlige samarbejdstanker, at vi ikke føler det som noget, man løber fra, hvis venstre føler, man kan udrette noget ved at gå ind i dette samarbejde: Vi har oven i købet allerede i 1973 tilrådt dette samarbejde, idet vi dog foruden V også havde K; det ved vi venstre også havde. Men all right, velkommen lyder det stadig væk til regeringen. Det eneste, vi så føjer til, er: gør det ikke for svært for os, der gerne vil støtte! Jeg behøver vel ikke at sige, at når det gælder parcelhuse og det dér, som hr. Poul Schlüter så udmærket har talt om, skal man ikke vente den varmeste støtte, men snarere det modsatte. Men all right, kritikken skal ikke være gold og negativ, for vi forstår godt, med hvilken bevæggrund man har taget disse ting op. Vi må altså bare stadig væk fastholde som centrum-demokraternes holdning, at alle afgifter på fast ejendom skal væk på et eller andet tidspunkt. Det må der

[Erhard Jakobsen]

være nogle der bliver ved med at gentage, for ellers bliver det en vane, at hver gang man skal bruge noget, går man til parcelhusejere og bilejere; det er de to grupper, man roligt kan henvende sig til. Ja men, som hr. Poul Schlüter så fortrinligt sagde det, det er jo lønmodtagerne, måske oven i købet netop de lønmodtagere, som tjener en lille smule mere end de lavtlønnede, man appellerer til, for at de skal holde tilbage. Til gengæld for, at de holder sig tilbage, er det altså dem, man kaster sig over og lægger nye byrder på. Det er sket gang på gang, og vi har sågar også selv været med til at stemme for det i de nødvendigheder, som det politiske liv nu engang giver.

Så et par venlige ord til hr. Svend Andersen (Rosk.a.), for det har han virkelig fortjent. Hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s tale her i dag skal jeg sørge for bliver bragt videre. Det er en venlig hilsen til hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s partifæller i radiatorådet, som sammen med mig bruger megen tid – meget mere tid, end det skulle være nødvendigt – på en sag, som dette folketing skulle have beskæftiget sig noget mere med, nemlig det politiske misbrug af Danmarks Radio. Det gør mig ondt at høre, at hr. Svend Andersen (Rosk.a.) kun har et par humoristiske, hånlige bemærkninger tilovers for, at centrumdemokraterne har fundet det nødvendigt at pege på, at der her foregår noget af større betydning end det meste af det, der diskuteres daglig i dette høje ting. Men det vil man opdage med tiden – hr. Svend Andersen (Rosk.a.) bliver måske en af de sidste, der opdager det – men hr. Svend Andersen (Rosk.a.) har mange partifæller, der i hvert fald ved, at det dér er rigtigt, men jeg skal bringe hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s bemærkninger ordret videre til hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s partifæller i radiatorådet.

Hvis hr. Svend Andersen (Rosk.a.) læste lige så meget, som han talte, ville han også have læst centrumdemokraternes økonomiske synspunkter, som jeg kort skal trække op.

Centrumdemokraterne har talt om det politiske, hvor nødvendigt det var med et stabilt politisk klima, og vi har dér peget på, at en udvidelse af regeringen ikke var strengt nødvendig, fordi der med forstandig hensyntagen i og for sig var partier nok, der var parate til at hjælpe regeringen igennem; det

er noget, centrumdemokraterne har sagt, og som hr. Svend Andersen (Rosk.a.) kunne have læst.

Vi har dernæst sagt til regeringen, at man ikke længere må gå og bilde folk ind, at man både kan nedsætte valutaunderskuddet og forøge beskæftigelsen. Det kan man ikke; man kan lige så godt erkende, at vi aldrig mere får fuld beskæftigelse her i landet i betydningen 40 timers arbejde til alle. Man bliver nødt til at erkende, at en arbejdsfordeling er uomgængeligt nødvendig. Det har vi sagt højt og klart og tydeligt. Det kunne hr. Svend Andersen (Rosk.a.) læse. Vi har sagt, at lønmodtagernes stilling skal betrygges, men det skal ikke ske ved, at man fjerner arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet, fordi det er en bærepille i selve det kapitalistiske system. Uden arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet har man ikke længere et privatkapitalistisk system.

Derfor har vi peget på, at hvis lønmodtagernes stilling skal betrygges, til gengæld for at man afstår fra dyrtidsportioner, eller hvad ved jeg, må det ske i form af indrømmelser derved, at arbejdsgiverne indbetaler mere til sociale fonds af forskellig art, som kommer de arbejdere til gode, der kommer i alvorlige situationer: sygdom, ulykke, arbejdsløshed osv. Det har vi sagt til regeringen. Vi har sagt til regeringen, at arbejdsformidlingen ikke længere burde ligge alene hos den offentlige arbejdsformidling, som fungerer meget bedre, end den bliver omtalt, men også burde ud til arbejdsløhedskasserne. Vi har sagt, at det var nødvendigt at lægge loft over rentefradraget. Vi har sagt dette, og vi har sagt en lang række andre ting, f. eks. at moms var bedre end punktafgifter. Men jeg indrømmer, at hr. Svend Andersen (Rosk.a.) har én undskyldning for ikke at læse det. Dette er nemlig ikke sagt i år, men det er sagt sidste år på centrumdemokraternes sommergruppemøde, og det er oven i købet sagt et så fint sted som på hr. Lindingers hotel på Rømø. Så kan det jo næsten ikke være mere autoritativt udtalt, end det er sket her.

Jeg forstår godt, at hr. Svend Andersen (Rosk.a.) selvfølgelig ikke kan huske, hvad der er sagt i 1977 – det fremgår af meget af det, hr. Svend Andersen (Rosk.a.) i øvrigt sagde – men i hvert fald er der ingen grund til at påstå, at centrumdemokraterne ikke har udtalt sig om disse ting, for nu kommer

[Erhard Jakobsen]

det. Regeringen har taget det til efterretning og har allerede en række lovforslag, der netop går ind på de punkter, som centrumdemokraterne dengang sagde. Ikke fordi vi sagde det, men fordi enhver kunne se, man var nødt til at gå i den retning.

Sådan ligger det. Men når vi så i år i vores udtalelse så stærkt fremhæver kulturpolitikken, er det, fordi vi har indtrykket af, at det, der hedder den borgerlige opposition, har fantastisk travlt med en kamp mod vejrmøller – der er i øjeblikket nogle, der i ren Don Quijote-stil har travlt med kamp mod vejrmøller, det skal jeg lade ligge – en kamp, som borgerlige politikere har ført i årevis. De taler om en snigende økonomisk socialisering. Det er det rene vrøvl. Der er solide garantier her i landet mod økonomisk socialisering. Den solide garanti hedder ikke venstre i regeringen, hedder ikke det konservative folkeparti, hedder ikke centrumdemokraterne. Den solide garanti hedder Risgaard Knudsen, den solide garanti hedder Grünbaum, den solide garanti hedder den danske fagbevægelse, den solide garanti hedder 75 pct. af socialdemokratiets vælgere. Her taler en kynig, for jeg har stået længere i socialdemokratiet, end de fleste af de socialdemokratiske ministre har. Derfor ved jeg, hvad den menige socialdemokrat mener om de forskellige misfostre af socialistiske ideer, som nu og da udkastes på socialdemokratiske kongresser. Dem skal ingen føre kamp imod, for de har ikke gnist af chance for nogen sinde at blive socialdemokratisk politik. For hvis socialdemokraterne ville foreslå dem og prøve at gennemføre dem, ville centrumdemokraterne blive landets største parti, for så ville alle socialdemokratiets vælgere gå herover som protest. Derfor er der ingen grund til at kæmpe mod det.

Men hver eneste dag sker der – og vi vil gerne være til grin på dette her, det gør ikke spor; vi vil gerne være til grin på at pege på det – kulturpolitisk et socialistisk fremstød hver eneste time i dette land, og det har langt større virkning. Man er nemlig ved lige så stille at omforme denne befolknings handlingsmønster. Det bliver mere og mere almindeligt at tale på en anden måde, at være på en anden måde, opfatte moralske normer på en anden måde end før, og hvor kommer det fra? Ja, det er noget, der sker hver eneste dag. Det sker, hver gang der bliver ansat en

ny revolutionær bibliotekar et eller andet sted, som har opdaget folkebibliotekernes moderne opgave, som er den at hælde så mange politiske pjecer i lommerne på folk som muligt, inden de går ud af bibliotekerne, hænge plakater op med agitation for politiske ideer. Det sker hver dag – prøv at spørge på eget folkebibliotek, så vil man opdage det. Det sker rundt omkring i vore skoler og undervisningsanstalter den ene dag efter den anden. Det sker gennem børneteatre, der runder rundt og bilder kommunalbestyrelser ind, at de spiller teater for børn. Det gør de ikke, de fører ren og skær politisk propaganda. Dette er bare små eksempler. Det kunne suppleres med masser af andre.

Men det sker først og sidst gennem Danmarks Radio. Hver time udgår der over program 1 og delvis over Musikradioen også et politisk budskab. Jeg har i sommer gjort mig den ulejlighed at lytte op til 15 timer om dagen i 14 dage. (*Munterhed*). Ja, mine kolleger kan roligt sukke: det er ulideligt, ikke fordi programmerne er dårlige, men fordi 15 timer er for meget. Men jeg gjorde mig samtidig den umage at bruge 1 dag til. Den brugte jeg ikke på DR, men på DDR, på østtysk radio. Jeg må til sammenligning konstatere, at der ganske vist udgår fra DDR en række politiske budskaber, men man fortæller, hvad det er. Det kommer nemlig i nyhedsudsendelser osv. Men der udgår flere politiske budskaber i ensidig retning over Danmarks Radio, og dér siger man ikke, hvad det er. Dér smugler man det ind i alle mulige udsendelser.

Det er derfor, centrumdemokraterne ønsker at gøre Danmarks Radio til en central ting i dette tings debat, for det er på tide, at medlemmerne begynder at høre radio. Jeg har haft den svaghed i min diskussion om disse ting, at jeg hverken i radiatorådet eller i dette høje ting har kunnet træffe nogen mennesker, der nogen sinde havde hørt nogen af de udsendelser, jeg ville diskutere med dem, og så er det lidt svært at diskutere med folk. Men efterhånden som folk hører det, vil de opdage, at jeg har ret. Det er derfor, centrumdemokraterne har udsat sig for at blive til grin; midt i en situation, hvor alle andre partier end centrumdemokraterne kan afskaffe arbejdsløshed og valutaunderskud og skatter og alt det, folk ikke kan lide, har vi tilladt os at sige: ja men der er altså et par

[Erhard Jakobsen]

andre problemer end dem, og det bliver vi altså ved med at sige.

Men vi får alligevel plads til ligesom hr. Poul Schlüter et par ord om udenrigspolitikken, hvor vi er ganske på linje med det, hr. Poul Schlüter sagde.

For det første det glædelige, at regeringen så klart siger EF og siger NATO. Det har vi ikke tvivlet om, og vi tvivler ikke om, at den nye udenrigsminister vil være i stand til at, skal vi sige markere linjen en lille smule kraftigere. Det har vi tillid til, og det havde vi også ventet.

Vi nærer ingen tvivl med hensyn til, at EF-valget bliver gennemført, som det er tænkt, og vi skal med glæde deltage i det. Det bliver centrum-demokraternes formål i denne valgkamp at fremhæve dette synspunkt, at vi, der skal sidde dernede, ikke bare kommer – jeg siger vi – for at være danske nede i EF, men også kommer herhjemme for at være europæere i dette land og prøve at få den danske befolkning til at tænke lidt mere europæisk, end vi er vant til, og for øvrigt også hvad de i de andre lande er vant til; vi står ikke ringere end dem. Jeg vil i hvert fald, om jeg skulle få den ære og glæde at blive valgt, føle mig mindst lige så meget som Europas repræsentant i dette høje ting – hvor jeg altså også håber at kunne blive sidende i nogle år – som jeg vil føle mig som Danmarks repræsentant dernede.

Til sidst om det, som også hr. Poul Schlüter strejfede, u-landspolitikken og Afrikapolitikken – det er ikke vendt specielt til den danske regering: det er, som om de vestlige lande her er alt for længe om at få øjnene op. Er man virkelig ikke opmærksom på, at det kommende problem i Afrika ikke er, hvad man gør ved de mange frihedsbevægelser, der gerne vil gøre noget, men hvad man vil gøre for mindretallene? Jeg tænker ikke så meget på de hvide mindretal, for de har en fantastisk evne til at klare sig, ser det ud til, selv over for Cubas tapreste soldater. Derimod tænker jeg på de store sorte mindretal, der desværre er kommet til at holde på den forkerte hest.

Der vil være millioner af afrikanske borgere, som vil blive slagtet hensynsløst ned, når eller hvis frihedsbevægelsen vinder. Hvad mon FN vil gøre i den anledning? Vil man sende et af sine store hjælpekorps over

at hjælpe de folk, som vil blive myrdet, sådan som man nu myrder i Cambodia? Sådant som man nu myrder i Vietnam, der opnåede at blive befriet bl. a. med støtte i dette høje ting, hvor folk jo ikke holdt sig tilbage, da det gjaldt om at bede amerikanerne om at holde op, osv. Nu har de fået deres befrielse, nu begynder skrigene at nå frem fra fangelejrene og fra dødslejrene også til dette land. Det er på tide, man sadler om i Afrika og forstår at støtte balancepolitikkerne og ikke støtte de yderliggående.

Til allersidst u-landspolitikken. Det er på tide, man opgiver de gamle ideer om, at det, Danmark og andre skal sende, er lærere og ingeniører og teknikere. Jeg vil foreslå – uden at stille direkte forslag kaster jeg bare ideen frem: hvad om Danmark hårdt og brutalt sagde: vi vil opdele vor u-landshjælp i tre portioner. På den ene portion skriver vi mad. På den anden portion skriver vi mad, og på den tredje portion skriver vi mad. Der var for nogle år siden 400 mill. mennesker, der var på sultegrænsen, nu er der 500 mill. mennesker, der er på sultegrænsen. Der bliver 600–700 mill. mennesker på sultegrænsen, og så sender vi skolelærere derned for at hjælpe dem med det problem.

Jeg tror, det er på tide, at man i u-landspolitikken ser realistisk på det og siger: den drøm, man kunne have for 25 år siden om at bygge landene op og alt det dér, ja, hvordan er det gået med den drøm? Nu kommer u-landene med – jeg har lige oplevet det blandt Lomé-politikkerne – tre fuldkomne håbløse krav. På den ene side siger man: I må købe noget mere hos os af industrivarer, og det gør vi så, med det resultat, at der er 500.000 arbejdsløse tekstilarbejdere i Vesteuropa, bl. a. som følge af at vi køber billige tekstilvarer i Afrika. Samtidig siger de: der skal investeres noget mere, og det må være af private, for hvis det er Vesteuropa, der skal investere, er det private. Men samtidig siger man: vi vil ikke se de multinationale selskaber. Det bliver altså lidt svært at finde ud af den u-landsproblematik, som det normalt hedder i det fine, moderne danske sprog. Man må erkende, at man har grebet disse ting forkert an, og det ville være smukt, om Danmark ville være med blandt de lande, der sagde: lad os nu stoppe alt det skaberi.

[Erhard Jakobsen]

Det sidste eksempel, jeg skal give, er følgende: jeg har til stor fornøjelse for socialistiske kolleger nede i Parlamentet gang på gang foreslået det kætterske synspunkt, at man skulle give u-landene noget fra vore overskudslagre. Det er der blevet protesteret imod. Det skulle ikke sådan være fattighjælp osv., nej, nej, men nu kommer u-landene selv og beder om at få nogle af de overskud, vi har. Mon så også socialisterne stadig væk vil sætte teorierne og de store ideologier højere end de praktiske hensyn? Så bliver de uvenner med deres socialistiske kolleger i u-landene, for det, de trænger til, er noget at spise, og det er det første, man skulle prøve at give dem.

Dansk udenrigspolitik håber jeg der slet ikke vil være nogen diskussion om. Det er der jo grund til at understrege nu, hvor vi står over for et EF-Parlamentsvalg. Modstanderne vil prøve at bilde folk ind, at de nu kan få lejlighed til at vise, at de ikke kan lide EF. Det kan de ikke, det passer ikke. Der er ikke politisk mulighed for at få Danmark ud af EF. Der vil ikke på noget tidspunkt blive valgt et folketing, hvor der kan blive flertal for at melde Danmark ud af EF, og kan der ikke vedtages et forslag i folketinget om at smide Danmark ud af EF, så kan det ikke komme til folkeafstemning, og uden en folkeafstemning kan Danmark ikke komme ud af EF. Derfor er al den tanke om at misbruge situationen til at føre kamp mod EF bare spild, for Danmark er i EF i kraft af dansk folkevilje, og Danmark bliver i EF, og det, vi trænger til, er at vise lidt bedre, at vi også fortjener at være der.

Formanden:

Inden jeg giver ordet til hr. Gert Petersen, skal jeg til orientering for tingets medlemmer sige, at det er hensigten at afbryde forhandlingen lidt før kl. 12.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil da også gerne ønske formanden til lykke med valget og henlede hr. Erhard Jakobsens opmærksomhed på, at hver gang der kommer udenlandske parlamentarikerdelegationer hertil og ikke alene sådanne, men også ofte når der kommer udenlandske regeringschefer, modtages de af folketingets præsidium inklusive formanden, så jeg tror ikke, hr.

Erhard Jakobsen kan sove helt så roligt, som han gav udtryk for heroppe. Men lad det være.

Det ville være meget fristende allerede nu at gå ind på de bemærkninger, som ordførerne for de to regeringspartier er kommet med, for det var jo en ejendommeligt samling af fraser og myter, og også på baggrund af det interview, som LOs formand gav til Børsen i går. Men så får man ikke kommenteret åbningstalen, for den undlod de omhyggeligt at gå ind på – det var der ikke plads til for alle fraserne og myterne – så derfor vil jeg alligevel holde mig til mit oprindelige manuskript i første omgang, og så må vi i anden omgang vende tilbage til de ejendommeligheder, som kom fra de to regeringsordføreres side.

Fra første færd bør det slås fast, at socialistisk folkepartis holdning til denne regering er en anden end vores holdning til den socialdemokratiske mindretalsregering. I 1975 var vi med til at pege på en socialdemokratisk mindretalsregering, og vi var for så vidt en del af dens parlamentariske grundlag. Vi var imod dens indkomstpoltiske hovedlinje, men på en række punkter, ikke mindst vedrørende beskæftigelses-, social- og uddannelsespolitik osv., var der så afgørende nuanceforskelle mellem den og en almindelig borgerlig regering, at vi faktisk ved flere lejligheder beskyttede denne regering mod borgerlige forsøg på at styrte den.

Vort syn på SV-regeringen er grundlæggende anderledes. Det er ikke tilfældigt, at fagbevægelsen som helhed med skarphed har vendt sig mod denne regering. Det kan ikke siges at være en regering, der er udgået af arbejderbevægelsen. Både socialistisk folkepartis og fagbevægelsens modstand skyldes, at SV-regeringen med sin politik entydigt øger arbejdsløsheden, at den helt har opgivet at imødegå krisen med det bredt anlagte reformprogram, der er nødvendigt. Vi får ikke nogen skattereform, ikke nogen boligreform, selv om det havde været parlamentarisk muligt, forudsat at den forrige socialdemokratiske mindretalsregering havde taget kampen op med venstre i stedet for at slutte sig sammen med venstre, og vi får slet ikke nogen demokratisering af arbejdslivet.

Bevares, jeg skal ikke udelukke, at selv en blind høne som ministeriet Jørgensen/ Christophersen kan finde et korn eller to, og i så fald skal vi da ikke hindre hønen i at

[Gert Petersen]

samle det op. Men hverken i det første, ordknappe eller det andet, ordrige regeringsoplæg – indholdsmæssigt var de såmænd lige fattige – finder vi ret mange korn, men derimod en forfærdelig masse avner, flere, end vi har set siden salig Madsen-Mygdals dage.

På den baggrund opfatter vi socialistisk folkeparti som et klart oppositionsparti i forhold til SV-regeringen. Jo før den kan fjernes, desto bedre. Vi siger åbent, at det er vores mål at fjerne den. Ikke ud fra noget ønske om at bekriige socialdemokratiet, men fordi denne regering lægger op til en reaktionær politik.

I sin korte levetid har regeringen allerede lanceret forslag, der vil drive arbejdsløsheden op på mere end 200.000 på årsbasis; det er resultatet af de stramninger, som man enten har gennemført eller bebudet skal gennemføres.

Man siger, at det skyldes hensynet til betalingsbalancen, men for hver gang man strammer med 1 mia kr., får man kun en beskedent forbedring på betalingsbalancen på 400 mill. kr., men i tilgift 3.500 arbejdsløse. Netop derfor har de senere års indkomstpolitik og nedskæringspolitik ikke medført nogen varig forbedring af betalingsbalancen. Alligevel kører man videre derudad med de samme elendige midler.

En særlig plads i den arbejdsløshedsskabende politik indtager indkomstpolitikken, der, som vi har forudsagt, bestandig og uundgåeligt reduceres til ren og skær lønpolitik. Man påstår, at det er lønningerne, der er for høje. Ja men lønnen kan ikke anskues isoleret, men må ses i sammenhæng med produktiviteten, som er meget høj herhjemme. OECD har oplyst, at lønandelen pr. produceret enhed over en årrække er faldet hurtigere i Danmark end i en række af de lande, vi konkurrerer med. Den nye overvismand, Hans Zeuthen, har peget på rentebyrden som ondets rod. Det har han ret i, og vi mener også, han har ret i, at renteniveauet herhjemme er lagt uforsvarligt højt i forhold til udlandet, og at det her og nu kan nedbringes, hvis der er politisk vilje til det. Men det er der ikke, i hvert fald ikke hos regeringen; det vil man ikke gøre noget ved. I stedet henviser man til lønningerne, og så snakker man i øvrigt om udlandet, og hvad der kan ske i udlandet.

Hvad med at gøre noget selv? Ledigheden kan nedbringes ved egne kræfter, uden at betalingsbalancen forværres, med en storstilet indsats i energisektoren uden a-kraft, i boligsektoren, i den offentlige sektor og med sociale reformer, der fordeler den givne arbejdsmængde socialt rimeligere end i dag. Ad disse veje er der – det er vi overbevist om – mulighed for at skaffe mindst 100.000 nye arbejdspladser, og selv om arbejdsløsheden ikke vil være totalt forsvundet af den grund, ville en sådan ekspansion netop fungere som et lokomotiv, men vel at mærke et, som vi selv kørte.

Men selv om regeringen ikke er interesseret i at bekæmpe arbejdsløsheden, er den alligevel interesseret i arbejdsmarkedet. Det hænger sammen med dens optagethed af lønningerne som roden til alt ondt, og jo mere det drejer sig om almindelige arbejderes lønindkomster, jo vigtigere forekommer det regeringen at være. Det er den linje, man serverer under titlen »indkomstpolitik«.

Socialistisk folkeparti har bestandig vendt sig mod tvangsindgreb i overenskomsterne, og det standpunkt fraviger vi ikke. Det er da højst tænkeligt, at forhandlingerne bliver svære her til foråret, og at de munder ud i konflikt. Regeringen har jo gjort alt, det må man sige, for at opmuntre arbejdsgiverne til at føre en kategorisk nej-politik. Når regeringen siger nulløsning – og det er det, man faktisk siger – gør arbejdsgiverne det selvfølgelig også, ellers ville de være godt tossede; det giver de store vanskeligheder, og så får vi se, hvad der sker. Så spørger jeg mig, om den socialdemokratiske folketingsgruppe virkelig for tredje gang i træk tør medvirke til, at overenskomsterne skal dikteres af folketinget. Jeg advarer den imod det. Det bliver selvfølgelig uden os. Jeg er sikker på, at hvis den gør det, vil det medføre det endelige brud mellem socialdemokratiet og fagbevægelsen.

Hvis folketinget havde gennemført en socialt rimelig skatte- og boligreform, i princippet sådan som den forrige regering foreslog det i forsommeren, er det klart, at det ville have bidraget til at lette overenskomstforhandlingerne. Nu har man gjort det modsatte. Dyrtdisportionerne var i forvejen en tikende bombe, som man anbragte for to år siden. Nu har man lagt nye bomber; eksplosionen er til at forudse.

[Gert Petersen]

Den eneste demonteringsmekanisme, regeringen har kunnet finde på, er de såkaldte trepartsforhandlinger. Her har udenrigsministeren været så elskværdig i en tale at tilbyde arbejderne nogle milde gaver, nemlig ting og sager, som befolkningen i forvejen har et rimeligt krav på. Sandheden er, at disse trepartsforhandlinger helt åbenbart skal være et forum, hvor to parter, nemlig regeringen og Dansk Arbejdsgiverforening, som er erklæret enige, i fællesskab skal prøve at presse den tredje part fra fagbevægelsen. Det er meningen med disse såkaldte forhandlinger.

De trepartsforhandlinger, der her er lagt op til, er ganske enkelt et anslag mod fagbevægelsen og lønmodtagerne, men det bliver værre endnu. Det store skred mod højre ses vel tydeligst inden for det område, der vedrører demokratiseringen af arbejdslivet. Den 28. juli 1977, for kun godt et år siden, sagde den socialdemokratiske mindretalsregering i sit forhandlingsoplæg – jeg citerer:

»Det er regeringen opfattelse, at en forsættelse af indkomspolitikken i forbindelse med den kommende overenskomstsituation forudsætter en politisk vilje til at påbegynde gennemførelsen af principperne om lønmodtagernes medbestemmelse og medejendomsret gennem økonomisk demokrati.«

Jeg må erkende, at jeg i min grænseløse naivitet dengang tænkte: hovsa, nu ser det ud, som om den indkomspolitik ryger på gulvet, for det er klart, at de ikke i folketinget kan skaffe sig et flertal for en ØD-ordning, sådan som tingene ligger. Men her står, at det er en forudsætning for fortsat indkomspolitik, at man skal påbegynde gennemførelsen af sådanne principper.

Hvad nu? Nu står vi i den situation, at man for et år siden fra socialdemokratiets side sagde: uden ØD ingen indkomspolitik, men nu siger: indkomspolitik, men uden ØD, uden demokratisering af arbejdslivet.

Hvad SF angår, har vi aldrig ment, at indkomspolitik og ØD hører sammen. Men det var jo altså engang socialdemokratiets opfattelse; nu er man kommet til den modsatte opfattelse. Stillet over for denne totale svigten fastholder socialistisk folkeparti sit standpunkt. Vi arbejder for, at arbejdslivet demokratiseres ved, at der gennemføres reformer, som bryder med arbejdsgiverens enevælde – og jeg giver da hr. Erhard Jakobsen helt ret i, at det også er et brud med det kapitalis-

tiske system, og det vil være en aldeles udmærket ting – samtidig med at der opbygges en demokratisk ledet solidarisk lønmodtagerfond. Vi har væsentlige kritiske bemærkninger til LOs forslag, som er for snævert, fordi det udelader arbejdspladsdemokratiet, og som ikke er vidtrækkende nok i mønsteret for en virkelig demokratisk ledelse af fonden. Men jeg må konstatere, at selv dette alt for beskedne og snævre forslag har statsministeren nu solgt til arbejdsgiverforeningspartiet venstre, for at han kan blive ved med at føre en såkaldt indkomspolitik, hvilket reelt betyder lønpolitik baseret på nulløsninger og øget ophobning af privatkapitalistiske profitter.

Så har SV-regeringen bebudet indførelse af en værdistigningsafgift. Hvad den går ud på, er jo en af de bedre besvarede hemmeligheder i dansk politik. Hvad vil man f. eks. med de omtalte overgangsbestemmelser? Det er det officielle standpunkt. Men skatte- og afgiftsministeren er ikke så usikker. Han har venligt, men bestemt, bedt den socialdemokratiske ordfører, hr. Kjeld Olesen, og formanden for folketingets skatte- og afgiftsudvalg, hr. Hjortnæs, om at holde bøtte, fordi de ikke har deltaget i forhandlingerne om denne afgift.

Jeg skal ikke blande mig i meningsudvekslingen, men jeg vil bede statsministeren om at skabe klarhed. Jeg hørte godt nok, at han i går forsikrede, at der ikke fandtes nogen skriftlig aftale om denne værdistigningsafgift. Jeg har fra meget pålidelig kilde hørt det modsatte, så derfor vil jeg gerne høre statsministeren kommentere den sag en gang til, og jeg vil i øvrigt føje til, at skatte- og afgiftsministeren udtaler sig meget skråsikkert, næsten som om der var en sådan aftale.

For mig at se er der meget, der tyder på, at de såkaldte overgangsproblemer dækker over det forhold, at der ikke er tale om en reel beskatning af arbejdsfri indkomster ved køb og salg af jord og fast ejendom, men tværtimod om en skattelettelse til landbruget, der slipper for kapitalvindingsskatten. Hr. Arne Pilegaard Larsen har jo også slikket sig om munden ved tanken om den gevinst på 2–3 mia kr., som landbruget skal hente hjem i kraft af den nye ordning.

Blandt de andre reaktionære signaler, der er sendt op i statsministerens åbningstale, finder vi også et om folkeskolen. SF er part-

[Gert Petersen]

haver i folkeskoleforliget fra 1975 og derfor stærkt interesseret i dette signal. Siden forliget er blevet indgået, har vi set det brudt af det skinhellige kristelige folkeparti, stærkt støttet af det nye regeringsparti, venstre, i forbindelse med forligets klare aftale om at forenkle karakterskalaen. På samme måde virkede den ændring i gymnasieloven, som gjorde tysk til en betingelse for at komme i gymnasiet. Afgørende forudsætninger for folkeskoleloven var dermed blevet brudt.

Derfor er vi nu ved den yderste grænse for de forligsbrud, der kan accepteres, og det er med meget stor bekymring, at vi har iagttaget venstres pres for at genindføre niveaudelte prøver i folkeskolen, dvs. for at genindføre den eksamensdominerede sorteringsskole. Det advarer vi imod. Folkeskolen er gennem en langsom og gradvis udvikling blevet mere demokratisk, mere børnevenlig og mere samarbejdsorienteret. Denne udvikling skal ikke rullens tilbage.

Derfor er vi skeptiske over for statsministerens ord i åbningstalen om folkeskolen. De ændringer, der skal gennemføres i folkeskolen, kan formentlig, siger statsministeren, gennemføres inden for folkeskolelovens rammer. Bebuder han dermed eventuelt en lovændring, sådan som en slags ultimatum: hvis I ikke vil være flinke, så må vi lave en lovændring, ophæve forliget totalt? Ja, så vil det være endnu et tilbageskud til fordel for mørkemænd og reaktion. Socialistisk folkeparti vil slås for en udelte og frisindede folkeskole.

Vi vil også – det være sagt til hr. Erhard Jakobsen – fastholde folkeskolen som en decentral, overvejende kommunal skole. Når hr. Erhard Jakobsen nu på sit korstog søger at centralisere skolen, prøver at gøre den mere statsstyret, kan jeg forsikre ham om, at han skal møde ubetinget modstand fra socialistisk folkeparti. Helt grotesk bliver i øvrigt centraliseringsbestrebelse i skolen, når oven i købet fællesmarkedet vil til at blande sig i dens forhold. Nu vil EF søge at indføre et mystisk fag – nå, slet så mystisk er det vel desværre ikke – der skal hedde EF-kundskab, i skolerne. Det er fuldstændig utilstedeligt. Der er ingen baggrund i skoleloven for dette fag, og ministeren har ingen som helst adkomst til at indføre det på den vejledende timeplan.

Hvad endelig selve spørgsmålet om fællesmarkedet angår, så indeholdt statsministerens

tale jo et afsnit af tom højtidelighed, må jeg desværre sige, om EF-valget til næste sommer, og det valg skal jo nok give anledning til mange store ord og fedt flæsk. Men hvad med de praktiske, dagligdags problemer, som vi står over for? Hvad med EFs forsøg på at harmonisere vor afgiftslovgivning gennem en forhøjelse af snapseskatten, gennem ændringer i 3 døgnreglen og efterhånden – og det er jo nok til syvende og sidst alvorligere end spørgsmålet om snapseskatten – en fælles moms? Hvad med EFs forsøg på at mindske forbrugeroplysningen herhjemme ved at gribe ind over for varedeklarationer? Hvad med fiskernes vilkår? Man lovede før den 2. oktober 1972 fiskerne, at de ville få lige vilkår i EF, derfor stemte de ja. I stedet har fiskerne til gavn fået at føle, at EF ikke er noget fællesskab, som det ellers så smukt hedder, men rammen om stormagtsdominans. Englænderne blokerer fælles løsninger i fiskerispørgsmålet og gennemfører ensidige forholdsregler vendt mod dansk fiskeri, sidst med beslutningen om at flytte sperlingkassen 2° mod øst.

Nej, EF er ikke noget fællesskab. Man havde lovet fiskerne som så mange andre, at i dette dejlige EF ville ret erstatte magt, ingen ville kunne tage sig selv til rette, men alligevel må vi nu se i øjnene, at den EF-domstol, der skal bruges til at sætte lille Danmark på plads i spørgsmålet om afgiftsharmoniseringer, ikke er i stand til at tumle en stormagt som England – ikke at det overrasker os synderligt, det var, hvad vi forudså, og hvad vi sagde, men det er nøjagtigt det modsatte af, hvad de partier, som dengang gik og i dag går ind for EF-medlemskabet, sagde, og hvad de stadig væk påstår.

Mere generelt gælder det i øvrigt, at EF-tilhængere i de 9 lande hele tiden søger at udvide EFs virkefelt, harmonisere mere og mere og styrke EFs institutioner. De vil faktisk have en EF-union, sådan som Tindemans har foreslået det, og da for resten også sådan som statsministeren tilsluttede sig det på topmødet, endnu inden vores medlemskab formelt var trådt i kraft i slutningen af 1972. Denne union siger vi nej til. Jeg er overbevist om, at et meget stort flertal i den danske befolkning siger nej til den, vel vidende, at den vil gøre medlemskabet endnu værre, end det er i forvejen.

Det sidste skud på unionsplanerne ser vi i det forsøg, der for tiden gøres på at stable et

[Gert Petersen]

nyt valutasystem på benene inden for fællesmarkedet. Hvert enkelt land skal aflevere 20 pct. af sin valutareserve til fællesmarkedet, og så skal det kunne låne fra den pulje, der dér vil blive oprettet. I og med medlemskabet af slangen er den danske krone under et stærkt pres, meget stærkt bundet af den tyske mark, og har ikke sin egen bevægelsesfrihed. Derfor kommer vi gang på gang ud i store vanskeligheder omkring kronen. Men så vil man sige: ja men hvis denne fond bliver oprettet, kan I låne en masse penge i den. Ja tak, og risikere at få stillet meget hårde betingelser til den økonomiske politik, som f. eks. vil medføre øget arbejdsløshed, endnu mere arbejdsløshed. Derfor, når vi siger nej til unionen, siger vi naturligvis også nej til dette nye valutasystem, og vi mener ikke, at forsøgene på at få det indført skal gå stille af.

Vi kan altså, for at opsummere, ikke love denne regering nogen let gang gennem folketinget, for så vidt det står til os. Vi er i disse henseender aldeles enige i de udtalelser, som fagbevægelsens førstemand er kommet med. Vi agter at gøre, hvad vi kan for at slippe af med regeringen. Hvis den skulle finde et enkelt korn, nå ja, så lad den samle det op, men der bliver ikke mange korn at finde. Det er alt i alt et reaktionært, arbejdsløshedsskabende program, der er lagt op til. Derfor må denne regering fjernes.

Jørgen Jensen (DKP):

Statsministeren gentog i tirsdags, at regeringens baggrund var de store økonomiske problemer og den manglende stabilitet i lovgivningsarbejdet, men når SV-regeringen fastslår, at den vil fortsætte, ja, endog forstærke den politik, der kom til udtryk ved forlig efter forlig mellem de to partier, der nu har dannet regering, er det en kendsgerning, at den kapitalistiske krise blev forstærket og uddybet, og at følgevirkninger blev søgt imødegået ved asociale indgreb både gennem Hartlingregeringens helhedsløsninger og gennem regeringerne Anker Jørgensens indkomstpoltik. En forstærket indkomstpoltik, som man lover, vil ikke løse, men forstærke og yderligere uddybe krisen og forøge arbejdsløsheden og kapitalophobningen i virksomhederne.

At det er en NATO- og EF-regering, blev gjort helt klart i åbningstalen, men mon de socialdemokratiske vælgere havde ventet, at det blev handelsminister Arne Christiansens fortolkning af NATO og økonomiminister Anders Andersens målsætning for EF, der skulle være grundlaget for dansk udenrigspolitik under en socialdemokratisk statsminister? Hr. Poul Schlüter og hr. Erhard Jakobsen har jo tydeligt givet udtryk for, at de ønsker, det skal være denne målsætning, men det betyder endnu ringere muligheder for en selvstændig dansk indsats for løsning af krisens problemer.

Det stiller også de direkte valg til Europa-Parlamentet i et nyt lys. Ingen skal være i tvivl om, at der nu arbejdes direkte mod en politisk union, og statsministerens udtalelse om, at der var en stigende grad af sammenfald i synspunkter hos de ni på mange vigtige udenrigspolitiske områder, viser nye socialdemokratiske tilbagemagter fra principper og løfter, fra dengang vi bandt os til EF.

Når statsministeren i omtalen af NATO taler om en indsats for en realistisk afspændingsproces, mangler der totalt noget om, hvad det måtte betyde for Danmark. Der var intet om indgreb mod forsvarrets efterretningstjenestes lyssky virksomhed eller dens opbygning af den psykologiske baggrund for yderligere militarisering. Der var intet om stop for hjemmeforsvarets udvikling til et vagtværn for politiske ideer. Der var ingen afstandtagen fra hr. Knud Damgaards udhuling af tidligere løfter om ikke at stationere fremmede tropper i Danmark. Der var intet om regeringens tilsagn om indtil næste opfølgingsmøde om Helsingiaftalerne at ville iagttage, hvorledes slutakten følges op af samtlige deltagerlande. Vi mangler også helt noget om, hvilke initiativer Danmark skal tage for at sikre reelle oplysninger om de deltagerlande i Helsingforskonferencen, som udokumenteret af NATO er udpeget som det danske folks fjende og en trussel mod freden.

Og international beskyttelse af menneskerettighederne, som det hed, betyder det en opfordring til hjælp udefra for at gøre op med vore brud på menneskerettighederne? Vi har 200.000 arbejdsløse. Og kunne de langvarigt ledige så ikke slippe for forsøgene på at bagatellisere arbejdsløsheden gennem talen om de mange nye, der har meldt sig til ar-

[Jørgen Jensen]

bejdsmarkedet? Vi har tidligere draget det frem, men det er en kendsgerning, at de tal, som statsministeren opererer med, bl. a. indeholder mange deltidsansatte, og derfor er de ikke rigtige.

Det må også understreges, at den megen tale om og den megen forbavelse over de mange kvinder, der er arbejdsløse, viser en fuldstændig mangel på vilje til at sætte sig ind i de problemer, der er omkring de arbejdsløse. Vi har ca. 70.000 unge, der ikke kan få arbejde, der ikke er sikret uddannelsesmuligheder. Vi har 20.000–30.000 langtidsledige, dem, der er sorteret fra af arbejdsgiverne. Vi tillader enkelte kapitalhavere at true tusindvis af arbejdere, ja, hele bysamfund med ruin, hvis man ikke bøjer sig for deres krav om stigende profitter.

Jeg vil også godt sige, at selv om det ikke rimer meget med statsministerens udtalelser om regeringens baggrund, nemlig de store økonomiske problemer, påstår man frejdigt, at den indkomspolitik, der har været ført i de senere år, har haft en positiv virkning på den økonomiske udvikling. Derfor skal der nu føres en forstærket indkomspolitik. Jeg vil godt sige, at de socialdemokratiske gruppe-medlemmer, der i disse dage på møder forsikrer, at man ikke kan kalde SV-regeringens politik for indkomspolitik, fordi en indkomspolitik også betyder indgreb over for udbytter og avancer, skal erindre sig statsministerens forsikring om, at der skal føres indkomspolitik, og at SV-regeringen vil gøre det. Så kan man blive forbavset over, hvordan det med et arbejdsgiverparti direkte i regering skal være muligt at sikre en rimelig fordeling af byrderne. Der var ikke noget i loven om pris- og indkomstop, om stop for avancer eller om stop for udstedelse af friaktier, men nu i åbningstalen var der tale om nye tilskud til arbejdsgiverne, formuleret som en låneordning, der skal sikre eksportvirksomhedernes finansiering af deres anlægsvirksomhed til en lav rente.

Der er vel nok et gran af sandhed i statsministerens forsikring om, at den hidtidige indkomspolitik har haft gunstige økonomiske virkninger. Spørgsmålet er alene: for hvem? Den har øget kapitalophobningen, ændret formuefordelingen og dermed uddybet krisen og vanskeliggjort løsninger på de økonomiske områder. Vi har tidligere fremholdt virksomhedernes overskud og banker-

nes økonomiske magt. Ja, vi har gennemgået bl. a. Handelsbanken, som kontrollerer mere end 13 pct. af den samlede egenkapital i samtlige aktieselskaber.

Det er også en kendsgerning, at senest har LO-bladet oplyst, at de ca. 25 mia kr., der udgør den samlede aktiekapital, ejes af 5 pct. af befolkningen. Før helhedsløsninger og indkomspolitik satte ind i 1973, ejede 10 pct. af befolkningen ca. 60,1 pct. af formuerne, medens de samme 10 pct. efter 3 års indkomspolitik ejer 67,4 pct.

Jo, indkomspolitikken har skabt økonomiske resultater. 0,7 pct. af befolkningen ejer 21 pct. af den samlede formue, medens de dårligst stillede 50 pct. kun ejer 0,5 pct. Vi har netop i dag fået tilsynet med banker og sparekassers beretning, og den viser noget om, hvordan banker og sparekasser har forøget deres overskud. Tallet er så stort, at man dårlig tør nævne det. Fra 1976 til 1977 er nettoresultatet, efter at skatter er trukket fra, steget med 2.412,6 pct. Det er det, der er kendsgerningen om indkomspolitikens resultat.

De meget vage, men gentagne forsikringer om, at regeringen ikke vil gribe ind i overenskomstforhandlingerne, som også er gentaget her af såvel hr. Kjeld Olesen som hr. Ellemann-Jensen, er ikke meget værd, når man samtidig i åbningstalen understreger, at der også i de kommende år skal føres en stram indkomspolitik, at stigningstakten i pengeindkomster er faldet i de senere år, at denne nedgang skal videreføres, og at regeringen vil indbyde til forhandlinger om den mest hensigtsmæssige måde at gøre dette på.

Det er en kendsgerning, at reallønnen er faldet, ifølge LO-formand Thomas Nielsen alene i det første overenskomstår, 1977, med 2,8 pct. Det er en kendsgerning, at skatterne vil stige, selv om der blev sagt det modsatte her den anden dag. De vil stige grundet den forringede økonomiske stilling i kommunerne. Bloktilskuddene vil blive nedskåret, momsforhøjelsen påfører kommunerne ekstraudgifter, og det skal ind i øgede skatter til kommunerne.

Det er også en kendsgerning, at det såkaldte prisstop ikke vil bremse prisstigninger på de mest nødvendige forbrugsvarer. Det er en kendsgerning, at der hverken i de 20 punkter eller i åbningstalen – og jeg har heller ikke hørt, at der står noget om det i nogen af de

[Jørgen Jensen]

hemmelige aftaler – var det mindste om konkrete indgreb mod avancer og udbytter. Når man derfor taler om fald i pengeindkomster, er det alene lønindkomsterne, der skal holde for. Der er jo grebet ind i overenskomstsituationen. Talen om, at værdistigningsafgiften kun træder i kraft, hvis fagbevægelsen viser tilbageholdenhed, er et direkte og provokerende indgreb i overenskomstforhandlingerne.

Regeringens holdning til dyrtidsreguleringen, hvor man ikke vil tone rent flag, men søger at gøre afvikling af lovindgrebet til et forhandlingsspørgsmål imellem arbejdsmarkedets parter, er også en direkte indblanding.

Og værdistigningsafgiften, som skulle være garantien for, at indkomspolitikken ikke ensidigt var vendt mod lønarbejderne, hvilket indhold har den egentlig?

For det første er der ikke enighed om betingelserne for dens gennemførelse. Der er ikke enighed om, hvor meget storlandbruget skal have foræret som betaling for at gå med til en værdistigningsafgift. Og hvorfor blev kravet om indefrysning af værdistigningerne egentlig rejst både af vort parti for flere år siden og senere af LO? Først og fremmest for at sætte stop for belåningen af værdistigningen og dermed stop for et stort forbrug, der ikke var modsvaret af en arbejdsindsats. Men de planer, der har været fremme om værdistigningsafgiften, vil ikke stoppe belåningsmulighederne. Vore største godser – vi kan tage Bregentved i Sydsjælland eller Frijsenborg ved Århus – vil efter regeringens planer have en årlig skattefri formuestigning og dermed belåningsmulighed på op mod 20 mill. kr. hver om året. Det er sådan set det, der er indeholdt i de vage planer om en værdistigningsafgift.

Så taler man om, at beskæftigelsesplanen, der blev aftalt i 1977, vil blive videreført. Nu er vi absolut ikke af den mening, at beskæftigelsesplanen i 1977 var vidtgående nok. Alene den kendsgerning, at statsministeren også i tirsdags måtte erkende, at arbejdsløsheden ville fortsætte i 1979 og 1980, viser utilstrækkeligheden af denne beskæftigelsesplan. Men hertil kommer, at de store flagskibe for den statslige beskæftigelsesindsats: Storebæltsbro og naturgasledningsnettet, er taget ud af hensyn til økonomien. Ja, for det sidstes vedkommende henviser man til de genforhandlinger, der skal være om koncessionen. Det

ville være rimeligt at spørge: hvornår forventer man, at de forhandlinger er tilendebragt, så man kan gå i gang med arbejdet?

Men alligevel påstår man altså frejdigt, at den økonomiske stramning ikke vil få sociale virkninger. Er det så rigtigt, når man henviser til de økonomiske vanskeligheder? Det er vor opfattelse, at vi af hensyn til miljøet og af hensyn til politiske overvejelser kan diskutere, om vi skal have en Storebæltsbro, om vi skal have tunnelbaner, om vi skal have en Saltholmlufthavn. Men tidspunktet for at gennemføre beslutninger, der er enighed om, er her og nu, hvor vi har arbejdskraften til rådighed.

Så er der påstanden om, at besparelser på 1½ mia. kr. ikke vil berøre de sociale områder, de er frosset fast. Ja men er det ikke netop nu under følgerne af den kapitalistiske krise, vi skal sætte ind på at udvide og ofre flere penge på uddannelse og støtte til dem, der kan og vil uddanne sig? Er det egentlig en udgift at investere i mere forebyggende sundhedspleje på et tidspunkt, hvor vi har personalet, og når vi derved kan spare det tidobbelte beløb ved at undgå senere helbredelser?

Og talen om, at vi ikke har råd, og om, at de, der kræver ind, ikke vil anvise, hvor pengene skal komme fra, bliver ikke rigtigere, fordi den bliver gentaget og gentaget. Vi har peget på en omlægning af skattebyrden, således at der kommer flere penge ind til fællesskabet. Vi har peget på besparelser og vil gøre det igen ved det finanslovsforslag, som nu er skrevet om, så det passer til den reform- og nedskæringspause, som SV-regeringen har aftalt.

Vi er også meget betænkelige ved den stramning, som man bebuder over for de ledige. Hvad betyder forslaget om effektivisering af arbejdsformidlingen med henblik på at sikre, at ledige arbejdspladser i videst muligt omfang kan besættes med kvalificeret arbejdskraft? Ja, det var ordret, hvad der stod i åbningstalen. Ser man helt bort fra, at de langtidsledige er et resultat af den kyniske sortering af arbejdskraften, som arbejdsgiverne gennemfører for at få den kvalificerede arbejdskraft? Hvem er det, der skal afgøre, om arbejdskraften er kvalificeret? Er den mest kvalificerede arbejder den, der overholder de sikkerhedsbestemmelser, der er vedtaget her, eller den, der fastsætter et tempo, der

[Jørgen Jensen]

modsvare de fysiske muligheder og den samlede arbejdergruppes behov? Er det den arbejdskraft, der kræver en løn, der modsvarer arbejdsindsatsen? Hvis det er disse kvalifikationskrav, der skal tages hensyn til på arbejdsformidlingskontorerne, er vi med, men så burde regeringen også være kommet med et forslag, der havde frataget arbejdsgiverne deres ledelsesret, for det er absolut ikke arbejdsgivernes opfattelse. Det ses tydeligt af Arbejdsgiverforeningens stilling til arbejdsmiljøloven, hvor man netop har afbrudt samarbejdet på en række områder.

Hvad menes der med anvendelse af dagpenge på en utilsigtet måde? Ja, statsministeren har i sin kvide talt om, at det er julelukninger; den udlægning fik vi i fjernsynet tirsdag aften. Men det er år siden, det blev fastslået, at det ikke kan lade sig gøre at udbetale dagpenge under disse forhold. Derfor vil jeg gerne spørge: hvad er det så for områder, man misbruger dagpengeordningen på? Lad os få det frem her i debatten.

Det er ikke understøttelsen til de ledige, der forværrer vore nationale økonomiske problemer. Det er ikke de ledige, der snylter på samfundet. Vi bruger ca. 10 mia kr. om året til understøttelser, men den del af belåningen af den samfundsskabte værdistigning, der går ud i forbruget, er langt større end de 10 mia kr. Der burde ydes fuld erstatning for indtægtstab til dem, man ikke kan anvise arbejde. Vi burde suspendere tidsbegrænsningerne, så længe vi ikke kan gribe ind over for arbejdsgivernes ledelsesret.

Man skal ophæve de straffebestemmelser, der ikke kan administreres forsvarligt. Fortsat påstår de organisationer, som har mange kvinder i deres medlemskreds, at der idømmes karantæner grundet mangel på børnepasning. Men man gør det modsatte. Man skærper tidsbegrænsningerne i administrationen over for arbejdere over 60 år. Derfor fjerner man også frivillighedsprincippet ved en efterlønsordning. Det var sikkert ikke tilfældigt, at der ikke i statsministerens manuskript stod noget om frivillighed ved efterlønsordningen, men at det kom med ved oplæsningen af talen.

Jeg vil gerne understrege, at arbejdsløshed er ikke en naturnødvendighed, og den er ikke skabt alene af udefra kommende påvirkninger. Vi har selv et stort ansvar for, at det er gået, som det er gået her i Danmark.

Vort medlemskab af EF og den stærke binding, som regeringen nu bebuder, vil også begrænse vore muligheder for at sætte ind med løsninger. Det er rigtigt, at storlandbruget har haft en gevinst gennem vort medlemskab af EF, men andre grupper har til gengæld fået større problemer. Det er allerede nævnt i dag for fiskeriets vedkommende. Det danske samfund har som helhed måttet betale dyrt for vort medlemskab.

Det påstås, at kommunisterne vil eksportere arbejdsløsheden til andre lande, men sandheden er jo, at vi gennem vor holdning til problemerne, denne laden-stå-til, overlader initiativet til andre, til den hjemlige og den udenlandske storkapital, som kun dikteres af profithensyn. Sandheden er jo, at vi importerer arbejdsløshed i stedet for. Vi kunne gøre noget her og nu. Det havde været muligt at gennemføre mere sociale og fremadgående love end dem, der er aftalt mellem socialdemokratiet og venstre.

Og så en bemærkning til hr. Kjeld Olesen, der taler om, at det andet flertal ikke er nogen mulighed, at det nu skal manes i jorden, og han peger på, at der er en række områder, hvor man er uenig bl. a. med kommunisterne. Ja men ingen har påstået, at det andet flertal var enig om alt, men vi står med en arbejdsløshed, vi står med nogle økonomiske problemer. De kunne angribes på en mere social og fremadgående måde end den, der er aftalt mellem partiet venstre og højrefløjen i socialdemokratiet. Hvor enig er man om ØD med venstre? I det hele taget, hvor enig er socialdemokratiet med venstre i den grundlæggende politik? Alligevel har man fundet frem til løsninger, men det er sociale, det er reaktionære løsninger.

Hr. Ellemann-Jensen talte om sprækkerne i samarbejdet mellem socialdemokratiet og venstre. Ja men der vil også være uenighed mellem kommunisterne og socialdemokratiet om vor holdning til EF, om vor holdning til NATO, om vor holdning til indkomstpoltikken. Men der ville være enighed, hvis man tog socialdemokratiets valglofter og deres idéprogram og så det, vi vil være med til at gennemføre. Vi kunne altså sikre beskæftigelsen gennem en øget forbrugsmulighed for den brede befolkning, vi kunne sikre frihed for fagbevægelsen til at rejse sig og gennemtvinge kravene ude fra arbejdspladserne. Vi kunne være enige om en større offentlig akti-

[Jørgen Jensen]

vitet, og vi kunne også være enige om at modvirke de skadelige følger, en sådan politik ville have for betalingsbalancen. Der har vi peget på en importregulering. Vi mener ikke, at vi skal lukke os ude fra verden, vi skal ikke blokere for handel med udviklingslandene, men vi skal ej heller opføre os som tåber, og det er en kendsgerning, at det er med de rigeste EF-lande, vi har det største underskud på vor handel, ca. 10 mia kr. om året. Vi skal stoppe for et forbrug, der ikke er modsvaret af en arbejdsindsats, vi skal stoppe for spekulation i boligen. Her var vi også enige i socialdemokratiets valgløfter.

Vi har sagt, at pengene kunne sikres bl. a. ved en skattereform, der stoppede for skatteunddragelser, fjernede mulighederne ikke alene for fradrag for privat gæld, men også for de misbrug, som sker fra virksomhedernes side, ved en større beskatning af selskaberne, stop for spekulationen i den samfundsskabte værdistigning og besparelser på militæret.

Statsministeren havde en tro på, at åbningstalen sikkert ville udviske det dårlige indtryk, man havde fået af SV-samarbejdet gennem det 20 punkts program, der blev lagt frem, og gennem de udtalelser, der var kommet fra økonomiminister Anders Andersen og udenrigsminister Henning Christophersen. Det gjorde den ikke for vort vedkommende. Vi vil fortsat bekæmpe SV-regeringens politik, og vi vil fortsat opfordre arbejderklassen til at vælte denne regering. Midlerne er lønkrav til imødegåelse af momsforhøjelser og nye afgifter og fastholdelse af overenskomstkravene ude på arbejdspladserne. Regeringen skal fjernes, men først og fremmest skal dens reaktionære politik bekæmpes.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal også på mit partis vegne byde tingets nye formand velkommen.

Så har jeg en bemærkning, inden jeg kommer med mit indlæg, til den socialdemokratiske ordfører, hr. Kjeld Olesen, der vel nærmest som et forsvar for det, at man ikke fra socialdemokratisk side havde dannet en regering til venstre i salen, påkaldte det radikale venstre. Hr. Kjeld Olesen bad mig bekræfte eller afkræfte, at der ville kunne dannes en sådan regering. Jeg tror nok, at hr. Kjeld Olesen kender svaret, også for sit eget parti.

Jeg mener, at socialdemokratiet klart har sagt, at det kunne der ikke. Så kan jeg føje til, at det radikale venstre tror ikke på, at der kan tilrettelægges en langsigtet og navnlig en langsigtet økonomisk politik med støtte fra partierne til venstre i salen.

Debatten i dag om statsministerens åbningsredegørelse synes desværre i alt for høj grad at ligne den debat, der foregik i forbindelse med tiltrædelseserklæringen her i tinget for en måned siden. Ved den lejlighed udtrykte mit partis ordfører en behersket optimisme over for SV-regeringens muligheder for at løse de påtrængende opgaver. Mit parti kritiserede regeringen for manglende mod og handlekraft over for den opgave at skabe fornyelse i den politiske indsats.

Imidlertid blev der ved samme lejlighed udtrykt forventning om, at hvad der manglede i tiltrædelseserklæringen i september, måtte så komme i åbningstalen her i oktober. Hvordan forholder det sig så? I det radikale venstre er vi både forundrede og skuffede over statsministerens budskab. Til gengæld er vi måske knap så overraskede, for vi havde faktisk vore anelser om, hvor det ville bære hen. Uden at være alt for indiskret må jeg nok have lov til at spørge: hvad har de to regeringspartier brugt tiden til i de 3 uger, man forhandlede på Marienborg? For os er det en gåde, hvordan man kan forhandle længe og indgående under hele nationens opmærksomhed, uden at der kom nogen ny politik til verden. For det er jo sandheden. Regeringens udspil er traditionelle netop på de områder, hvor der er brug for at gå nye veje, først og fremmest i den økonomiske politik.

Må jeg sige om den krigeriskhed, som i øvrigt har kendetegnet denne regerings to ledende ministre, at den må nu høre op, hvis vi skal tro på det nyetablerede regeringssamarbejdes muligheder for at føre en politik, der kan give resultater. Den stil og omgangstone, vi har været vidne til i den sidste tid, ligger fjernt fra, hvad det radikale venstre forstår ved et loyalt regeringssamarbejde, og vi har dog nogen erfaring, endda med begge de to regeringspartier.

Når det er sagt, ønsker vi også fra radikal side at understrege, at vi stadig har meget tilovers for det forsøg, der nu er gjort med dannelsen af en regering, der rækker hen over midten, og vi deler stadig den opfattel-

[Ole Vig Jensen]

se, at det var nødvendigt at tilvejebringe større politisk stabilitet. Det er vores bekymring, at regeringen og dens to partier selv har svært ved at bidrage til den ønskede stabilitet, og det er vel i virkeligheden også vores frygt, at hvis den nødvendige politiske stabilitet kan tilvejebringes, har regeringen ikke mod til at bruge den til at sikre gennemførelsen af de reformer, som kunne føre det danske samfund velbeholdent igennem sidste del af dette århundrede.

Vi er enige med regeringen om, at det i de kommende år vil være en hovedopgave at få løst landets alvorlige økonomiske problemer og at skabe grundlag for en varig bedring af beskæftigelsen. Statsministeren opfordrede på denne baggrund til et samarbejde om løsningen af disse store opgaver. Hertil kan jeg svare: det radikale venstre er rede til at påtage sig et medansvar. Det skal dog også siges, at regeringen ikke har gjort det lettere, hverken for sig selv eller for os. Her tænker jeg såmænd mindre på, at de to regeringspartier ikke på noget tidspunkt har søgt det radikale venstres støtte eller medvirken til løsningen af de opgaver, som statsministeren selv kalder store og alvorlige. Det kan man i en stille stund undre sig over, når man ved, hvor ofte det radikale venstre har medvirket til at skabe den politiske stabilitet, som har givet grundlag for gennemførelsen af betydelige reformer i det danske samfund. Det er sket i et skiftende samarbejde netop med de to regeringspartier og ville som sådant ikke have været noget nyt eksperiment. Situationen er imidlertid en anden, og det har det radikale venstre taget til efterretning. Vi har været uden mulighed for at give regeringen gode råd, og vi kan derfor med nogenlunde god samvittighed sige, at åbningsredegørelsen er bemærkelsesværdigt indholdslos. Den er meget lidt fremadrettet og uden nogen egentlig fornyelse i dansk økonomisk politik, skønt det er det område, der er hovedelementet i regeringsaftalen. Det radikale venstre hæfter sig ved, at regeringen stiller de største forventninger til den del af den økonomiske politik, som ligger uden for regeringens egentlige ansvarsområde. Jeg tænker her på opfordringen til arbejdsmarkedets parter om at bidrage til gennemførelsen af en stram indkomspolitik.

I det radikale venstre er vi enige med regeringen i denne målsætning, men det fore-

kommer os ikke særlig klogt kun at stille krav til arbejdsmarkedets parter. Hvad har regeringen selv tænkt at skulle bidrage med? Jeg vil gerne i dag henvise til to centrale forslag, som mit parti ønsker at fremsætte, og som vi mener vil kunne være to væsentlige bidrag, hvis man skal gøre sig håb om en rimelig indkomspolitik til foråret, et håb, som vi deler i det radikale venstre.

For det første vil vi genfremsætte det radikale forslag om medeje for de ansatte. Det er et overskueligt og enkelt forslag. Det tager alene sigte på de store virksomheder, dem med over 50 ansatte, først og fremmest dér, hvor problemerne forekommer. Det er et forslag, der bygger på en rammelovgivning, og som i høj grad overlader det til de ansatte og ledelsen selv at forhandle sig frem til et fornuftigt indhold af en sådan demokratisering af ejendomsretten. Det bygger også på tanken om overskudsdeling, i situationen, synes jeg, den eneste brugbare, når vi kender de økonomiske vilkår her i landet i disse år. Forslaget har også den fordel, at det friholder alle de små virksomheder, i virkeligheden alle de steder, hvor tingene går på udmærket måde, hvor der er et godt samarbejde mellem ledelse og medarbejdere, og hvor man føler medansvar og som en selvfølge har medindflydelse. Jeg kunne sige i den forbindelse til fremskridtspartiets ordfører, hr. Svend Andersen (Rosk. a.), at vort forslag bestemt ikke er noget socialiseringsforslag, men jeg skal gerne medgive, at vi går ind for en obligatorisk demokratisering af ejendomsretten, netop på de vilkår, som jeg her har omtalt.

Men hvad vil regeringen i dette væsentlige spørgsmål? Den siger, at den vil afvente et igangværende udvalgsarbejde, hvad der naturligvis kan være megen fornuft i. Men hvad er regeringens holdning til tanken om en demokratisering af ejendomsretten? Hvad vil socialdemokratiet gøre i denne vigtige sag? Vil man afvise at få taget hul på spørgsmålet på grundlag af det radikale forslag? Hvad er venstres holdning? Vil partiet medvirke til at fremme et forslag, der tager udgangspunkt i en socialliberal tankegang, et forslag, der ikke forøger omkostningsniveauet, men spreder ejendomsretten og sikrer den nødvendige kapitaldannelse i erhvervslivet? Det forekommer mig, at det ikke burde være en fremmed tanke at medvirke til gen-

[Ole Vig Jensen]

nemførelsen heraf for partiet venstre. Det kan blive interessant at høre de to partiers stilling i denne sag. Her er både tale om politik, holdninger og visioner.

Det andet initiativ, vi vil tage fra radikal side, og som vi tror også kan blive et positivt bidrag til forårets overenskomstforhandlinger, er det radikale skatteforslag, som søger at sikre en mere retfærdig skat. Forslaget er kendt her i salen. Det er ikke den endelige skattereform, men det er et godt skridt på vejen. Det hæver proportionalskattestrækket op til 120.000 kr., det giver altså en lettelse for mellemindkomsterne, og det har yderligere den fordel, at det opererer med, at fradragene skal foregå i skatten og ikke i indkomsten.

Jeg mener, at det også er et værdifuldt indslag at få med for arbejdsmarkedets parter, når de nu skal forhandle sig til rette. Jeg kunne føje til: vi kan dårligt leve længere med et skattesystem, som virker så uretfærdigt som det eksisterende, hvor ikke bare den skattepligtige indkomst er overordentlig diskutérbar, men hvor vi også har valgt at udbetale en række offentlige ydelser efter den samme uretfærdige skattepligtige indkomst. Vi kan ikke være bekendt ikke at gøre noget ved denne sag, og vi ønsker altså fra radikal side at spille ud.

Jeg tillader mig at tro på, at netop disse to forslag, forslaget om medeje og skatteforslaget, vil kunne være to væsentlige bidrag fra dette ting til arbejdsmarkedets parter. Fra radikal side mener vi ikke, at man endnu en gang kan stille krav om tilbageholdenhed hos lønmodtagerne, uden at der også bliver tale om en modydelse. Når regeringen ikke vil spille ud, tror vi, at de radikale forslag kan blive noget af en krumtap, når forårets overenskomster skal forhandles og regeringens målsætning om en stram indkomstpolitik opfyldes.

Regeringen har bebudet et initiativ, der kunne ligge op ad de tanker, som vi i og for sig selv har gjort os her, nemlig spørgsmålet om gennemførelsen af en værdistigningsafgift, som vi meget gerne vil være med til at diskutere, men som vi altså stadig ikke kender. Vi hørte ikke noget om den ved tiltrædelseserklæringen, heller ikke ved åbningsredegørelsen, og jeg lyttede i går til skatte- og afgiftsministerens besvarelse under spørgetiden, men heller ikke dér fik vi spor nyt at

vide. Vi kan altså ikke starte en diskussion om et emne, som vi ellers også fra radikal side betragter som et væsentligt emne at få taget fat på.

Til den økonomiske politik, også den aktuelle, hører boligområdet. Vi har i det radikale venstre med glæde bemærket, at det boligforlig, som blev gennemført i foråret, og som vi medvirkede til, nu er accepteret af den samlede regering og altså skal danne grundlag i hvert fald i et stykke tid længere frem. På den anden side forekommer det os, at det ville være forkert ikke at tage nye initiativer på dette område. Vi vil gerne forsøge at holde regeringen fast på at gennemføre en indeksfinansiering af nyt byggeri. Vi ved, at socialdemokratiet har sympati for forslaget, og vi mener, det er en god måde at angribe den alt for høje begyndelsesleje på, som vi kender under den finansiering, vi har af byggeriet i dag. Vi ønsker altså at fremme det forslag og håber, at regeringen vil være positiv.

Om arbejdsløsheden. Ja, det er vel i virkeligheden et lidt trist kapitel, at en socialdemokratisk statsminister skal meddele, at man på grund af nogle af regeringens initiativer må forvente en større arbejdsløshed i det kommende år.

Vi synes ikke, det er nogen rar konstatering, og jeg kan sige, at vi fra radikal side på alle brugbare områder vil medvirke til at få bekæmpet den omfattende arbejdsløshed. Det er helt givet, at vi vil være med til yderligere at forbedre arbejdsformidlingen, styrke den, gøre den mere effektiv, mere servicevenlig, men også mere pågående. Der er ingen tvivl om, at der her ligger nogle muligheder, og jeg forstod også på statsministeren, at han var af samme opfattelse.

Ungdomsarbejdsløsheden er et helt kapitel for sig selv. Her er vi stadig skuffede over, hvad regeringen har at byde på. Vi er naturligvis enige med regeringen og hilser med tilfredshed, at nogle af de initiativer, der er taget, viser sig at have en virkning. Men vi vil godt i dag her ved åbningsdebatten sige det så stærkt, at vi fra radikal side ikke kan acceptere ungdomsarbejdsløsheden. Vi kan ikke leve med at have så mange unge ude i arbejdsløshed. Derfor ligger der en helt særlig opgave for os alle i at få løst det problem. Vi mener, at vi forholdsvis hurtigt må gå i gang med en kraftig indsats i et forsøg på at

[Ole Vig Jensen]

skabe sammenhæng og koordinere uddannelserne for de 16-19-årige, og vi må gøre en alvorlig indsats over for arbejdsmarkedets parter i et forsøg på at få skabt plads også på arbejdsmarkedet til vore unge. Det eneste, vi ikke kan holde til, er, at vi har så mange unge, der går ledige, ikke alene for deres egen skyld, men også fordi det betyder en fare for samfundet.

Kultur- og uddannelsesafsnittet var forholdsvist nøjsomt, men jeg indrømmer, at i forhold til de bemærkninger, der kom under tiltrædelseserklæringen, og som fik mit parti til at tale om, at nu så det ud til, at vi skulle have en kulturpause, må man i hvert fald indrømme, at der i åbningstalen og den skriftlige redegørelse er tegn på, at regeringen vil tage en række initiativer på det kulturelle område. Vi har dog naturligvis hæftet os ved, at det er noget, man vil overveje, det er noget, man vil tilstræbe, og det er noget, man vil undersøge. Der er for lidt pågaaenhed fra regeringens side. Her vil vi godt forsøge at fastholde regeringen på nogle af de områder, hvor den ønsker at tage et initiativ, og vi vil gerne medvirke.

På uddannelsesområdet er det væsentligste, der siges, noget, der vedrører folkeskolen, og det er ikke ret meget. Vi erkender da fra det radikale venstres side, at der kan være behov for nogle justeringer på folkeskoleområdet, men jeg vil gerne sige, at vi er af den opfattelse, at den lov, der kun har fået lov til at virke i meget kort tid, må virke lidt længere, før vi tager fat på større ændringer. På den anden side medvirker vi gerne til at give fagene historie og idræt en bedre placering, men jeg fristes naturligvis til at spørge undervisningsministeren: hvordan skal vi få det gjort? Hvordan skal vi skabe plads?

Vi er mere forbeholdne over for regeringens initiativer vedrørende det, der kaldes prøver og karakterer, bl. a. fordi prøverne ikke er gennemført i deres fulde udstrækning, vi er kun i den første fase, og det er ejendommeligt at lave om på det, før man har set det fulde resultat af, hvordan en sådan nyformulering af de prøver vil virke, som vi kender under denne folkeskolelov.

Vi synes faktisk, at der er helt andre problemer knyttet til den moderne skole. Med den korte tid, der er til rådighed, vil jeg sige, at jeg synes først og fremmest, det er de mange sociale opgaver, som i dag lægges

over på skolen, der er behov for at vi også i dette ting får drøftet ordentligt igennem og sikret et initiativ over for. Jeg føler, at det er en overordentlig svær opgave for skolens medarbejdere i dag at løse de opgaver, som samfundet har en forventning om at de skal løse.

Vi deltager gerne i mere dybtgående drøftelser af folkeskolens forhold, og jeg vil gerne sige, at der er helt klart behov for, at vi har et sigte under de drøftelser, nemlig at give bedre muligheder og vilkår for de svageste elever i folkeskolen. De bliver stadig taberne under den form, hvorunder folkeskolen udvikler sig i disse år helt i strid med de intentioner, som vi også lagde til grund for den folkeskolereform, som vi har været med til at gennemføre.

Så må jeg til afslutning komme med nogle enkelte bemærkninger mere om det politiske samarbejde her i tinget. Jeg vil gerne sige, at jeg synes, det har fået en særlig dimension med den tale, som udenrigsministeren holdt ved venstres landsmøde, og som jeg har haft lejlighed til at læse i avisen. Heraf forstår jeg, at det radikale venstre ikke blev inddraget i regeringen, fordi resultatet så hele tiden ville blive et 2-1-resultat. Hvis udenrigsministeren havde været her, ville jeg have spurgt ham: hvad mener ministeren med det? 2-1 til hvem? Det forekommer mig, at det radikale venstre har en lang tradition for et godt samarbejde med partiet venstre. Der er en række områder, hvor vi har noget til fælles: frihedstraditionerne i dansk skole- og uddannelsespolitik, vort ønske om at styrke de små samfund, lokaliseringspolitikken. Der var en række områder, hvor vi ved deltagelse i regeringssamarbejdet kunne have sagt 2-1 måske, men hvor det var venstre og radikale, der havde ydet deres bidrag. Det er lige så givet - deri har ministeren vel ret - at der er en række andre områder - og jeg har måske netop nævnt et par stykker af dem i dag - hvor vi sammen med socialdemokratiet ville gennemføre vigtige ting på det økonomiske område, på det boligpolitiske område og på det sociale område.

Jeg tør nok sige på udenrigsministerens foranledning: jeg tror ærlig talt, det var blevet en bedre regering, hvis det radikale venstre havde deltaget. Det kan godt være, at det var kommet til at stå 2-1 adskillige gange, men jeg tror, at det havde været med mu-

[Ole Vig Jensen]

lighed for et bedre resultat end det, vi har nået nu. Og hvis det blev 2-1 til samfundet, var det jo slet ikke nogen dårlig udgang på det.

Formanden:

Jeg giver ordet til hr. Jens Møller som den sidste i debatten inden pausen.

Jens Møller (KrF):

Den modtagelse, SV-regeringen har fået, kan i høj grad betegnes som varieret, som forskelligartet. Den spænder lige fra en afventende kritik fra midterpartiernes side til en destruktiv og umådeholden nedgøring af alt og alle fra yderfløjene. Dette er vel kun, hvad man kunne vente, og jeg er overbevist om, at det ikke har gjort noget større indtryk på regeringen.

Langt større indtryk har det nok gjort, at man fra anden side, nemlig fra fagbevægelsens side, i hvert fald fra nogle af fagbevægelsens lederes side, har været nok så umådeholdne i kritikken. Man kunne vel ikke have ventet, at disse fagbevægelsens ledere skulle have råbt hurra for SV-regeringen, men en lille smule realisme havde dog ikke været af vejen. Hvad var alternativet? Det burde de dog spørge sig selv om. De faglige lederes stærke kritik har nok noget at gøre med, at regeringens hovedmiddel til at løse vor økonomiske krise og den store arbejdsløshed er indkomstpoltikken, og en sådan har jo aldrig været fagforeningernes livret.

Lad os som et eksempel tage et af de meget store fagforbund, der har forlangt forbedringer på ca. 20 pct. efter deres egne beregninger og ca. 30 pct., efter hvad de selv beregner at Arbejdsgiverforeningen ville beregne det til. Tager vi et gennemsnit, må disse forbedringer altså ligge på omkring 25 pct. Lad os nu tænke os, at dette fagforbund fik disse krav igennem, så ville andre fagforbund og andre grupper i befolkningen naturligvis kræve det samme, ellers ville de jo komme bagefter. Det ville altså betyde en generel stigning i lønomkostningerne på 25 pct. Resultatet ville blive særdeles alvorligt for dansk erhvervsliv. En hel del virksomheder, der i øjeblikket er i skarp konkurrence med udenlandske virksomheder, ville ganske enkelt gå fallit, og det ville betyde stor arbejdsløshed. Der ville ganske rigtig blive en

del chefer, der blev arbejdsløse, men det ville være ganske få og i den sammenhæng ubetydeligt i forhold til de mange ansatte, de mange arbejdere på disse virksomheder, der ville blive kastet ud i arbejdsløsheden.

En anden stor gruppe af virksomheder, der er noget bedre kørende, ville også blive ramt ganske hårdt. De ville måske kunne fortsætte, men det ville være umuligt for dem at investere i nye arbejdspladser, at udvide, og det ville jo så betyde, at det ville tage endnu længere tid, inden vi kunne komme bare den nuværende arbejdsløshed til livs.

Så er der naturligvis også en tredje gruppe af virksomheder. Det er dem, der ikke konkurrerer med udlandet eller gør det i uvæsentlig grad. De ville nok være temmelig ligeglade med denne stigning, for de ville jo bare kunne lægge den over på priserne, og det ville så blive befolkningen som helhed – og det vil jo igen først og fremmest sige lønmodtagerne – der kom til at betale.

Vi kan således se, at de umiddelbare følger af et sådant krav ville være større arbejdsløshed og mindre produktion og derigennem større underskud på betalingsbalancen. Dette ville ganske enkelt tvinge regeringen, ja, en hvilken som helst regering, til at gribe ind med nye skatter og afgifter, som i øvrigt igen ville medføre yderligere arbejdsløshed. Det ville være den onde cirkel, vi var kommet ind i for alvor, skruen uden ende.

De meget store krav fra visse sider i fagbevægelsen i øjeblikket må således siges at være udtryk for en særdeles kortsigtet politik. Man vil på den ganske korte sigt skaffe sine medlemmer en indkomststigning, en indkomststigning, der hurtigt ædes op af stigende priser og skatter, medens man på længere sigt, og den behøver endda ikke at være ret lang, vil skabe langt større arbejdsløshed og langt større problemer for landet som helhed. Det er egentlig forbavsende, at grupper i fagbevægelsen vil blive ved med den slags krav. Det er dog ellers ved at gå op for langt de fleste i dette land, at det, lønmodtagerne har brug for i øjeblikket, ikke er lønstigninger, men reallønsstigninger. Reallønsstigninger kan man kun få på én eneste måde, nemlig ved en stigende produktion, hvis man da ikke vil skære stærkt ned på det offentlige, som man vil fra visse andre sider, f. eks. på sociale ydelser, folkepension osv. Men det er

[Jens Møller]

nok ikke tanken, det er der nok ingen der for alvor ønsker.

Vil man føre en realistisk politik, må det gælde om at sætte erhvervslivet i stand til at producere mere, for kun derigennem kan der blive basis for den reallønsfremgang, som vi alle – også fagforeningerne – kan være interesseret i. Dette har regeringen tilsyneladende indset, og den skal ikke klandres for, at den således har sat den langsigtede, reelle løsning af problemerne over de kortsigtede lapperier, der blot vil gøre forholdene endnu værre, end de i forvejen er. Det ville være glædeligt, om også samtlige faglige ledere ville erkende dette og vedkende sig det over for deres medlemmer, så deres mange smukke ord om at få folk i beskæftigelse også ville vise sig i deres gerninger.

Indkomspolitik er naturligvis ikke et mål i sig selv. Hvis den skal virke efter hensigten, må den være en del af et internationalt samarbejde, i hvert fald et samarbejde mellem industrinationerne. Det er derfor vigtigt, at regeringen også i sit arbejde i disse internationale organer, f. eks. inden for EF, tager denne sag op for alvor og gør noget ved den. Hovedformålet må nemlig være, at der skabes balance mellem landene, og det vil sige, at de lande, der har overskud på betalingsbalancen, som altså producerer mere, end de forbruger, må skaffe sig et større forbrug, medens de lande, som f. eks. Danmark, der har underskud på betalingsbalancen, altså forbruger mere, end de producerer, må holde igen med forbruget, så der kan blive balance. Kun derigennem kan vi komme videre frem med en virkelig produktionsstigning til gavn for os alle.

Jeg vil gerne tilføje her, at denne indkomspolitik naturligvis også bør være effektiv, og det er vel en af de ting, der har skadet tanken mest i den tid, der er gået, at den har været effektiv over for visse grupper i befolkningen, visse fastlønnede grupper, medens den i høj grad har været diskutabel i andre grupper, hvor man har haft bevægelige lønsystemer o. lign. og derfor har haft muligheder for at skaffe sig større indkomster på forskellig måde. Det må derfor være regeringens klare opgave i den kommende tid, hvis indkomspolitikken skal gennemføres – og det skal den – at sørge for, at den bliver effektiv, at den kommer til at omfatte alle former for indkomster.

Det var interessant at høre statsministeren tale om, at man ville forslå ændringer i dagpengeloven for at hindre, at denne bliver misbrugt. Allerede for godt et år siden påviste vi fra kristeligt folkepartis side, at et sådant misbrug fandt sted, men dengang blev det særdeles ilde modtaget fra mange sider, bl. a. fra socialdemokratiets side, og kristeligt folkeparti blev udelukket fra forskellige forhandlinger, fordi vi havde ovovet at nævne den slags ting og måtte stå for en meget, meget voldsom kritik.

Det kan naturligvis kun glæde os, at socialdemokratiet og statsministeren nu har erkendt, at der finder et vist misbrug sted, og er indstillet på at ændre loven, så misbrug hindres, så vidt det nu kan lade sig gøre. Vi er spændt på at se de ændringsforslag, der kommer, og håber, det er noget, der virkelig kan blive effektivt, så de arbejdsøgende kan blive fri for den mistænkeliggørelse, de er ude for fra mange sider i dette land.

Statsministerens tale i tirsdags bragte heller ikke meget nyt om kulturpolitikken. Dette understreger, hvad der har været vores frygt, at SV-regeringens periode vil blive en slags kulturpause, fordi man jo kun vil kunne gennemføre, hvad man allerede har besluttet – og det er som sagt ikke meget – foruden det, S og V i øvrigt kan blive enige om, og det er spørgsmålet, om det er ret meget.

Man har aftalt nogle ting med hensyn til skolen, f. eks. angående prøverne. Men hvad det egentlig går ud på, ved vi endnu ikke. Vi mener, at minimum i hvert fald må være, at der bliver prøver på to niveauer, sådan at eleverne kan blive prøvet ud fra det pensum, de har gennemgået, ud fra det, de har lært, og ikke ud fra det, nogle andre elever har lært.

Vi har hørt visse ting om, at timetallet i historie og idræt skal øges noget, og det ser vi meget gerne, det er vi meget positive over for. Vi så også gerne, at andre fag kom med her, f. eks. kristendomsundskab. Men vi ved i øvrigt ikke meget om, hvad der ligger i aftalen, hvordan man vil gøre det, hvordan man vil skaffe penge til disse ekstra timer, om man vil skære ned andre steder. Ligger der f. eks. mere i dem, end der allerede er aftalt i undervisningsudvalget, før regeringen blev dannet, og hvis der gør det, hvad da?

Men der er også en lang række andre områder, som dårlig nok er blevet nævnt.

[Jens Møller]

Hvad med ministeransvarligheden over for bevillinger til film, litteratur, teater osv.? Det er en sag, der har været oppe igennem flere år, og hvorom der har siddet et udvalg. Hvad vil regeringen med disse ting?

Vi hører lidt om det opsøgende teater, der jo ofte er mere eller mindre politisk. Hvordan har man tænkt sig at kontrollere dette teater, eller skal der ingen kontrol være? Hvem skal bestemme, om børnene skal overvære disse teaterforestillinger? Er det skole-nævnen? Er det forældrene? Eller er det noget, man bare vil trække ned over hovedet på folk ude omkring? Der er en lang række andre ting og problemer, som vi meget spændt venter på at høre nærmere om. Men som sagt må vi desværre sige, at alt tyder på en kulturpause under SV-regeringen, idet alt stort set vil køre videre, som det har gjort hidtil.

Så er der værdistigningsafgiften, som nu blev nævnt igen. Det er egentlig lidt uhyggeligt at tænke på, at man allerede nu bebuder et forslag, der først skal vedtages til april, for dette vil automatisk medføre en standsning af bogstavelig talt al handel med landbrugs-ejendomme i over ½ år med deraf følgende produktionsnedgang og stigning i arbejdsløsheden.

Det er egentlig fantastisk, at det skal være et af regeringens første initiativer, at den på denne måde vil være med til at øge arbejdsløsheden og hindre en stigning i den landbrugsproduktion, der jo i høj grad er valuta-skabende, alt sammen fordi denne skat skulle være en belønning til lønmodtagerne for tilbageholdenhed med lønkravene. Forstå det, hvem der kan. Det minder mig om manden, der sagde: undskyld, jeg kommer for sent, til gengæld går jeg lidt tidligt.

Så til nogle af de andre ordførere.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) brugte meget af sin taletid til at kritisere andre partier. Må vi have lov til at håbe, at det skyldes, at også han nu er ved at være træt og led og ked af at høre om fremskridtpartiets 2-3 patentløsninger. Det ville være skønt, om det var tilfældet.

Til hr. Erhard Jakobsen, der omtalte Afrikapolitikken, vil jeg sige, at vi kan på mange måder være enige i det, der blev sagt om denne politik. Vi har jo flere gange fremsat ønske om en anerkendelse af det sort-hvide overgangsstyre i Rhodesia og af den rege-

ring, der måtte fremstå af det parlament, der bliver valgt her i efteråret, om alt går vel, denne flertalsregering med sort flertal, og vi håber nu, at vi, når vi genfremsætter vort forslag om det her i den nye samling, vil kunne få støtte fra hr. Erhard Jakobsens parti til dette.

Derimod kan jeg ikke sige, at jeg var enig med hr. Erhard Jakobsen i hans udtalelse om u-landshjælpen. Hr. Erhard Jakobsen talte om mad, mad, mad. Det kan lyde meget, meget tiltalende lige i øjeblikket for de mennesker, der sulter, men vi må jo nok sige desværre, at det er en særdeles kortsigtet politik. Det er også en politik, der reelt vil sige: vi vil ikke gøre noget for at sætte jer i stand til selv at producere derude, vi vil bare sende jer mad. Med den stigning, der er i befolkningerne i u-landene, vil det meget hurtigt blive en særdeles uoverkommelig opgave for den rige verden at skulle forsyne dem med mad derude, alt det de ikke selv kan producere, og samtidig vil det være ganske umenneskeligt at køre på den måde. Det vil jo gøre disse mennesker, disse nationer, til almissemodtagere i al evighed. Det vil gøre dem til en slags flygtninge i eget land. Naturligvis skal vi give fødevarerhjælp i de tilfælde, hvor der er tale om en katastrofe, men ryggraden i u-landshjælpen må dog være hjælp til selvhjælp, at man selv kan komme derhen, hvor man kan klare sig selv. Problemet i u-landshjælpen er i virkeligheden ikke det, men at de rige landes hjælp til u-landene er alt for lille. Det er jo et af de tilfælde, hvor man somme tider må tage sig til hovedet og sige: det er fuldstændig vanvittigt, at mennesker ikke kan blive enige, når vi tænker på, hvad der verden over bruges af milliarder af kroner til rustning, til krig, til terrorbalance. Hvis vi bare tog nogle få procent heraf og anvendte dem til u-landshjælpen, ville man virkelig for alvor kunne hjælpe menneskene derude, og det ville jo ikke ændre en pind i den såkaldte terrorbalance. Den ville stadig være den samme. Hvorfor kan man dog ikke blive enige om det?

Statsministeren indbød igen til samarbejde. Som jeg har sagt før: kristeligt folkeparti tager imod indbydelsen. Vi kommer, når statsministeren sender bud efter os, og vil gerne tage del i de forhandlinger, der kan blive brug for. Vi vil gerne give regeringen en chance, ikke for regeringens skyld, men

[Jens Møller]

for Danmarks skyld. Derfor er vi også villige til at medvirke til upopulære foranstaltninger. Men – og det skal stå helt klart – vi vil ikke gå med til ting, vi principielt er modstandere af, og som vi er overbevist om er skadelige.

Vor stilling er altså den, at vi er et positivt oppositionsparti, der gerne vil give regeringen en virkelig chance, men ikke et automatisk støtteparti.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.

Mødet udsat kl. 12.00

Mødet genoptaget kl. 14.00

Forhandlingen genoptoges.

Ib Christensen (DR):

Fire intetsigende linjer om Norden, 40 liners lovprisning af EF angiver regeringens udenrigspolitiske orientering.

Fortsat stor arbejdsløshed som middel til at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet viser kynismen i den økonomiske politik. Højere moms, forringet personfradrag, lavere jordbeskatning i amterne og en værdistigningsafgift, som regeringspartierne er vildt uenige om, og som næppe gennemføres, karakteriserer regeringens asociale skattepolitik. Milliardtilskud til erhvervslivet og udskydelse af uddannelsesstøttens forbedring demonstrerer regeringens udgiftspolitik.

Fraser om tillidsfuldt samarbejde med de organisationer, som man udfordrer gennem sin politik, og anførelse af den stærke opdeling af folketinget som undskyldning for den mærkværdige regeringskonstruktion lover ikke godt for regeringens samarbejdsvilje i praksis.

Retsforbundet vil ikke sabotere eller obstruere, men trods al god vilje hos os til at samarbejde også med denne regering er dens politik på væsentlige områder og på afgørende punkter den diametralt modsatte af vor. Kristeligt folkeparti erklærede, at de kommer, når regeringen kalder, og det kan tilføjes, at de såmænd også går, når regeringen beder dem om det. Så stor en velvilje kan vi

ikke mobilisere over for regeringen, men vi vil bestemt ikke afvise et samarbejde, hvis det viser sig muligt på enkeltpunkter.

Vi vil derfor koncentrere os om gennemvære forslag og udspil i og uden for dette ting at vise den alternative politik til denne regerings på det udenrigspolitiske, de økonomisk-politiske, de skattepolitiske og talrige andre områder. Landet kan se frem til op mod to års reformpause og politisk og økonomisk stagnation. Til den tid vil der endnu mere end i dag være behov for en ny politik til afløsning af denne regerings politik, som jo kun er en konsekvent videreførelse af august- og septemberforligenes politik.

Efter disse generelle betragtninger skal jeg knytte nogle kommentarer til enkelte dele af åbningstalens mere centrale afsnit.

Om kernekraften hedder det, at man forventer en afgørelse om to år, og det siges jo klart, at kernekraftenergipolitikken er regeringens politik. Naturgasprojektets nedprioritering siger det samme. Der er altså sket en tydeliggørelse, som gør os mere utrygge.

Videre siger statsministeren: det er glædeligt at kunne konstatere en stigende grad af sammenfald i synspunkterne hos de ni på mange vigtige udenrigspolitiske spørgsmål. Dermed har vi endnu en gang konstateret, at også denne regering, ikke overraskende, med fuld musik går ind for, at Danmark ikke længere fører en selvstændig udenrigspolitik, men at alt udenrigspolitisk sker i EFs regie.

Det europæiske Fællesskabs landbrugspolitik og fiskeripolitik er også berørt, og vi kan dér konstatere, at nok er alle lande i EF lige, men der er nogle, der er mere lige end andre. Når det drejer sig om fiskeripolitikken, så tør man ikke fra Kommissionens side føre briterne for EF-domstolen, og når det drejer sig om landbrugspolitikken, så lader man hånt om, hvad der står i traktaten om forbuddet mod nationale støtteordninger, og de videreføres. Men når det drejer sig om snapsepriser og andre detaljer, så truer man Danmark med domstolen og al landsens ulykker. Det er i og for sig en demonstration af vores totale og voksende afhængighed af EF og manglende muligheder for at føre en selvstændig politik, selv på yderst begrænsede områder.

Se, det er disse ting, som vil blive draget frem, når vi nu til sommer skal have valg til Det europæiske Parlament, og uanset hvad

[Ib Christensen]

hr. Erhard Jakobsen tidligere her i dag har sagt, så bliver det også et spørgsmål om for eller imod EF-politikken og EF-medlemskabet. Men det bliver fremfor alt en lejlighed, en chance for befolkningen til at markere, hvis den er imod, at Danmarks udenrigspolitik som selvstændig nation opgives, hvis den er imod harmonisering og integration, der griber ind på alle områder, skattepolitisk, uddannelsespolitisk, arbejdsmarkedspolitisk, handelspolitisk osv., ved at stemme på de kræfter, som ønsker at bekæmpe disse harmoniseringstendenser, disse skridt henimod en politisk union i Det europæiske Fællesskab.

Den økonomiske og politiske afhængighed af EF afspejler sig også i valutasamarbejdet, hvor regeringen endnu en gang erklærede sig som tilhænger af den såkaldte valutaslange, denne kvælerslange eller boa constrictor, som for Danmarks vedkommende har betydet en reel opskrivning af den danske krone helt uden forbindelse med kronens realværdi, der er blevet udhulet gennem adskillige års fuldstændig fejlslagne økonomiske politik. Denne binding til D-Marken, til EFs valuta-slange, som det jo er, da det er begyndelsen til den økonomisk-monetære union, betyder, at vores importvarer bliver billiggjort, og at konkurrenceevnen forringes hos de virksomheder, der konkurrerer med importvarer, samtidig med at eksporten bliver kunstigt fordyret. Det vil altså sige, at den valutapolitik, som regeringen fører, er i den alleryderste modstrid med den såkaldte pris- og omkostningspolitik og den indkomstpolitik, som regeringen prøver at føre for at få betalingsbalancen bedret.

Vi stiller deroverfor en frigivelse af den danske krone, udtræden af valutaslangen som det, der øjeblikkelig kan ændre Danmarks økonomiske vilkår, bedre betalingsbalancen og hurtigt genskabe en meget væsentlig del af beskæftigelsen, altså rette op på den enormt uforståelige og vanvittige arbejdsløshedspolitik.

Hvis vi altså både ser på det udenrigspolitiske og det økonomisk-politiske område på de så centrale punkter, så ser vi en klar sammenhæng mellem EF-medlemskabet og den politik, der føres, således at Danmark i praksis i stigende grad er en lydstat under EF, ja, man kan næsten sige under Vesttyskland, der jo er EFs store kassemeister. Alt dette er selv-

følgelig med til at gøre vores skepsis over for denne regering mildt sagt større.

Den økonomiske politik føres på bekostning af beskæftigelsen. Allerede i kraft af regeringens skattepolitik forventes der 20.000–25.000–30.000 ekstra arbejdsløse, så vi måske næste vinter passerer de 300.000 ledige, altså en europæisk rekord. Det økonomiske råds formandskab, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og andre har påpeget disse ting, og mange økonomer har understreget det fuldstændig uforståelige, set fra et beskæftigelsesmæssigt synspunkt, i denne politik. Men regeringen fortsætter, formentlig i håb om, som en anden Mr. Micawber, at noget vil vise sig. Og dog fremgår det af åbningstalen, at regeringen selv inderst inde ikke har særlig stort håb om, at noget vil vise sig.

Hvis vi ser på værdistigningsafgiften, så må vi sige, at rent bortset fra det tvivlsomme i, om den bliver gennemført, fordi den bliver koblet sammen med en nulløsning for arbejdsmarkedet, som ikke er realistisk, så mener vi, at det er meget uklogt, at regeringen har valgt netop denne facon. Den bliver overvæltet på den unge generation, for det er jo at overføre kapitalvindingskatten på parcelhussektoren, andet er der stort set ikke tale om. Man anfægter folks boligmæssige tryk ved at beskatte deres huse i stedet for at imødekomme den folkestemning, der er – og den tror jeg virkelig eksisterer, hvis regeringen ville spille op til den, men det vil i hvert fald det ene regeringsparti slet ikke – i retning af, at jordværdierne bør inddrages i højere omfang end at beskatte folks arbejdsudbytte. Det er den modsatte vej, regeringen går. Den har sat det flertal over styr, der kunne være for et totalt stop for jord- og ejendomsspekulation.

Nu sagde hr. Kjeld Olesen som undskyldning for, at regeringen ikke vil benytte den anden flertalsmulighed, som blev påvist umiddelbart før regeringens dannelse, at retsforbundet skulle være et reaktionært parti. Det eneste argument, som hr. Kjeld Olesen kunne finde på at anvende herfor, var, at vi ikke sidste gang, men forrige gang, altså i det tidlige forår 1977, havde stillet nogle ændringsforslag til finanslovsforslaget, der gik ud på at begrænse statsstøtten til det almennyttige byggeri.

Derom vil jeg sige to ting. For det første var det ikke et milliardbeløb, det drejede sig

[Ib Christensen]

om. For det andet er det da stadig væk vores principielle opfattelse, at det er bedre at yde boligstøtten til dem, der har behovet, de økonomisk og socialt dårligst stillede, der har et boligproblem, de ikke selv magter at løse, fremfor at man bliver ved at bygge store karreer inden for det sociale boligbyggeri til huslejer, som almindelige mennesker ikke har nogen jordisk chance for at betale.

Men uagtet det altså stadig væk er vor principielle holdning, så vil hr. Kjeld Olesen også have observeret, at sidste år stillede vi ikke sådanne ændringsforslag til finanslovsforslaget. Det gør vi heller ikke i år ud fra det ene argument, hr. Kjeld Olesen, at socialdemokratiet ikke skal kunne bruge dette som argument for at modsætte sig et samarbejde med os på bolig- og jordpolitikens område og på skattepolitikens område. Den fællesudtalelse, jeg refererede til før, demonstrerer klart den politiske vilje hos os. Vi er da parat til også at medvirke til øget støtte eller til fortsat støtte til det almennyttige boligbyggeri, hvis det er betingelsen for at få stoppet jordspekulationen. Men socialdemokratiet har end ikke villet forhandle med os på disse punkter. Og nu har socialdemokratiet jo valgt side ved at vælge venstre og altså gå til højre.

Om indkomspolitikken må vi sige, at det er jo en decideret lønpolitik, der er tale om.

Så siger hr. Kjeld Olesen det, som er noget betænkeligt formuleret, nemlig at det ikke er en politisk opgave at blande sig i utide. Jeg synes, at de sidste to ord, »i utide«, i høj grad er en utidig tilføjelse, for hr. Kjeld Olesens ord ville have stået meget stærkere, hvis han havde sagt, at det ikke er regeringens opgave at blande sig. Når hr. Kjeld Olesen siger, at det ikke er regeringens opgave at blande sig i utide, så ligger deri en klar tilkendegivelse af, at når tidens fylde er inde, når LO og Dansk Arbejdsgiverforening f. eks. ikke kan enes, så er tiden inde til at blande sig. Dermed siger regeringen jo til LO: kræv bare løs, I kan køre på frihjul, bare sæt kravene op, vi skal nok spænde sikkerhedsnettet under jer. Og dermed siger regeringen til Dansk Arbejdsgiverforening: I kan bare sige nul, I kan sige nej, nej og atter nej, det gør intet, vi redder jer, for vi griber ind i tide, altså når I ikke kan blive enige.

Med andre ord: med denne erklæring og disse udtalelser, som ikke er kategoriske,

men indeholder et forbehold om, at man alligevel vil blande sig, når tidens fylde er inde, lægger man gift for den indkomspolitik, som er regeringens kardinalsag, og man lægger gift for, at arbejdsmarkedets parter overhovedet kan enes. De har ingen jordisk chance for at blive enige, når en sådan erklæring fremkommer.

Derfor bevirker sådan noget, at man også på arbejdsmarkedet mener, at regeringen alligevel vil blande sig og ophøje mæglingsforslaget til lov eller forlænge overenskomster, som den gjorde det i 1975 og i 1977 og nok også vil gøre det i 1979. Det modvirker en tilbageholdende linje i pris- og lønudviklingen, fordi de berørte parter kan sige til sig selv og hinanden: der er ingen grund til at vi skal anstrenge os voldsomt for at blive enige, vi har ingen risiko at løbe. Derfor kan vi lytte til vores høje, både på den yderste højrefløj og den yderste venstrefløj, det gør intet, regeringen klarer de ting for os.

Dermed er jeg inde på det, som hr. Kjeld Olesen og regeringen siger er sammenhængen i denne politik. Ved siden af »stabilitet« er »sammenhæng« et andet nøgleord for regeringen. Lad os prøve at se lidt på sammenhængen i regeringens politik.

Det er en valutapolitik, der bevirker en kroneopskrivning, fordyrelse af eksporten, billiggørelse af importen. Samtidig prøver man at føre en anden politik, der skal neddæmpe betalingsbalanceunderskuddet. En skattepolitik, der går ud på at sætte indkomstskatten op, for det gør man jo ved at forringe personfradraget og ved at vælge noget af jordskatten over på folks arbejdsindkomster og på amtskommunerne, bevirker selvfølgelig også en indkomstkravudvikling, for folk vil jo have kompensation for den øgede skattebyrde. Samtidig bevirker naturligvis det, at man letter jordbeskatningen, at inflationen får endnu større friløb og dermed altså også mulighederne for et endnu større betalingsbalanceunderskud.

En sammenhæng i regeringens politik kan man jo også sige der er i retning af, at den på den ene side har et enormt kasseunderskud, og for at neutralisere det optager den statslån og udsteder obligationer til milliardbeløb med det resultat, at obligationsmarkedet bliver ødelagt, renten bliver for høj. Det vil sige, at den billiggørelse, der kunne ske ved, at man havde et kasseunderskud, bliver

[Ib Christensen]

neutraliseret ved en kæmpehøj rentebyrde for erhvervene, som tidligere ordførere har været inde på det, til skade for beskæftigelsen og erhvervsinvesteringerne. Man fortsætter denne sammenhæng igen i regeringens økonomiske politik, der går ud på, at man præmierer passiv anbringelse i jord og fast ejendom og straffer aktive erhvervsinvesteringer. Det er konsekvensen af den såkaldte sammenhængende økonomiske politik, og så kan man sige sig selv, hvad konsekvensen er for beskæftigelsen.

Sammenhængen består også deri, at denne arbejdsløshedspolitik, som man altså bevidst fører, prøver man så at afdæmpe lidt ved nogle kosmetiske midler. De består i, at man yder erhvervstilskud på op mod 1 mia kr. i lavt forrentede, kurssikrede lån til erhvervslivet, og en lang række arbejdsmarkedsmæssige foranstaltninger, hvoraf adskillige skam er udmærkede, men hvor det i hvert fald er givet, at de summa summarum vil koste meget, meget dyrt og derfor vil medvirke til øgede krav til det offentlige om at få større indtægter ind, altså en økonomisk stramning. Med den ene hånd løsner man, med den anden hånd strammer man, og det kalder man altså økonomisk sammenhæng. Så meget om sammenhæng, der er altså kun den sammenhæng i regeringens politik, som der er i en ond cirkel.

Så siger statsministeren, at det ikke er udtryk for, at regeringen ønsker at øge skatte trykket, at man laver disse ændringer med hensyn til personfradraget, uagtet at kendsgerningen er, at skattetrykket reelt bliver øget i forhold til, hvad det ellers ville have været. De besparelser – man siger 1 ½ mia kr. – batter ikke ret meget, når man så med den anden hånd deler mange flere penge ud.

En sådan politik er på ingen måde tillidvækkende, og den er ikke egnet til at skabe tillid på arbejdsmarkedet eller i erhvervslivet til, at nu får vi en konsekvent og sammenhængende økonomisk politik, for der er ingen anden sammenhæng, end der er mellem de to regeringspartier, som på mange af disse områder trækker i hver sin retning. Derfor når vi altså ingen vegne, og så får vi, om jeg så må sige, en stabilitet, der nok snarere skulle kaldes den økonomiske og den politiske stagnation.

Nu har regeringen jo lænket sig til erhvervspartiet som regeringens førende støtte-

parti. Jeg ved ikke, hvorfor man har kastet sin kærlighed på erhvervspartiet, om det er, fordi det lige netop er det mandat, der mangler. Det kunne også godt være, med den offentlige diskussion der har været mellem statsministeren og hans udenrigsminister, at man har skelet til erhvervspartiets diplomatiske erfaringer, for så vidt jeg ved, er erhvervspartiets repræsentant jo generalkonsul for Guatemala, så han har nok nogle diplomatiske muligheder for at formidle samarbejdet, når det går hedt til mellem de to regeringspartier.

I hvert fald må vi sige, at der ikke er mange tilbud til det øvrige folketing, også af den grund, at alene det at få socialdemokratiet til at enes med sig selv og få socialdemokratiet og venstre til at enes med hinanden gør, at der ikke kan flyttes ret mange kommaer, når de endelig er blevet enige om noget som helst. Det meste og det væsentlige kan de ikke blive enige om, og derfor sker der ikke noget, og så får vi altså denne reformpause, som man kalder det, og så får man en økonomisk politik af det tilsnit, som jeg her har beskrevet. Dertil kommer, at stabiliteten ikke er så imponerende, når det afhænger af et enkelt partis enkelte mandat, og når det afhænger af, hvor mange medlemmer af et andet partis gruppe man kan få overtalt til at blive uden for salen.

Vi må derfor konstatere, at i de kommende 2 år – så længe kan regeringen måske holde, hvis ikke den falder fra hinanden forinden på grund af indre uenighed – må befolkningen lide under denne regerings økonomiske politik med fortsat massearbejdsløshed, konkurrenceevne, der er svækket, betalingsbalanceunderskud og meget store problemer for erhvervslivet. Man kan se hen til, at den nuværende politik bliver fortsat i yderligere 2 år. Det har man altså at se hen til, men heller ikke andet.

Derfor vil jeg slutte med at sige, at det, vi andre så må bruge de 2 år til, hvis regeringen ikke ændrer kurs på afgørende måde, som der ikke er spor signaler til – tværtimod – i denne åbningstale; er at markere muligheden for en anden politik end den, som regeringen står for, en politik, der sætter hensynet til beskæftigelsen højere, en politik, der sætter hensynet til, at vi får løst de grundlæggende problemer omkring jordpolitikken, de grundlæggende problemer omkring vores økono-

[Ib Christensen]

miske politik, valutapolitik osv. som et alternativ til denne regerings politik, der ikke er håb om kan løse noget som helst.

Wilhelm (VS):

Den radikale gruppeformand har sammenlignet SV-regeringens programerklæring med Madsen-Mygdals, og det blev hr. Kjeld Olsen fortørnet over, men det har han såmænd ingen grund til. Jeg vil også gerne citere fra et af regeringens Jørgensen-Christophersens store forbilleder, og man vil se, at sammenfaldet er noget nær fuldkomment:

»Jeg havde håbet, at det havde kunnet lade sig gøre på forhånd at aftale et samarbejde enten i en regering af to eller flere partier eller i en fast samarbejdsaftale.«

Og videre:

»Det, det nu gælder om, er, at vi ikke ødelægger de muligheder, der er. De seneste opgørelser viser, at priserne er ved at komme i ro, at betalingsbalancen er blevet forbedret, at renten er for nedadgående til gavn for hele erhvervslivet og ikke mindst for byggeriet. Hvis vi i det danske samfund kan lade være med at ødelægge dette grundlag og i stedet forstærke en rigtig udvikling og bygge videre på den, kan vi også komme igennem de store vanskeligheder, som vi står over for.

Det største og vigtigste problem er arbejdsløsheden. Regeringen har iværksat en række foranstaltninger, som bidrager til at formindske ledigheden. . . En virkelig effektiv indsats over for ledigheden kræver imidlertid fremfor alt én ting: at vi beslutsomt vil sætte ind på at bremse stigningerne i omkostningerne.«

Det var et forbillede, som er betydelig tættere på end Madsen-Mygdal. Det var såmænd statsminister Poul Hartlings tiltrædelseserklæring den 23. januar 1975, noget nær krisens start.

I debatten om dette oplæg blev han væltet af venstrefløjen, af socialdemokratiet, af de radikale og af enkelte andre, for en så reaktionær politik måtte standses i opløbet, mente man dengang. Og hvorfor? Ja, der var selvfølgelig forskellige begrundelser, men lad mig citere, hvad den socialdemokratiske ordfører, hr. Heinesen, sagde ved den lejlighed, Folketingstidende 1974-75, 2. samling, sp. 105:

»Regeringens finanslovsforslag er meget urealistisk. Det skyldes især tre forhold. For det første indeholder det forslag til nedskæringer og afgiftsforhøjelser, som i vid udstrækning stadig savner tilslutning fra et flertal. For det andet er væsentlige udgiftsposter underbudgetteret. For det tredje indeholder finanslovsforslaget betydelige besparelser, om hvilke regeringen ikke aner, hvordan de konkret skal gennemføres.«

Og her står vi så nu med Hartlings drøm af en regering, med den samme politik, med de samme påstande om, at nu er priserne kommet i ro og betalingsbalancen er blevet forbedret og renten er for nedadgående, med et finanslovsforslag, som burde være urealistisk af præcis de samme tre grunde, som hr. Heinesen fremdrog dengang, med den samme påstand om, at regeringen har iværksat foranstaltninger, som mindsker ledigheden. Den eneste forskel i selve ordlyden er, at statsminister Hartlings sætning om, at det største og vigtigste problem er arbejdsløsheden, ikke forekommer hos statsminister Anker Jørgensen. Men i forhold til resten af talen ville det også være topmålet hykleri, hvis han sagde det, for det fremgår jo tydeligt, at SV-regeringen ikke betragter arbejdsløsheden som det største og vigtigste problem, om noget problem overhovedet. Nu er arbejdsløsheden da også kun tredoblet, siden Hartling holdt sin tale.

Nu skal denne sammenligning ikke opfattes sådan, at socialdemokratiet først med dannelsen af SV-regeringen er begyndt at føre reaktionær politik. Faktisk var det sådan allerede dengang, at sammenfaldet i S' og Vs krisepolitik var altdominerende, at selve filosofien var den samme. Faktisk videreførte den socialdemokratiske regering Hartlings linje fra den første dag, den var på taburetterne.

Vi har ikke haft vrangforestillinger om nogen væsentlig forskel mellem de to. Når vi har foretrukket en socialdemokratisk mindretalsregering og betegnet en flertalsregering over midten som det værst tænkelige, skyldes det noget andet, nemlig at vi anser en socialdemokratisk mindretalsregering for den, der er mest påvirkelig af arbejderklassens reaktioner, mens flertalsregeringen over midten er den, der bedst formår at gennemføre angrebene på arbejderklassen og at reorganisere

[Wihjelm]

den kapitalistiske økonomi på arbejderklassens bekostning.

Der er talt, også her i dag, om de muligheder, der lå i det, man har kaldt »det andet flertal«. Og det er rigtigt, at på en lang række væsentlige og helt konkrete områder, som jeg grundigt gennemgik i afslutningsdebatten den 1. juni, og som er blevet gentaget i fire-partierklæringen fra SF, DKP, retsforbundet og VS umiddelbart før dannelsen af SV-regeringen, og som jeg derfor ikke skal gentage her, ville der være flertal for en anden politik, hvis man kunne regne socialdemokratiet med, eller hvis man kunne regne med socialdemokratiet.

Men det har også vist sig at være rigtigt, hvad VS hele tiden har sagt om dette andet flertal. Man kan ikke regne socialdemokratiet med, man kan ikke regne med socialdemokratiet i sådanne sammenhænge. Virkelige indgreb mod skattefiduser og mod kapitalgevinster, afskaffelse af de arbejdsløshedsskabende kapitaltilskud, genoprettelse af dyrtidsreguleringen, stop for spekulation med folks boliger, varetagelse af energiforsyningsinteresser på tværs af de multinationale, inklusive A. P. Møller, og hvad det andet flertal ellers kunne bruges til, hvis man kunne regne med socialdemokratiet, er i virkeligheden i direkte modstrid med hovedlinjerne i socialdemokratiets krisepolitik, som består af indkomstpolitik, erhvervsstøtte og massearbejdsløshed og indkomstpolitik, erhvervsstøtte og massearbejdsløshed og så fremdeles. At den socialdemokratiske regering kunne bringes under pres for at benytte det andet flertal imod sine egne hovedlinjer, er en anden og i øvrigt ikke uvigtig sag. Det var vel i virkeligheden det, der var ved at ske med bolig- og skatteudspillet, men det var vel også det, som medvirkede til både SD-toppens og venstres øgede tilbøjelighed til at finde sammen, hvilket ikke burde overraske, som så mange socialdemokrater foregiver at være. Med SV-samarbejdet har socialdemokratiet skaffet sig alibiet for ikke at benytte det andet flertal, som man for enhver pris faktisk ville undgå at benytte.

Jeg kan ikke være helt uenig med hr. Kjeld Olesen, når han påpeger det radikale venstres medansvar for denne regering. Den klare blokbekendelse, det radikale venstre kom med ved sommerens start, gør, at dette parti har et betydeligt ansvar for, at man nu

fik alibiet i orden ved regeringsfællesskabet med venstre. Med SV-aftalen har man fået cementeret socialdemokratiets egen politik over for godtroende medlemmers illusioner, det fremgår meget klart af åbningstalen. Andre vil kommentere det udenrigspolitiske og arbejdsmarkedsafsnittet i den, og jeg skal komme med eksempler på de øvrige områder.

Lønninger omtales konsekvent som omkostninger. Der sættes mål for, hvilket betalingsbalanceunderskud man maksimalt vil tolerere, men ikke for, hvilken arbejdsløshed man vil tolerere. Den igangværende udhuling af reallønnen, som er uden sidestykke, og som i indværende år allerede inden momsforhøjelsen var på 2½ pct., som momsforhøjelsen forøger med et par procent, og som de stigende kommunale skatter forstærker med endnu en procent, beskrives i åbningstalen som »at skære toppen af den stærke forbrugsopgang«.

For 117. gang anføres det, at der er flere beskæftigede end før krisen, hvilket ikke bare er irrelevant, når der er 200.000 arbejdsløse, men oven i købet er lodret urigtigt, hvis man kan tro Danmarks Statistik. »Indkomstpolitikken skal også i de kommende år omfatte alle former for indkomster«. Ja, sådan hedder det, efter at den nu i alle årene alene har været rettet mod lønningerne og fortsat skal være det i bedste overensstemmelse med indkomstpolitikken hele formål.

Man roser sig af de internationale aftaler om en mere aktiv og ekspansiv politik. Det var som bekendt her, det danske bidrag skulle være en skattelettelse på ½ mia kr., og hvor det så først kom frem, at det sandelig kun skulle være en justering på en stramning på 5 mia kr., og hvor denne justering nu endda er ændret fra en lettelse på ½ mia kr. til en skatteforøgelse på 1,2 mia kr.

Mens Hartlings' program ifølge ordfører Heinesen fra dengang viste stor opfindsomhed med hensyn til nedskæringer og afgifter på alle andre områder, mens »idérigdommen er meget begrænset på landbrugsområdet«, så kan dette i hvert fald ikke siges om SV-programmet. Her har man haft en sådan fantasifuldhed, at mens alle andre skal skæres ned og momses og afgiftes og merbeskattes, så er der en milliardforøgelse til landbruget, og den vil for resten også komme ejerlejligh-

[Wilhelm]

hedsspekulanterne til gode; der skal være klare linjer, ikke sandt?

Nye erhvervstilskud i milliardklassen skal hjælpe til at eksportere krisen. Finansieringsformen kan forhåbentlig bidrage til, at visse partier får kvababbelse og endnu en gang overvejer, om statsfinansiering nu også er det gratis guldæg, som man i andre sammenhænge foregiver.

De gamle tilskud skal selvfølgelig videreføres, for, som det så smukt siges:

»Regeringen vil videreføre de ordninger, der har dokumenteret deres værdi gennem en omfattende udnyttelse fra erhvervslivets side.«

Så ligefremt blev det trods alt aldrig udtalt hverken af Hartling eller af Madsen-Mygdal. Der er ikke noget røgslør med beskæftigelseseffekt eller miljø eller eksport og valuta og alt sådant noget. Nej, det er lige ud af posen, at ordningen har dokumenteret sin værdi, og det er ensbetydende med, at kapitalen har fundet den højst fordelagtig. Det er klar snak. Jeg har læst et sted, at talen såmænd er godkendt af den socialdemokratiske gruppe.

Der er tale om en forøget arbejdsløshed i dette oplæg. Dertil siger statsministeren, at det ikke passer. Og så siger man til Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: I kan ikke regne, for I har jo glemt at tage forskellige ting med. Hvad er det, man har glemt at tage med? Ja, beskæftigelsesplanen kører videre, siger man så. Hvad betyder det, andet end at man ikke agter at fyre de i øvrigt ikke særlig mange beskæftigede, der kom i kraft af den beskæftigelsesplan? Hvad er det, man ikke snakker om kører videre? Kører momsforhøjelsen fra de 15 pct. til de 18 pct. ikke videre? Kører nedskæringerne på budgetterne med 3,5 mia kr. ikke videre?

Der er tale om, at man imødekommer venstres krav om, at nu skal der igen snakkes karakterer i folkeskolen, og der er tale om, at ikke en forbedring, som nogle har sagt, men at en simpel ajourføring af SU skal udsættes.

Så er der boligafsnittet og hvad dertil hører. Til støtte for grundspekulationen og jordprisinflationen skal der lægges loft over den amtskommunale grundskyld, og bemærk vel, at det rækker ind i næste valgperiode og ind i næste boligforligsperiode.

Værdistigningsafgiften, som er mere end luftig, viste sig i spørgetiden i går i hvert fald

at have en helt konkret effekt, som ikke er spor luftig. Vi fik nemlig at vide, at hvis den fik tilbagevirkende kraft, skulle den udredes af sælger. Der er én garanti for et sådant forslag, og det er, at det får priserne til at stige, men vel at mærke uden at man har bundet sig til, at der så skal komme en værdistigningsafgift på dem.

Særskatten i det ældre almennyttige boligbyggeri opretholdes. Det rækker også ind i næste boligforligsperiode. Man bebuder en ændring af ejerlejlighedsloven, men hvilken? Det står der ikke noget om. Er det stop for udstykning? Eller er det måske en åbning for udstykning af ejendomme, opført som almennyttigt byggeri, hvor regeringen netop har fået at vide af ombudsmanden, at dens omgang med loven er mere end tvivlsom? Og mens vi er ved spørgsmålene på dette område: hvad er egentlig regeringens mål for det årlige nybyggeri, og hvordan har man tænkt sig, at det skal sikres?

Endelig de åbenlyse udeladelser. Ifølge dagspressen har statsministeren på de seneste dages faglige kongresser forsvaret SV-kabinetet, bl. a. ved at hævde, at der kommer forslag mod fondsfiduserne og imod rentefradragsretten. Der er bare ikke sådan nogle forslag i det katalog, regeringen har fremlagt.

Imidlertid vil vi sørge for, at socialdemokratiet tvinges til at forholde sig til disse og andre skattefiduser. Vi har i sidste uge indleveret 11 forslag, der alle vender sig mod skattefiduser og skatteunddragelsesmuligheder, herunder de tre forslag, som vil sætte stop for det, man kalder Glistrupcirkuset, forslag mod fondsfidusen, mod kapitalpensioner, mod beskyttelsen af udlandsdanskere, mod det, man kunne kalde Bonde Nielsen-røgsløret, samt forslag om, at økonomisk kriminalitet på dette område ikke nyder den særlige beskyttelse, den nyder i dag, men afgøres i offentlighed og ikke som nu i den dybeste hemmelighed. Sådan nogle ting er selvfølgelig ikke med i regeringsoplægget.

Vi konstaterer også, at vi bliver nødt til – og det er nu på 11. år – at forfølge sagen om de multinationale selskabers skattebetaling, nu hvor vi har fået en skatteminister, som på ligningsrådets møde i januar stemte imod, at selskabsskattelovens § 12 skulle overholdes.

Det er ikke logikken, der er noget i vejen med i regeringsoplægget. Den er sådan set i

[Wilhelm]

orden på sin egen sygelige måde. Skal privatkapitalismen have bare 20 år endnu – og det skal den med vold og magt, så vidt det står til både venstre og socialdemokratiet – så skal hjulene i gang på kapitalens betingelser, og så skal man ikke komme stikkende med føleri om, hvad samfundet har brug for, produktion efter behov og alt det der. Livskvalitet, det er sådan noget, man kan skrive kronikker om, men den konkrete politik er en anden sag, den drejer sig om kapitalens livsvilkår. Det vil sige øget profit, det vil sige løntryk, det vil sige tilskud.

Selvfølgelig kan man da ikke blive ved med at forbruge for 10 mia kr. mere, end man årligt producerer. Det kan enhver regne ud. Nå ja, de 200.000, som systemet forhindrer i at producere noget som helst, ville ellers kunne skabe værdier for mindst 25 mia kr. Men det udelukker systemet jo altså, og det er nu engang dette system, man vil opretholde, så det er der ingen grund til at snakke om.

Ja vist, det er da også rigtigt, at mange af dem kunne sættes til meningsfuld beskæftigelse uden væsentlig merudgift eller helt uden merudgift – husk fyringerne på daginstitutionerne f. eks. Men hvem tror, at man kunne gennemføre løntrykkeriet, hvis der virkelig var god beskæftigelse? Nej, det hænger såmænd kun alt for godt sammen. Massearbejdsløshed er prisen, når man vil opretholde det kapitalistiske system. Forbrugsbegrænsning og reallønsudhuling er nødvendig, når man insisterer på at forhindre 200.000 i at skabe de værdier, som de kunne og gerne ville skabe.

At denne soleklare logik nødvendigvis skaber krusninger i den socialdemokratiske lejr, kan ikke undre, når man betænker, hvor politisk uartikuleret, selvmodsigende og forløjet socialdemokratismen er. Men når Thomas Nielsen søger at kanalisere den retfærdige vrede over regeringens politik hen mod et krav om, at lønarbejderne som en slags kompensation for en fortsat indkomstpolitik skal betinge sig også at få påtvunget en tvangsopsparing, som skal bruges til at hjælpe de økonomisk svageste virksomheder til at humpe videre på kapitalistiske betingelser, så er målet fuldt.

Hr. Kjeld Olesen har ganske ret i, at det rækker det såkaldt andet flertal ikke til, for VS i hvert fald er klart imod denne stabilise-

ring af det kapitalistiske system. I øvrigt er vi jo ikke de eneste, der er imod. Det holder stadig væk mere end hårdt for Thomas Nielsen at få de faglige kongresser til overhovedet at tage dette punkt med nederst på listen, endda selv om det forsøges solgt under den falske varebetegnelse »økonomisk demokrati«, som i øvrigt kun kan bidrage til at mis-kreditere egentlig økonomisk demokrati, dvs. socialisme. Det er stadig sådan, at de menige medlemmer ikke ønsker dette ØD-uvæsen, som de udmærket kender fra dyrtidsrøveriet, men derimod er parate til at kæmpe for dyrtidsportionerne og ikke for at overdrage dem helt eller delvis til Thomas Nielsen, for at han kan sprede dem ud som ansvarlig og risikovillig kapital til støtte for den private værftskapital, den private rederkapital, den private byggekaptal eller til Stålvalseværkets nødlidende aktionærer, sådan som retningslinjerne allerede hidtil er demonstreret.

I den forbindelse må det være på sin plads, at regeringen nu præciserer, hvad den mener med, at den disponible realløn så vidt muligt bør opretholdes. For det første: er det korrekt, som det er udlagt af Thomas Nielsen, at denne del af regeringsaftalen først gælder fra den 1. marts 1979, og at det således er i bedste overensstemmelse med aftalen, at reallønnen udhules i rivende tempo frem til denne dato? Og for det andet: hvor befinder de dyrtidsportioner, som lønmodtagerne har til gode, sig i forhold til denne målsætning om den disponible realløn?

Til slut skal jeg gentage fra debatten om regeringserklæringen i sidste måned, at VS ser det som en umiddelbar opgave for arbejderklassen at få sprængt denne regering, hvilket vil ske hverken før eller senere end det tidspunkt, hvor selv socialdemokratiets top bliver overbevist om, at det er for dyrt for partiet at fortsætte. Undervejs vil der naturligvis komme flere skuespil som det, der blev opført i forbindelse med vestres landsmøde, Christophersen-Jørgensen-fejden, som det er blevet kaldt. Dem skal man ikke lade sig forvirre af.

Hvad var det egentlig, der skete? Ja, statsministeren kaldte sin udenrigsminister klodset og tåbelig, den statsminister, der indtil for nylig i hvert fald som sit vigtigste særkende havde den egenskab, at han en gang imellem kom til at sige sin mening, hvilket skabte diplomatisk forviklinger i den ganske verden

[Wilhelm]

og ikke mindst i Paris. Det er i sig selv morsomt eller bedrøveligt, som man nu ser på det, at se netop ham med en diplomatisk pefingering. Men hvad var det, der var så klodset og tåbeligt? Se, det er lige netop pointen. Det klodse og tåbelige var såmænd, at venstres leder gav statsministeren og den socialdemokratiske gruppe sin uforbeholdne ros og så i øvrigt sagde nogle selvindlysende sandheder om, hvad der mere var i vente.

Jeg skal ikke bestride statsministerens vurdering af, at dette var klodset og tåbeligt, men det siger alt om socialdemokratiets nuværende situation, at det er politisk klodset og tåbeligt at fortælle sandheden om SV-regeringens konsekvenser.

Steen Folke (VS):

Den EF-begejstring, som præger visse afsnit af statsministerens tale, kommer ikke ligefrem som noget chok for os. Den socialdemokratiske mindretalsregering arbejdede jo støt og målbevidst på at integrere Danmark mere og mere i EF-samarbejdet. Udvidelsen af regeringen med folketingets vel mest glødende EF-tilhængerparti vil måske give den en tand mere i den retning. Det vil der blive lejlighed til at finde ud af under debatten op til de direkte valg til det såkaldte Europa-Parlament, som hverken er noget parlament eller repræsentativt for Europa. Det er klart, at det direkte valg til dette såkaldte parlament skal ses som et skridt på vejen henimod en politisk union.

Alle disse bestræbelser på at udbygge EF-samarbejdet tager VS skarp afstand fra. Men mere interessant er det, at det gør et klart flertal i statsministerens parti og i befolkningen som helhed også.

Statsministeren glæder sig f. eks. over det udenrigspolitiske samarbejde. Før folkeafstemningen, nærmere betegnet den 16. marts 1972, skrev daværende markedsminister Ivar Nørgaard, som i mellemtiden har skiftet kasket et par gange, i Berlingske Tidende:

»Udenrigspolitisk samarbejde hører ikke hjemme i EF.«

Omtrent på 6 års dagen for denne folkeafstemning siger statsministeren i sin tale:

»Det politiske samarbejde mellem EF-landene vil fortsat være rammen om en meget betydelig del af Danmarks samlede indsats på det udenrigspolitiske område. Det er

glædeligt at kunne konstatere en stigende grad af sammenfald i synspunkterne hos de ni på mange vigtige udenrigspolitiske spørgsmål.«

Tja, glædeligt for hvem? Måske for de konservative, for venstre og for ØK. Sammenfaldet i synspunkter med Frankrig, Vesttyskland og England er nemlig opnået ved, at dansk udenrigspolitik har bevæget sig i en mere reaktionær retning. Det gælder f. eks. i Afrikapolitikken, hvor den danske regering under den sidste FN-samling i en række tilfælde stemte på linje med de øvrige EF-lande og forskelligt fra de øvrige nordiske lande, der indtog en mere progressiv holdning.

På den baggrund kan det forekomme lidt hyklerisk, når statsministeren i sin tale understreger, at en dansk indsats ikke mindst må foregå gennem et nordisk samarbejde, og det samme kan siges om hr. Kjeld Olesens bemærkninger herom i dag. Det danske EF-medlemskab og det udenrigspolitiske samarbejde i forbindelse hermed udgør den største hindring for dette nordiske samarbejde, som man i princippet går så varmt ind for.

VS har ved mange lejligheder påpeget den dobbeltmoral, der kendetegner den danske regerings Afrikapolitik. En stærk verbal kritik af de hvide mindretalsregimer i det sydlige Afrika, men samtidig beskyttelse af de danske firmaer med ØK i spidsen, som profiterer af apartheidsystemet og er med til at holde regimet ved magten. Dannelsen af SV-regeringen og udenrigsministerskiftet vil jo næppe ligefrem bidrage til at føre den danske udenrigspolitik i en mere progressiv retning, men jeg tror såmænd heller ikke, at der er grund til at tro, at den bliver meget værre, end den allerede er – det er også galt nok.

Et enkelt spørgsmål vil jeg gerne rette til statsministeren eller eventuelt til den nye udenrigsminister. Det drejer sig om de håndøre, der er sat af på finanslovsforslaget til humanitær og uddannelsesmæssig bistand gennem internationale organisationer og frihedsbevægelser til undertrykte folk eller folkegrupper. Kan vi få et klart tilsagn om, at regeringen ikke gennem ændringsforslag til finanslovsforslaget vil beskære netop denne bevilling, som er et af de få virkelig konstruktive bidrag fra officiel dansk side til løsning af problemerne i det sydlige Afrika?

[Steen Folke]

Det kunne være fristende at kommentere hr. Erhard Jakobsens demagogiske uhyrligheder om det sorte Afrikas fremtid, men for ikke at spille mere af folketingets tid med hr. Erhard Jakobsens særprægede synspunkter skal jeg afstå fra det.

Statsministerens bemærkninger om Mellemøsten vil jeg give et par ord med på vejen. Der er ikke noget, der tyder på, at Camp David-mødet vil blive et skridt mod en retfærdig, omfattende og varig fred for at bruge statsministerens ord. Hvis Camp David fører til nogen resultater, så bliver det som et led i en del-og-hersk strategi, hvor det lykkes at spille den ene arabiske stat ud mod den anden med USAs velvillige bistand og applauderet af den danske regering, som i øvrigt altid har stået på Israels side. Under alle omstændigheder bliver der ikke tale om nogen retfærdig fred på det grundlag. Meningen er endnu en gang at sælge palæstinenserne, og det medvirker visse reaktionære arabiske stater gerne til, men retfærdighed kan man ikke tale om i den forbindelse. Og så bliver der selvfølgelig heller ikke tale om fred. Det siger sig selv, at den palæstinensiske befrielsesbevægelse vil bekæmpe Camp David-aftalerne med næb og klør.

Til sidst et par bemærkninger om Grønland og den hjemmestyreordning, som statsministeren slår på tromme for. VS tager, som nogle måske ved, afstand fra denne ordning, fordi den har klare imperialistiske træk. Og det er jo ikke mindst statsministerens tvivlsomme fortjeneste.

Som bekendt vedtog det grønlandske landsråd i oktober 1975 enstemmigt, at det i forbindelse med indførelse af hjemmestyre skulle anerkendes, at alle mineralske råstoffer og andre rigdomme i Grønland tilhører den fastboende befolkning i Grønland. Men det fandt statsministeren et nummer for stærkt: kom disse frække grønlændere nu ikke og krævede retten til ressourcerne i deres eget land? De havde nok allerede glemt, at Grønland havde været en dansk koloni i mere end 200 år. En smule ydmyghed og underdanighed ville stadig være på sin plads. Grønlænderne kunne også godt tage og vise lidt solidaritet med deres tidligere herre, som nu var rendt ind i økonomiske problemer.

Sådan omtrent må statsministeren have tænkt. Og når nu ikke de selv kunne forstå det, disse grønlændere, så skulle han, den

danske landshøvdingens høvding, nok hjælpe dem på gled: der er ikke noget at raffle om, sagde statsministeren mandigt, og sådan blev det.

Sådan forhindrede statsministeren, socialdemokratiets politiske leder, grønlænderne i at få retten til deres eget land. Sådan sørgede statsministeren for, at Danmark stadig kan optræde som en imperialistisk magt i forhold til Grønland.

Erlendsson (FP):

Nødråbene fra danske fiskere har indtil radioens middagsavis i dag tilsyneladende ikke gjort større indtryk, hverken på den foregående eller på den nuværende regering. Men nu synes regeringen dog at være i bevægelse, om ikke på en helt og fuldt tilfredsstillende måde.

Danmark kan ikke og skal selvfølgelig ikke føre kanonbådskrig mod Storbritannien. I EF-traktaterne har regeringen derimod et stærkt juridisk våben, som den ikke bør tøve længere med at bruge til forsvar for danske fiskeres erhvervsinteresser i kampen mod Storbritannien som den fælles fjende over for de otte andre EF-nationer.

Fiskeriministeren er hårdt trængt den 3. oktober i Dagbladet Børsen fremkommet med en erklæring om, at regeringen vil give danske fiskere al den juridiske støtte, de får brug for, hvis de opbringes af briternes fiskeinspektion.

Det fremgår imidlertid samtidig af ministerens udtalelse, at hjælpen nok skal indskrænkes til de 12-15 kuttere, der ved briternes ensidige nationalegoistiske udvidelse af fiskestoppet befandt sig inden for grænserne af sperlingkassen, en udvidelse, der, som for længst annonceret, trådte i kraft den 1. oktober. Hvorfor ikke juridisk hjælp til de kuttere, der fortsætter fiskeriet efter den 1. oktober, når fiskeriministeren nu tilbyder hjælp til de førstnævnte? Sagen er jo, at disse lige så vel som senere blokadebrydere har været bekendt med briternes over for dansk traditionelt fiskeri diskriminerende handling.

Danske fiskeres fortsatte tilstedeværelse i et farvand, hvor de har alle historiske rettigheder til at drive deres erhverv, og hvor de tilmed er i fuld overensstemmelse med Rom-traktatens bærende principper, fortjener regeringens fulde støtte, ikke blot en juridisk

[Erlendsson]

støtte, men også fuld dækning for alle med deres handling forbundne udgifter og indtægtstab, såfremt disse ikke er stridende mod almindelig lov og ret eller mod overenskomster, som den danske regering frit og uden utilbørligt pres har indgået. Men regeringen vil som sædvanlig overlade initiativet til andre magter, andre institutioner, i sin frygtagtige holdning for følger, som den ikke mener at kunne overskue, når det gælder forsvaret af danske erhvervsinteresser.

Det er klart, at hvis det overlades til Kommissionen at rejse anklage mod Storbritannien ved EF-domstolen, så vil Kommissionen også kunne forsinke, udskyde og forkludre den hurtige og kontante afgørelse, som fiskerierhvervet har brug for. Den danske regering må derfor selv rejse sagen og gøre det omgående og uden tøven. Der må siges klart fra over for Storbritanniens stigende frækhed over for dansk fiskeri. Bevaringsmæssige, biologiske hensyn er for længst tilsidesat for rent politiske. Det ses tydeligt af torskekvoternes fordeling i Nordsøen.

I 1977, hvor der herskede stand-stillstand, blev der efter en foreløbig, men efter al sandsynlighed korrekt opgørelse opfisket i alt 180.000 t torsk i Nordsøen. Heraf tog danske fiskere 42.337 t. I 1978 fastsattes den samlede torskekvota til 236.000 t, heraf 204.944 t til EF-lande, resten til nordmænd og færinger. Af denne 30 pct. større samlede kvota tildeltes Danmark 32.000 t eller kun $\frac{3}{4}$ af den fangst, som danske fiskere ved deres effektivitet og dygtighed bjærgede hjem i 1977.

Mens danske fiskere således i 1977 tegnede sig for næsten $\frac{1}{4}$ af de samlede torskefangster i Nordsøen, blev de for 1978, trods en forhøjet samlet torskekvota, pålagt forbud mod at fange mere end $\frac{3}{4}$ af 1977-fangsten, og mens de i 1977 stod for knap $\frac{1}{4}$ af de samlede fangster, skulle de i 1978 finde sig i kun at måtte fiske knap 14 pct. Det er ikke bevaringsmæssige hensyn, der har bestemt denne voldsomme reduktion i danske fiskeres erhvervs muligheder. Den samlede torskekvota i Nordsøen blev sat op, men andre nationer fik fordelene heraf på danske fiskeres bekostning.

I den øjeblikkelige situation er bortfaldet af sperlingfiskeriet ved briternes udvidelse af sperlingkassen et meget påtrængende problem. EF-Kommissionen havde foreslået en

dansk sperlingkvota på 250.000 t i Nordsøen i 1978. Heraf er til dato fanget 80.000 t, og når der nu lukkes totalt af for viderefangster, forstås det enorme indtægtstab, som især er føleligt for Esbjergfiskernes vedkommende, men sandelig også for fiskere fra mange andre i overvejende grad jyske fiskerbyer. Fortvivlelsen breder sig. Det gælder også på arbejdspladserne i fiskemels- og fiskeolieindustrien. Men over sperlingfiskeriet må problemerne for torskefiskeriet ikke glemmes.

Storbritanniens indgåelse af den fælles EF-fiskeriordning, der ifølge tiltrædelsestraktatens artikel 102 skulle være vedtaget af Rådet på forslag af Kommissionen senest fra det 6. år efter tiltrædelsen, er på den mest brovtende og udfordrende måde blevet saboteret af englænderne. Følgerne for dansk fiskeri har været og bliver stadig mere følelige i Nordsøen, men også langt inde i de indre danske farvande og i Østersøen, hvor vore fiskerirettigheder er på vej til at blive stærkt beskåret, fordi den manglende britiske tilslutning, for ikke rent ud at sige den grove nationalegoistiske holdning over for mindre partnere i Fællesskabet, gør det umuligt at indgå i den byttehandel om fiskerirettigheder, der kan forhindre, at de områder...

Formanden:

Lige et øjeblik. Jeg må desværre til at citere mine forgængere og sige: Der må være så meget ro i salen, at det i hvert fald kan høres herfra, hvad der siges. Det ville være en fordel.

Erlendsson (FP):

Altså den grove nationalegoistiske holdning over for mindre partnere i Fællesskabet gør det umuligt for Danmark og for EF at indgå i den byttehandel om fiskerirettigheder, der kan forhindre, at de områder i Østersøen, hvor danske fiskere i dag henter deres fangster, nedskæres til 15 pct. af de hidtidige med de deraf uundgælige ruinerende følger for ikke blot det bornholmske fiskerierhverv, men sandelig også for mange nordjyske fiskere, de traditionelt driver laksefiskeri i Østersøen.

Det er ikke muligt med den korte taletid at komme ind på en detaljeret gennemgang af de ødelæggelser for Danmarks tredjestørste eksporterhverv, som en fortsættelse af

[Erlendsson]

den nuværende udvikling vil medføre. Ingen anden nation inden for EF er i tilsvarende grad afhængig af fiskeriet. Sympatien med Danmarks ulykkelige situation i de andre EF-lande vil derfor ikke være tilstrækkelig stor til at sætte kraft bag en hurtig fremme af en domstolsafgørelse, hvis det overlades til Kommissionen at anlægge sag.

Ifølge den såkaldte Haag-erklæring fra 1976, som Danmarks daværende udenrigsminister tilsluttede sig, kan medlemslandene indføre nationale fiskeriforanstaltninger på områder, hvor der ikke er aftalt fællesskabsordninger, hvis sådanne foranstaltninger opfylder visse krav, bl. a. om at være videnskabeligt underbyggede, hastende og ikke-diskriminerende. Udvidelsen af sperlingkasen opfylder ingen af disse krav.

Den danske regering skal ikke alene tage udgangspunkt i denne erklæring, men lige så vel i tiltrædelsestraktatens artikel 102 for én gang for alle at gøre det klart, at dansk fiskerierhvervs opretholdelse som det største inden for EF-landene og som det, der blandt disse har langt den største erhvervsøkonomiske nationale betydning, er af vital betydning for Danmark og ikke derfor kan tilsidesættes.

Jeg skal derfor på fremskridtspartiets vegne tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget pålægger regeringen omgående at indklage Storbritannien for EF-domstolen i anledning af Englands overgreb mod det danske fiskerierhverv.

Tinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor).

Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Niels Helveg Petersen (RV):

I hr. Erhard Jakobsens underholdende causeri fik vi jo at vide, at det ikke var hr. Grünbaum og ikke hr. Risgaard Knudsen, og det var ikke LO eller socialdemokratiets kongresser eller sådan noget, der var nogen fare for dansk demokrati og dansk folkestyre. Den virkelige fare lå et andet sted, nemlig i

Danmarks Radio, og det var jo da en interessant nyhed.

For mit indre blik passerede så revy de mennesker, der har det daglige ansvar for, hvad vi bliver præsenteret for især i TV. Og dér så jeg for mit indre blik hr. Schmaltz Jørgensen, hr. Morten Rubin, hr. Bischoff, hr. Bjørn Elmquist, hr. Stuckert – for nu at tage nogle af de mest røde af disse med en kendt tilknytning til partiet venstre – og jeg så også for mit indre blik hr. Schleimann, som jo er kendt som en farlig kommunist i forklædning, og hr. Hans Jørgen Jensen.

Men selvfølgelig er alle disse kun herrens tjenere, og dem kan vi jo ikke rette skytset imod, de er ikke de skyldige. Nej, den virkelige edderkop i en subversiv bevægelse for at omstøde det danske demokrati er hr. Laurits Bindsløv. Jeg har selv haft svært ved at se hr. Bindsløv i den rolle, og i virkeligheden skal vi nok sigte lidt højere. Hvem planlagde alt dette? Ingen mindre end Hendes Majestæt Dronningens hofchef, hr. Sølvhøj, hvis politik jo nu for alvor er ved at slå igennem. Hr. Kleener nævner jeg kun en passant.

Jeg vil sige til hr. Erhard Jakobsen, at en sådan fremstilling af problemerne for dansk demokrati altså ikke i virkeligheden er særlig morsom, men dybt sørgelig. Det sørgelige ved det er ikke, at radio og fjernsyn har slagside i den ene og den anden partipolitiske henseende, men at den overhovedet har slagside, at der i det hele taget er sådan en tendens – og en stærk tendens – til, at personalepolitikken i Danmarks Radio præges af partipolitiske udmønstelser. Ikke at der herfra kommer nogen omstyrrende virksomhed; det er snarere det andet problem, der burde interessere og forurolige. Det kunne man bl. a. tackle ved at lave radioordninger, der gav mulighed for en mindre partipolitisering af Danmarks Radio.

Fra starten af denne folketingssamling er den radikale folketingsgruppe ikke repræsenteret i folketingets udvalg, som vi har været det tidligere ved valgforbund med socialdemokratiet. Socialdemokratiet har ikke ønsket at forny valgforbundet, men har valgt i stedet at indgå et valgforbund med venstre, med hr. Steenholdt og med erhvervspartiet – efter sigende og efter presserygter, men dog ubekræftede, på en sådan måde, at man har forpligtet sig til at bekoste erhvervspartiets rejser til og fra.

[Niels Helveg Petersen]

Alt dette har socialdemokratiet selvfølgelig ret til, og vi tager i den radikale gruppe beslutningen om dette valgforbund til efterretning. Det er spillets regler, og i øvrigt åbner folketingets forretningsorden jo mange muligheder for, at et parti kan gøre sine synspunkter gældende og fremføre forslag på anden måde end lige netop ved repræsentation i udvalgene. Den side af sagen er sådan set klar nok. Den skal jeg ikke beskæftige mig med.

Hvad der derimod ikke er klart for offentligheden, er årsagen til denne situation, begrundelsen for, at det radikale venstre ikke er repræsenteret. Angiveligt er årsagen, at regeringspartierne ønsker et flertal bag sig i alle udvalgene. Den begrundelse er simpelt hen gas, og det ved enhver, der kender til arbejdsgangen i et folketingsudvalg. Et flertal i udvalg kan kun være nødvendigt for en regering til ét eneste formål, kun ét, nemlig for at regeringspartierne selv kan beslutte tidspunktet for afgivelse af betænkning. Men det har jo ligget aldeles klart, at det radikale venstre som en selvfølge ville acceptere, at regeringspartierne når som helst skulle have mulighed for at afgive betænkning og dermed videreføre behandlingen af forslag i salen. En sådan garanti har været tilbudt, og den er for os let at give, eftersom vi mig bekendt aldrig nogen sinde har benyttet os af procedureregler for at forhindre, at forslag kom til behandling her i salen.

For at uddybe det en smule kan man sige, at der er to udvalg og kun to udvalg i tinget, hvor det kan have betydning for regeringen at råde over et flertal. Det er finansudvalget og til nød markedsudvalget. I finansudvalget fordi der jo her træffes beslutninger på møderne i konkrete bevillingssager, og i markedsudvalget fordi der undertiden er tale om, at der skal afgives mandat til ministre, og der må ikke være flertal imod. Men bortset fra disse to udvalg er flertal aldeles uden betydning for regeringspartiernes ledelse af arbejdet i folketinget og i folketingets udvalg. Derfor drejer dette spørgsmål sig aldeles ikke om underordnede procedure- eller flertalsproblemer. Det drejer sig om en politisk beslutning. Socialdemokratiet og venstre traf klart og tydeligt en beslutning om, at det radikale venstre ikke skulle repræsenteres i udvalgene, da de to partier indgik valgforbund med hr. Steenholdt og erhvervspartiet. Dette

er kendsgerningen, og det er der ingen grund til at tale sort om.

Hvorfor var det så vigtigt for regeringspartierne at holde det radikale venstre ude? Ja, grunden er formentlig nøjagtig den samme som grunden til, at hr. Grünbaum blev afsat som formand for finansudvalget. Han var besværlig. Han var ikke altid enig. Han sagde ligefrem ting højt, som andre ellers kun gik og tænkte. Ham måtte man lukke ude. Udelukkelsen af det radikale venstre har nøjagtig den samme begrundelse. Nogen anden findes ikke. Jeg siger velbekomme.

Jeg vil gerne bede formanden for den socialdemokratiske folketingsgruppe, hr. Poul Dalsager, om, hvis han ønsker det, at bestride rigtigheden i disse synspunkter. Det ville interessere mig overordentlig meget.

Jeg vil gerne sige både til socialdemokratiet og til venstre, at på den baggrund er de manende udtalelser om nødvendigheden og ønskeligheden af det brede samarbejde her i folketinget – ja, hr. Ellemann-Jensen sagde endda: det brede samarbejde i folketingets udvalg – lidt svære at tage alvorligt. Hvor regeringen har haft mulighed for med konkret handling at påvirke samarbejds mønstret, har det jo været på negativ måde. Den åbenhed og lyst til at deltage i at løse problemer, man opfordrer andre partier til at vise, kunne regeringspartierne passende have startet med hos sig selv. Det andet virker rent ud sagt som noget hykleri.

Jeg skal nævne en enkelt sag mere. Det skal blive kort, tiden tillader ikke, jeg går dybt i det. Det vedrører værdistigningsafgiften. Indholdet er ikke kendt. Overgangsreglerne er ikke kendt. Det forhandles der om. Jeg forstår, der er alvorlige problemer. Det, jeg gerne vil have et svar på, er: hvorledes hænger dette forslag sammen med indkomspolitikken? Det siges, at som led i en stram indkomspolitik – der er flere formuleringer: i den ene gennemføres et forslag om en værdistigningsafgift, i en anden formulering fremsættes der forslag om en værdistigningsafgift. Men hvordan er sammenhængen? Er der en sammenhæng? Er det sådan, at der foreligger en aftale i regeringen om, at gennemførelse af værdistigningsafgiften forudsætter en ganske bestemt løsning på arbejdsmarkedet, og i så fald hvilken? Der er jo ingen hemmelige aftaler, siger man. Var det ikke rimeligt, da der angiveligt er en sam-

[Niels Helveg Petersen]

menhæng, at vi fik at vide forud for forhandlingerne om det: hvordan er sammenhængen?

Jeg vil gerne føje til, at set fra vort synspunkt er det dybt betænkeligt at foretage denne sammenkædning. Hvad kunne vi ikke risikere at komme ud for i andre henseender? Hvorfor ikke kæde overenskomstforhandlingerne sammen med selskabsskatterne, med landbrugets prisforhøjelser inden for EF, med understøttelsernes højde, med de offentlige udgifter højde – ting, der er nøjagtig lige så relevante som værdistigningsafgiften for reallønsudviklingen – eller mere relevante.

Jeg ville gerne, om statsministeren ville forsøge at lette sløret for, hvilken sammenkædning der er aftalt – hvis nogen. Jeg håber, der ikke er, og hvis der er, så må vi fra radikal side på det stærkeste afvise, at man foretager denne sammenkædning. Folketinget og folketinget alene træffer beslutning om den skattelovgivning, der skal være gældende, også når det drejer sig om jord og fast ejendom.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg går herop på talerstolen for at efterlyse nogle punkter, som jeg ikke forstår den ny regering har kunnet undgå at tage med i sin oversigt over rigets almindelige stilling, og hvad der skal ske i den nærmeste fremtid. Men jeg kom lige pludselig til at tænke på, at der var jo også noget med nogle moms-kompensationer, som ikke var kommet med, så jeg skulle måske ikke undre mig så meget. Men alligevel. Vi står tæt ved begyndelsen til det internationale børnear, og jeg har bemærket, at der var én eneste tanke i redegørelsen med henblik på børn, og det var, at støtten til teater for børn ville blive videreført. Det er jo udmærket, men jeg vil da godt spørge, om AV-regeringen slet ikke har andre planer om forbedringer for børn. Hvad med barselorloven? Skal vi, som vi skulle for 20 år siden, nøjes med 14 ugers barselorlov? Vi har diskuteret det så ofte herinde, ikke mindst foranlediget af et forslag fra socialistisk folkeparti. I forrige samling havde vi en stærk formodning om, at der nu kom et udspil fra socialministeren, og derfor gik vi med til, at vi ikke fik færdigbehandlet vort forslag i socialudvalget. Jeg vil godt spørge,

om det er blevet helt væk, om det er en af de ting, der er solgt ud.

Det næste, jeg efterlyser, er nogle bemærkninger om, hvorledes regeringen har tænkt sig at afhjælpe kvindearbejdsløsheden. Vil man overhovedet ikke gøre noget som helst andet end at forgyldte erhvervslivet og landbruget? Har man slet ikke overvejet at sætte ind med nogen særforanstaltninger, når der skal fordeles penge til erhvervslivet? Vi har rapporter fra ligestillingsrådet, som klart viser, at hver gang der bliver sat beskæftigelsesarbejder i gang, så halter det bagefter med at få kvinder beskæftiget. Den sidste viser, at ud af 11.000 mennesker, der er kommet i arbejde, er der 2.000 kvinder, og det faktiske forhold er, at ledigheden er størst for kvindernes vedkommende. Jeg mener, man må begynde at tage disse ting alvorligt. Vi havde fra SFs side i sidste samling fremsat forslag om positive særforanstaltninger, der kunne indføres, så kvinderne ikke skal blive ved med at bære den største ledighed. De forslag blev ikke færdigbehandlet, men jeg kan da fortælle, at de kommer igen, for hvis man ikke gør noget som helst ved kvindearbejdsløsheden, så vil jeg tillade mig at påstå, at den nye AV-regering sætter den udvikling i stå, som kvinderne nu engang har valgt, og dermed jager dem tilbage til hjemmene og til forsørgelsen. Det er set før i historien, men det har også altid kendetegnet tilbageskridtet.

Jeg har set i redegørelsen, at vi skal have en forøgelse af tilgangen til politiet. Jeg var forleden dag nede på Christiansborg Slotsplads, da der var en demonstration dernede. Der var ca. 20.000 mennesker dernede, 20.000 medborgere, som ønskede at vise deres utilfredshed med det, der foregik herinde. Jeg kunne altså ikke undgå at se, at der tilsyneladende ikke var mangel på politi dernede. Der kørte den ene såkaldte skovvogn efter den anden op i gården heromme og holdt, medens folk bare stod derude og demonstrerede. Der var jo absolut ikke nogen fare på færde. Så jeg vil tillade mig at spørge, om det ikke snarere var opgaverne, man skulle begynde at kigge lidt på og eventuelt nyvurdere lidt.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg tror, jeg kommer til at adskille mig fra de øvrige indlæg, der har været i dag, på to

[Lars Emil Johansen]

punkter. For det første skal jeg begrænse mig til at omtale de punkter i statsministerens åbningstale, der direkte eller indirekte har relevans for Grønland. For det andet tror jeg, jeg kommer til at adskille mig fra de øvrige talere, fordi jeg vil nævne noget, der har glædet mig i statsministerens åbningstale, idet jeg vil udtrykke min glæde over de meget positive ord, statsministeren sagde forleden om den forestående lovgivning vedrørende det grønlandske hjemmestyre.

Vel var vi klar over, at den socialdemokratiske regering var positivt indstillet over for planerne om at indføre en hjemmestyreordning i Grønland, men det var glædeligt at konstatere, at den stedfundne regeringsudvidelse ikke har givet anledning til ændring i holdningen til dette meget vigtige spørgsmål. Specielt var jeg glad for at høre statsministeren sige følgende under sin åbningstale:

»Når hjemmestyreordningen er vedtaget, vil regeringen på alle måder yde det grønlandske hjemmestyre sin støtte til at føre nyordningen ud i livet.«

Det er jo en uforgædelig kendsgerning, at sådan som situationen i Grønland i øjeblikket er, kan en hjemmestyreordning ikke etableres, medmindre der hersker et tillidsfuldt samarbejde mellem de danske og de grønlandske politiske instanser. Skal vi give hjemmestyret en chance, må begge parter derfor prøve at undgå at skabe ekstra besværligheder for hjemmestyreordningens indførelse. Det må være det grønlandske hjemmestyres vigtigste opgave at opbygge et så selvstændigt grønlandsk samfund som muligt, et grønlandsk samfund, der gradvis gør sig i stand til at frigøre sig fra den totale afhængighed af dansk indsats, som Grønland i øjeblikket eksisterer på grundlag af.

Det er både ydmygende og sløvende for os grønlændere, at vi snart sagt på alle områder er afhængige af fremmed indsats, så jeg tror, at I danskere og vi grønlændere kan være enige om, at den lykkeligste og den mest frugtbare løsning i Grønlands nuværende problematiske situation ville være, at vi derhjemme gives mulighed for at opbygge vort grønlandske samfund på en sådan måde, at vi kan blive i stand til at formindske afhængigheden af dansk indsats såvel i økonomisk som i arbejdskraftmæssig henseende. Hjemmestyret skal være nøglen til en fundamental ændring af afhængighedsforholdet. Derfor er

det umådelig vigtigt, at hjemmestyret gives den tid og den økonomiske basis, der er nødvendig for at opbygge et nyt og levedygtigt Grønland.

Danmark har i historiens løb vist os grønlændere, hvordan man kan få forskellige mekanismer til at fungere. Lad mig udtrykke det på den måde: nu er det Grønlands tur til at vise Danmark, hvordan et grønlandsk samfund med de givne naturmæssige og andre forudsætninger skal køres. Det grønlandske samfund er i sit nuværende udviklingsstade særlig sårbart over for finanspolitiske stramninger på alle områder, men specielt inden for erhvervsuddannelsesområdet og inden for erhvervs- og arbejdsmarkedssektoren er det ekstra nødvendigt at sikre Grønland en økonomisk chance for at starte en udvikling, der på længere sigt vil gøre landet mindre afhængigt af kapitaloverførsler og dermed mindre sårbart over for nedskæringer i de danske bevillinger. Der er tale om en meget uheldig og hårdt rammende stagnation med hensyn til erhvervsuddannelsesbevillingerne i Grønland. Erhvervsuddannelsen er nok det område, der på den mest afgørende måde er med til at skabe fundamentet for det nye grønlandske samfund. Dette område, der så at sige udgør det grønlandske samfunds livsnerve, kan ikke gøres til genstand for nedskæringer, uden at en sådan handling får meget uheldige og for hjemmestyret direkte lammende virkninger. Den procentvise stigning af bevillingerne på erhvervsuddannelsesområdet i Grønland er helt ude af trit med befolkningstilvæksten. Vil regeringen støtte hjemmestyrets etablering og drift på alle områder, sådan som statsministeren udtrykte det i tirsdags, er det tvingende nødvendigt, at bevillingerne på dette område forhøjes, sådan at uddannelsesstilbuddene kan komme i forsvarlig relation til befolkningstilvæksten. Sker dette ikke, har hjemmestyret ikke mange chancer.

Når man kigger på den del af finanslovsforslaget, der vedrører erhvervsuddannelserne i Grønland, er det yderst påfaldende, at forslaget direkte lægger op til en forøgelse af det antal grønlandske unge, der hvert år sendes til Danmark på uddannelse, og at dette sker på bekostning af en udbygning af uddannelsesfaciliteterne hjemme i Grønland. Jeg tænker på den foreslåede betydelige forhøjelse af beløbsrammen vedrørende de af

[Lars Emil Johansen]

Grønlandsministeriet administrerede stipendier og uddannelsesstøtte til grønlandske uddannelsessøgende i Danmark. Dette er yderst bemærkelsesværdigt, når det erindres, at de hidtidige erfaringer med at sende grønlandske uddannelsessøgende til Danmark på en meget tydelig måde har vist, at vi fremover må udbygge uddannelsesfaciliteterne i Grønland fremfor hele tiden at skulle henvise vore unge uddannelsessøgende landsmænd til Danmark.

For god ordens skyld skal jeg tilføje, at jeg vil være interesseret i at høre en redegørelse fra Grønlandsministeren om dette meget uheldige forhold, der som nævnt kan komme til at lamme hjemmestyrets start.

For så vidt angår det fiskeripolitiske i statsministerens åbningstale, vil jeg gerne have lov til at fremhæve, at al den stund EF-landene til dato ikke har været i stand til at forhandle sig frem til noget, man kan kalde EFs generelle fiskeripolitik, er det blevet om muligt endnu mindre betryggende for Grønland at deltage i dette selskab, end det hidtil har været. Dette er den hidtil klareste bekræftelse på den opfattelse, vi hele tiden har haft hjemme i Grønland, at EF ikke er et forum for fiskerinationer. Danmarks stilling som den førende fiskerination i EF, sådan som statsministeren udtrykte det, giver også anledning til bekymring, eftersom Danmark er nødsaget til at repræsentere 3 forskellige og ikke altid med hinanden forenelige fiskeripolitiske interesser i EF-sammenhæng. Foruden de danske er der jo også de færøske og de grønlandske.

En grønlandsk eksklusiv fiskerigrænse på 100 sømil er et krav, der ved flere lejligheder har været rejst såvel af det parti, jeg repræsenterer her i tinget, siumut, som af den grønlandske fanger- og fiskerorganisation, KNAPP. Dette krav står stadig ved magt, hvorfor jeg vil være interesseret i at høre, hvilken holdning regeringen har indtaget til dette spørgsmål.

Jeg skal til slut komme lidt ind på afsnittet om atomkraft i Danmark i statsministerens åbningstale. Jeg skal dog ikke sige ret meget om dette spørgsmål, idet jeg ikke ønsker at blande mig i den interne danske energipolitiske diskussion; jeg nærer nemlig en dyb respekt for ethvert folks suveræne ret til selv at afstikke retningslinjerne for egne anliggender. Men når talen drejer sig om atomkraft,

føres ens tanker også automatisk hen på uran, der som bekendt ikke findes ret mange steder inden for riget. Jeg skal derfor tillade mig i al stilfærdighed at spørge regeringen: hvilket råstof baserer regeringen sine eventuelle overvejelser på i så henseende?

Til slut lægger jeg vægt på at høre, hvorvidt den nye, udvidede regering fastholder statsministerens erklæring under sit besøg i Grønland sidste år om, at regeringen ikke vil forhindre Grønlands udmeldelse af EF, såfremt et flertal i den grønlandske befolkning skulle udtrykke et ønske herom gennem en folkeafstemning.

Steenholdt (Grønl.):

Det danske rige er sammen med den øvrige vestlige verden kommet ind i stadig større økonomiske vanskeligheder. Man har længe set frem til, at der skulle komme en afgørende bedring af økonomien i den vestlige verden med deraf følgende bedring af den danske økonomi. Denne bedring er imidlertid udeblevet.

Det er vanskeligt i en overskuelig fremtid at øjne bedring af den vestlige verdens økonomi. Af disse grunde er det helt indlysende, at den danske regering må tage sagen i egen hånd i stedet for at afvente, at der skal komme en økonomisk bedring fra den øvrige verden. Derfor må vi hilse statsministerens heldigt gennemførte regeringsudvidelse velkommen som et led i stabiliseringen af den politiske situation og for at gennemtvinge den nødvendige forbedring af den danske økonomiske situation.

Som jeg har givet udtryk for i forbindelse med folketingets ekstraordinære samling i august måned, vil jeg med støtte fra min politiske organisation, atassut, støtte regeringen i disse bestræbelser. Den nydannede regering bør have chancen for at gennemføre disse bedringer og ikke kun være en kortvarig foreteelse i dansk politik. Store dele af den grønlandske befolkning giver ligesom jeg udtryk for denne støtte.

I Grønlands landsråd er man klar over, at en sanering af den danske økonomi meget let kan betyde endog meget betydelige besparelser på de kommende finansbudgetter. Som parthaver i det danske rigsfællesskab må Grønland være solidarisk med resten af riget i disse økonomiske bestræbelser. Vi er klar

[Steenholdt (Grønl.)]

over, at det kan indebære en nedskæring af Grønlandsbudgettet, men samtidig må vi fra Grønlands landsråd udtrykkeligt gøre opmærksom på, at nedskæringerne i Grønlandsbevillingerne bør søges begrænset så meget, som det er muligt. Samfundet i Grønland er under stadig udvikling og på grund af den økonomiske struktur særlig følsomt over for nedskæringer. Når hjemmestyret indføres i Grønland i 1979 efter en formentlig positiv folkeafstemning, vil det reelle indhold af dette hjemmestyre være helt afhængigt af, at Grønlandsbevillingerne ikke nedskæres. I forvejen er de økonomiske rammer for hjemmestyrets indførelse meget, meget stramme. Disse rammer skal ikke strammes ret meget yderligere, før grundlaget for gennemførelsen af hjemmestyret undermineres. Jeg er glad for at kunne konstatere den samme vilje og tone fra regeringens side med hensyn til Grønlands hjemmestyre. Vi håber og tror på, når hjemmestyret er blevet vedtaget, at den danske regering på alle måder vil yde det grønlandske hjemmestyre sin støtte til at føre nyordningen ud i livet, som statsministeren udtrykte det under sin åbningsregdegørelse i tirsdags.

Som jeg har udtalt i forbindelse med førstebehandlingen af lov om hjemmestyre i Grønland, er vedtagelsen af denne lov af enestående historisk betydning ikke bare for Grønland, men også for Danmark, idet man dermed viser, at man kan gennemføre en større selvstændiggørelse af Grønland med fredelige midler. Denne lovs gennemførelse tjener det danske folk til al mulig ære.

Imidlertid er virkeliggørelsen af disse historiske visioner ikke gennemført med vedtagelsen af hjemmestyreloven; man må også sikre det økonomiske grundlag for denne lovs gennemførelse. Det er derfor, jeg indtrængende må anmode regeringen og folketingets medlemmer om at vise hensyn til bevillingerne til Grønland. I denne samling skal en del af følgelovgivningen til gennemførelsen af hjemmestyret til behandling. Også her vil jeg anmode om, at der tages hensyn til virkeliggørelsen af hjemmestyrekommissionens store arbejde for at opnå et meningsfyldt hjemmestyre i Grønland til opnåelse af reel selvbestemmelse for den grønlandske befolkning over egne anliggender inden for rigsfællesskabets rammer. En værdig gen-

nemførelse af denne følgelovgivning vil tjene både Danmark og Grønland til ære.

Med dette vil jeg ønske folketingets medlemmer et godt samarbejde til gennemførelsen af bestræbelserne for politisk stabilitet og bedring af den danske økonomi.

Gerda Møller (KF):

Vi var i tirsdags vidne til, at arbejdet blev nedlagt på en række af vore gymnasier, heriblandt nogle af vore statsgymnasier, for at eleverne og lærerne kunne komme ind og demonstrere imod den nye regering, og da det ikke er første gang, der har fundet arbejdsnedlæggelser sted inden for vore uddannelsesinstitutioner – arbejdsnedlæggelser til skade for de elever, der går der for at lære noget – så vil jeg, for at få statueret et eksempel og for at få forebygget gentagelser, spørge om undervisningsministerens holdning og bede om undervisningsministerens kommentar til de arbejdsnedlæggelser, der fandt sted i tirsdags.

Efter det oplyste både fra dagspressen og fra regionalradioen var formålet med arbejdsnedlæggelsen at demonstrere, som jeg sagde, imod SV-regeringen. Den havde altså ikke nogen faglig begrundelse som dengang, vi havde folkeskoleeleverne stående hernede på pladsen for et par år siden, hvor de demonstrerede for at få flere ugentlige undervisningstimer. Disse demonstrationer i tirsdags havde udelukkende et politisk sigte.

Jeg finder det aldeles forkasteligt og utilstedeligt, at offentligt ansatte lærere ikke alene bruger den tid, som er afsat til undervisning, til ulovlige arbejdsnedlæggelser, men oven i købet, som det forløb i regionalradioen i dag til morgen, også har opfordret eleverne så stærkt, at det i visse klasser ligefrem skulle være kommet til episoder.

Her har vi altså et eklatant eksempel på politisk påvirkning, og det må derfor være rimeligt at afkræve undervisningsministeren et svar på, hvilke konsekvenser disse ulovlige handlinger vil få for de pågældende lærere, og hvorledes ministeren ser på, at de strejkende skolers rektorer enten ikke har kunnet eller ikke har villet forhindre aktionerne.

I en tid, hvor en stor del af Danmarks ungdom er uden beskæftigelse, er det oprørende, at politisk yderliggående ledere undergraver respekten for arbejdet ved at forhindre

[Gerda Møller]

dre deres elever i at passe deres undervisning. Det er ikke med til at højne respekten om gymnasiets lærerkorps, og det er ukollektialt over for de lærere, der passer deres arbejde loyalt.

Kurt Hansen (VS):

De demonstrationer og arbejdsnedlæggelser, som fandt sted den 3. oktober, er et godt udgangspunkt for arbejdernes fortsatte kamp mod udhuling af reallønnen og mod folketingets og SV-regeringens forsøg på at undergrave overenskomstinstitutionen.

De generelle overenskomstforhandlinger har stort set de forudgående år været ret så illusoriske, men de er blevet det endnu mere denne gang, hvis det er op til den nye regering.

Som jeg sagde den 1. september herinde, er der ikke tale om frie overenskomstforhandlinger, så lang tid vi har et fagretligt system med forligsmandslov, der lægger snærende bånd på arbejdernes aktiviteter både i og under en overenskomstforhandling. Det fagretlige system må fjernes, før der reelt kan blive tale om frie forhandlinger. Men at der ikke eksisterer frie forhandlinger, betyder ikke, at det bliver uden sværds slag, at den nye regering får lov til at sætte indkomspolitikken og sine trepartsforhandlinger igennem.

Det er fremgået ganske klart, bl. a. af dagspressen, hvorledes partiet venstre har forestillet sig udgangen på overenskomstsituationen. Bl. a. har venstres politiske ordfører under et møde i British Import Union sagt:

»Hvis ikke arbejdsmarkedets parter selv finder frem til en passende løsning, må regeringen gribe ind. Det vil ligge som en trussel og en pisk over forhandlingerne.

En passende løsning levner ikke plads til stigninger denne gang. Regeringen fastlægger ingen rammer på forhånd, men resultatet skal blive en nulløsning.«

Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad statsministerens eller arbejdsministerens kommentar er til en sådan udtalelse. Hvis en sådan udtalelse får lov til at stå uimodsagt, hvis statsministeren ikke klart dementerer disse ting, ja, så må det jo stå som, hvad regeringen er indstillet på at gennemføre. Jeg går ikke ud fra, at det ene regeringspartis politiske ordfører kan fremsætte sådanne udtalelser, uden at det får konsekvenser.

Hvad angår det andet regeringspartis, socialdemokratiets, udtalelser indtil videre, så er det jo noget med at flyde oven på vandene og ikke ville udtrykke sig særlig præcist, fordi man ved, at der er en række problemer med at få fagbevægelsen til at makke ret i disse spørgsmål.

Det, som skal være regeringens redningsplanke i denne situation, er åbenbart tanker om trepartsrådet eller trepartsinstitutionen, hvor fagbevægelsen, Dansk Arbejdsgiverforening og så regeringen i samarbejde skal tilrettelægge, hvordan arbejdernes lønnedgang skal være i den kommende overenskomstperiode.

Nu er det bemærkelsesværdigt, at tankerne om et trepartsråd, det er jo ikke regeringens egne tanker. De stammer såmænd oprindeligt fra ingen anden end LOs formand Thomas Nielsen. Så meget mere gennemskueligt var det skuespil, som LOs formand opførte, umiddelbart efter regeringen Christophersen-Jørgensen blev dannet, det skuespil, som han opførte på LOs vegne, hvor der blev taget kategorisk afstand fra deltagelse i en sådan trepartsforhandling fra LOs side.

Vi vil ikke sige, at der ikke er nogen modsætninger mellem socialdemokratiet og LO-toppen. Det er klart, at når man forsøger totalt at sætte LO-toppen ud af spillet i en situation, hvor den har så meget brug for medlemmernes sympati og støtte, som den aktuelt har, hvor LO er ved at miste enhver kontrol over, hvad der foregår på arbejdspladserne og i fagforeningerne, så har LO brug for at virke troværdigt over for arbejderne, og det kan man naturligvis ikke, hvis man går ind i nogle forhandlinger om at lave nulløsninger og reallønsnedgange i en trepartsinstitution.

Jeg synes, man skal holde fast i det principielle, nemlig at det var LO-formandens oprindelige tanke, der her er blevet sat ind i en regeringserklæring mellem to regeringspartier.

Hvad har regeringen tidligere udtalt omkring trepartsinstitutionen? Ja, vi har i hvert fald nogle udtalelser fra arbejdsminister Svend Auken, som i Information den 23. januar i år udtalte:

»Jeg tror, det er vigtigt, at vi diskuterer substansen i Thomas Niensens forslag, altså behovet for en øget dialog, fremfor formen,

[Kurt Hansen]

så vi ikke sidder og diskuterer dette eller hint nye organ. Vi må hele tiden være på vagt over for at ende i noget korporativt.«

Det var den nuværende arbejdsminister Svend Aukens udtalelse til Information den 23. januar 1978.

Informations journalist tolker så Svend Aukens udtalelser, og det skal ikke stå for min regning, men jeg synes, det er interessant nok at se, hvad Informations journalist får ud af det. Jeg citerer videre:

»Med ordet »korporativt« sigter Auken til bl. a. den nazistiske arbejdsmarkedspolitik, der netop byggede på en fuldstændig fjernelse af forhandlingsretten og statsligt fastsatte løsninger.«

Det var journalistens udlæggelse af det, og man må gå ud fra, at han har undersøgt disse ting, når han går i gang med at skrive om det. Jeg har set i de efterfølgende numre af Information; der var ikke noget dementi fra arbejdsministerens side.

Jeg har sagt, at der givetvis er nogle modsætninger aktuelt mellem regeringen – i hvert fald den socialdemokratiske del af regeringen – og LO-toppen. Men det, vi har oplevet fra LO-toppens side aktuelt, er, at man fortsætter med at give sin støtte til indkomspolitikken. På LOs repræsentantskabsmøde vedtog man enstemmigt at gøre ØD til en hovedhjørnesten i de kommende overenskomstforhandlinger. Repræsentantskabet tog godt nok afstand fra SV-regeringen og opfordrede samtidig til opbakning om socialdemokratiet for at fastholde en rigtig socialdemokratisk politik – hvad det så er for en. Den rigtige socialdemokratiske politik er åbenbart efter repræsentantskabsmødets mening indkomspolitik med ØD. Indkomspolitik har arbejderklassen lært at kende igennem de sidste fire år. Socialdemokratiet har gennem den krisepolitik, gennem den indkomspolitik, det har ført, lagt op til reallønssald, øgede afgifter, huslejeforhøjelser og øgede skatter osv., og det ville ikke blive ændret en pind, uanset om indkomspolitikken blev garneret med en omgang ØD. Jeg er lige ved at sige tværtimod.

ØD ville bare være noget, der skulle betales af arbejderklassen. Det vil lægge op til en stor central fond, som LO-formanden vil være en vigtig del af, til en kreditforening, som kan lave en formidling af arbejdernes penge ud til de kriseramte virksomheder. Repræ-

sentantskabsmødet er altså fuldt ud gået ind for, at man laver erhvervsstøtteordninger på baggrund af en tvungen opsparring, som arbejderne skal betale, og repræsentantskabsmødet har også vist, at man ikke ønsker at forlade tanken om den smalle vej og indkomspolitikken.

Det eneste krav, som repræsentantskabsmødet bakkede op om fra arbejdspladser og fagforeninger, er kravet om en uges længere ferie. Ellers er alle de krav, som er rejst på arbejdspladser og i fagforeninger, blevet fejlet af bordet på repræsentantskabsmødet. Hvis de krav skal gennemføres, som arbejderne har rejst forskellige steder, så kan vi godt se, at det ikke bliver med LO-toppens hjælp, så sker det kun ved, at man lokalt går ind for f. eks. at nægte overarbejde og afvise de produktivitsfremmende lønsystemer og kræve lønkomensation for den reallønssudhuling, man forsøger at lave herindefra, bl. a. med momsforhøjelsen, som var det første syge barn, den nye regering barslede med.

Derudover er det helt klart, at skal der resultater igennem i forhold til de generelle forhandlinger, så må der være et massivt pres fra arbejdspladserne og fagforeningerne. Der må holdes de nødvendige klubmøder, der må holdes de nødvendige generalforsamlinger i fagforeningerne, hvor man tilrettelægger en strategi for gennemførelsen af sine krav.

Den 3. oktober var som sagt et godt udgangspunkt for en fortsat kamp, men resultatet bliver ikke tilfredsstillende for arbejderne, medmindre man fortsætter kampen også efter den 3. oktober. Der må nogle landsomfattende, velkoordinerede og veltilrettelagte aktioner i gang for at få de krav gennemført. Kun i den udstrækning arbejdspladserne og fagforeningerne går aktivt ind i kampen mod indkomspolitikken og den nye regerings krisepolitik, er det muligt at undgå reallønssudhuling og undgå at komme til at lægge ryg til yderligere overgreb fra dette folketings side.

Ellefsen (V):

På Færøerne har vi med meget stor interesse og med en vis bekymring fulgt den økonomiske udvikling i Danmark. Det er unødvendigt at understrege, at en positiv økonomisk udvikling i Danmark er af helt afgørende betydning for det færøske samfund.

[Ellefsen]

Jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt partierne socialdemokratiet og venstre er blevet enige om den helt rigtige aftale eller ej, men der er for mig ingen tvivl om, at der her er tale om store skridt i den rigtige retning. Vi i sambandspartiet og sammen med os de fleste færing er glade for, at to store danske politiske partier har fundet sammen i et forsøg på at løse de økonomiske problemer, som Danmark står over for. Det er vort oprigtige ønske, at forsøget må lykkes, også fordi vi færing selv er så afhængige heraf.

De færøske politiske partier er som bekendt meget uenige om, hvorledes samarbejdet mellem vore to samfund skal formes fremover. Vi har partier, som ønsker rigsfællesskabet ophævet, som ønsker, at Færøerne bliver en selvstændig og suveræn stat, som ønsker total løsrivelse fra resten af kongeriget Danmark. Der er for mig ingen tvivl om, at en sådan politik i realiteten ikke har ret mange tilhængere på Færøerne. Vort parti, sambandspartiet, går ind for et fortsat, snævert, positivt samarbejde inden for rigets grænser.

I Europa har de enkelte lande de sidste mange år gjort en stor indsats med henblik på fastere tilknytning landene imellem. Denne indsats er i stort omfang lykkedes. Jeg tænker her først og fremmest på EF. Med hensyn til EF lå det helt klart, at det ikke var muligt for Færøerne sammen med Danmark og Grønland at tilslutte sig dette fællesskab. Samtidig hermed blev det understreget meget kraftigt fra færøsk side, at man ikke kunne acceptere, at Danmarks og Grønlands indtræden i EF på nogen som helst måde tilsidatte den aftale, som Færøerne indgik med resten af riget ved vedtagelsen af hjemmestyreloven af 23. marts 1948. Medens resten af Europa synes travlt optaget af at knytte de enkelte lande sammen i et tættere samarbejde, hvilket som bekendt ikke kan undgå at medføre øgede rettigheder og forpligtelser de enkelte lande imellem, så synes der hjemme hos os på Færøerne at være adskillige politikere, som er parate til at give slip på de rettigheder og selvfølgerlig også de tilsvarende forpligtelser over for resten af riget, som Færøerne vitterlig har i kraft af hjemmestyreloven af 1948.

Jeg håber og går ud fra, at det forestående lagtingsvalg vil vise, at den færøske befolkning ikke går ind for denne isolationspolitik

– en politik, som ikke engang samfund, der er mange gange større og stærkere end det færøske, kan holde til.

Jeg er ikke tilfreds med samarbejdet mellem Danmark og Færøerne gennem de sidste år. Når jeg alligevel udtrykker mig så moderat, som jeg gør, så skyldes det udelukkende den omstændighed, at de politikere, der har det altovervejende ansvar for de seneste års politiske løsninger på dette område, ikke er medlemmer af det danske folketing, men derimod medlemmer af det færøske lagting.

Samarbejdet mellem Danmark og Færøerne har de sidste år givet sig udtryk i flere positive løsninger, f. eks. de i statsministerens åbningsredegørelse nævnte påtænkte ændringer i dagpenge- og pensionslovgivningen. Men samarbejdet har efter min opfattelse også været alt for meget præget af, at der på den ene side af bordet har siddet danske regeringer, som sammen med det danske folketing har bestræbt sig på at efterkomme ethvert ønske, berettiget eller ikke berettiget, hensigtsmæssigt eller ikke hensigtsmæssigt, fra et på den anden side af bordet siddende færøsk landsstyre, som i alt for stort omfang er domineret af to færøske politiske partier, folkeflokk og tjodveldisflokk, som begge har løsrivelse fra Danmark som formålsparagraf i deres politiske programmer.

Dette har bl. a. medført, at resultaterne af de førte forhandlinger mellem Færøerne og Danmark på den ene side og EF på den anden side ikke svarer til det, de fleste færing forventede ud fra hjemmestyreloven af 1948.

Jeg vil også nævne, at den danske regering sammen med det færøske landsstyre efter min opfattelse er gået meget langt i fortolkningen af hjemmestyrelovens bestemmelser, når man ser på forslaget om den delvise overtagelse af det færøske skolevæsen.

Men som sagt, de nævnte problemers egentlige årsag findes ikke i folketinget, men derimod hjemme hos os selv i Færøernes lagting. Derfor kommer der ikke fra min side nogen væsentlig kritik imod den danske regering, imod de danske politiske partier eller deres politikere. Problemerne kan kun løses ved, at de færøske vælgere ved forhandlingsbordet over for den danske regering og det danske folketing placerer færøske politikere, der går ind for fuldt ud at udnytte de åbenbare fordele, der for Færøernes vedkommen-

[Ellefsen]

de ligger i et fortsat snævert positivt samarbejde inden for rigsfællesskabet.

Lawaetz (FP):

Jeg beklager, at min stemme er forsvundet. Til gengæld har mit parti fået en masse stemmer på det sidste, og det er vel nok så vigtigt i denne situation. Man kan så spørge: hvorfor? Det er vel, fordi hele den politiske situation stadig føles lidt usikker, så bliver man nødt til at holde sig til et parti, der hele tiden siger det samme. Et flertal i socialdemokratiet, kan man vel sige, er gået stærkt til højre, med det resultat at man er gået i samarbejde med venstre. Selv om man langtfra har været enige i socialdemokratiet, var det partipolitiske formål for socialdemokratiet naturligvis at få delt ansvaret for den yderst vanskelige situation, landet er i, og landspolitisk ifølge statsministerens åbningstale at lægge en fast økonomisk politisk linje.

Kan vi andre i erhvervslivet, i befolkningen og i oppositionen så føle tryk ved den konstellation? Jeg vil gerne sige: ja, gid vi kunne. På forsiden af B.T. den 2. oktober står:

»Thomas Niensens pris for fred er, at Anker Jørgensen må forsvinde.«

Det er mig helt uforståeligt, at der endnu ikke har været en overskrift i et blad, der siger: »Thomas Nielsen må forsvinde«. Hvor længe vil man finde sig i, at denne diktator vil regere landet? Thomas Nielsen og hans gammeldags, evige krævementalitet bærer en enormt stor del af ansvaret for vor økonomiske situation, og netop hvor stabilitet, arbejdsro og tillid til erhvervslivet er det vigtigste, da tordner Thomas Nielsen i LO-bladet den 29. september videre med sit ØD-krav til de kommende overenskomstforhandlinger. Han ser helt bort fra, at vores arbejdsminister har nedsat et LM-udvalg, som ikke er kommet med en betænkning endnu, og at masser af hans egne er ganske uinteresserede og yderligere kan se, at det netop nu er helt malplaceret at gøre ØD til et principkrav. Yderligere forlanger hr. Thomas Nielsen i Børsen i går venstre fjernet fra regeringen. Det var i høj grad ønskeligt midt i denne debat helt nøjagtigt og gerne én gang for alle at få at vide, om det er statsministeren og regeringen, der bestemmer, eller det er den

evigt højtaltende LO-formand, der skal regere landet.

Hr. Kjeld Olesen har sagt i dag, at naturligvis er det LOs ret at fremføre deres krav, og at vi ikke politisk skal blande os. Det er rigtigt, men med lønkrav på op til 20-30 pct. er kravene så urealistiske, så helt ude af takt med situationen, at det desværre kan blive meget nødvendigt at blande sig. Det vil da vise sig, om den nye regering har mod, enighed og styrke til at styre en omkostningsdæmpning, som alle fornuftige mennesker er enige om. Foreløbig føler fremskridtspartiet imidlertid den største bekymring for den nærmeste tids udvikling, da bogstavelig talt alt, hvad vi har hørt indtil nu, er udgiftskrævende og dermed direkte skadeligt for erhvervslivet.

Lad mig blot nævne en ting, der ikke har været omtalt i dag. Arbejdsløshedsunderstøttelsen er steget fra 1. oktober til 35,40 kr. i timen. Det vil sige, at understøttelsen i de sidste 5 år er steget 25 pct. mere end en gennemsnitsfortjeneste for en specialarbejder. Det vil sige, at de tusinder af hjemmegående arbejdsløse husmødre fra den 1. oktober har fået en lønforhøjelse på 2,20 kr. i timen for at fortsætte med at passe børn og hjem. Alle ved, det er umuligt at få folk i arbejde på disse betingelser. Derfor må man opfinde en masse dyre beskæftigelsesarbejder og tilskud til langtidsledige, subsidier startende med 20 kr. i timen, faldende til 15 og 10. Og for at det ikke skal være løgn, så stiger de fra den 1. januar til 22, 16 og 11 kr.

Man vil gennemføre en efterlønsordning – som man nu har skaffet flertal for, ved at venstre går ind for det – der vil koste erhvervslivet meget. De betaler i dag 135 kr., det stiger til 472 kr. pr. ansat eller en fordyrelse pr. ansat på 337 kr.

Man vil øge u-landshjælpen, egnsudvikling, staten vil købe skibe, men hvem skal betale? Man vil sænke renten, men hvordan? Det får vi ikke at vide. Man vil fordele arbejdet og forbyde overarbejde. Man vil udbygge miljøloven. Der er sikkert ikke mange, der er klar over, at gennem de senere år – et tal vi godt kan holde fast ved – har hver disponibel reallønkrone, man har fået i forhøjelse, kostet 10 kr., så dårligt har man gjort det. Det burde give fagforbundene grund til eftertanke, når de nu kommer med helt urealistiske krav til overenskomsterne.

[Lawaetz]

Vi ved jo alle sammen, at de traditionelle overenskomstforhandlinger er en teaterforestilling, der kun kan skade arbejdsklimaet og skade initiativet i erhvervslivet. Alle ved, at kun konkurrencedygtighed kan hjælpe os. Alle ved, at der ikke er råd til en forhøjelse af bruttolønnen. Alle ved, at det kun er reallønnen og kronens købeevne, der virkelig har nogen værdi for os. Alle ved, at forbedringer her kun kan opnås gennem besparelser i det offentlige, og alle ved, at man i dag kun kan give reallønsforbedringer gennem skattelettelser. Lad så alle andre partier rakke fremskridtspartiets politik ned, lad dem blot råbe op om overdrivelser, som vi måske af og til tager i brug for at få ørenlyd, men i praksis har det for længst vist sig, at andre tager vore ideer op, og det vil i den kommende tid yderligere vise sig, at vi har ret. Man er træt af snak og smålapperier. Man ved, der skal nytænkning og langt alvorligere midler til. Det vil flere og flere forstå. Jeg nævnte i starten: se på vores tal.

Vi får altid skyld for manglende samarbejdsvilje. Vi vil samarbejde om hver eneste ting i den rigtige retning, enhver besparelse, enhver forbedring for at få flere i arbejde, men vi vil forsæt og ikke mindst i den nye situation sige tingene lige ud. Kun åben og ærlig tale kan give befolkningen tillid til det arbejde, vi udfører på Christiansborg.

Langsted (CD):

Der er to sager i statsministerens redegørelse, som vi fra CDs side lægger overmåde stor vægt på, og som ikke har været omtalt ret meget her i dagens debat. Den ene skal jeg kun nævne ganske kort, det er Storebæltsbroen, som de forenede regeringspartier nu synes at have lagt på is, kastet ud i mørket eller måske endda ned i dybet, hvis man kommer til en tunnelloøsning. Vi synes, det er tegn på planløshed, det er tegn på en hensynsløshed mod dem, der er ansat i Statsbroen Store Bælt. Men vi kommer tilbage til denne sag om ganske kort tid i forbindelse med en forespørgselsdebat.

Den anden sag, jeg vil nævne her, var det, som statsministeren kom ind på vedrørende anvendelse af atomkraft, der, som der står: »indgår som en del af regeringens energipolitik«. Der står også, at regeringen vil undersøge alle muligheder for i samarbejde med an-

dre lande at finde frem til en forsvarlig placering af højradoaktivt affald, og at regeringen forventer på det grundlag, som elværkerne selv kommer frem med, at man i løbet af to år får afklaret mulighederne for en forsvarlig opbevaring af dette højradoaktive affald.

Imidlertid er der i dag omdelt et notat, udarbejdet af miljøministeriet og handelsministeriet – det er næsten den samme person, kan man sige – »Notat vedrørende Elkrafts og Elsams rapport, afleveret til handelsministeriet den 17. august 1978, vedrørende deponering af højaktivt affald fra danske kernekraftværker.« Der står i denne rapport:

»Det kan konkluderes, at den af elværkerne foreslåede deponeringsform (endelig deponering i en salthorst) generelt svarer til den principløsning, tyske sikkerhedsmyndigheder har godkendt, og som flere andre lande arbejder med.«

Det fremgår af rapporten, som jeg i øvrigt ikke skal citere mere af her.

Der står ordret som konklusion i rapporten:

»De tyske sikkerhedsmyndigheders vurdering sammenholdt med den betydelige sikkerhedsmargen, der er bygget ind i elværkerne forslag, giver mulighed for en ubetinget positiv vurdering af mulighederne for ved de foreslåede undersøgelser at finde en til betryggende deponering egnet salthorst.«

Når man nu i et ministerielt udvalg er kommet så vidt, kan man stille det spørgsmål til regeringen: står der ikke kun tilbage at finde en salthorst? På denne baggrund må man spørge: hvad nøler regeringen så efter, når det drejer sig om at komme med atomkraften, at give tilladelse til at indføre atomkraften her i landet og komme med det endelige lovforslag?

Jeg vil i den forbindelse også gøre statsministeren opmærksom på, hvad hr. Lars Emil Johansen sagde: vi har uranforekomster inden for det danske rigsområde. Er der planer om at udnytte dem? Er der planer om på denne måde at gavne det danske erhvervsliv, gavne den danske produktion?

Fiskeriministeren (Svend Jakobsen):

Hr. Kjeld Olesen kommenterede den alvorlige situation, der foreligger som følge af, at Storbritannien først har forhindret fælles-

[Fiskeriministeren]

skabsbeslutninger på fiskeripolitikens område og derefter i mangel af fællesskabsbeslutninger har truffet en serie af nationale foranstaltninger. Jeg er enig med hr. Kjeld Olesen i hans vurdering af sagens alvor. Jeg er også enig i hans vurdering af, at situationen er uholdbar. Derfor skal vi handle hurtigt, men vi skal ikke handle panisk.

Bemærkninger, der er faldet under debatten, giver mig anledning til at nævne, at det var mandag i sidste uge, vi senest gjorde et forsøg på at opnå en forhandlingsløsning på de fiskeripolitiske spørgsmål. Det lykkedes ikke, og jeg blev i Bruxelles for at sikre, at vi fik afleveret ajourførte danske vurderinger af hensyn til Kommissionens behandling af sagen onsdag i sidste uge. Kommissionen besluttede at afvise de britiske foranstaltninger; det skete i en præcis form. Den blev afgivet for alle de britiske forslag i sammenhæng, og det var en motiveret afvisning, hvilket er vigtigt, fordi den derved kan indgå som første led i en domstolsprocedure. Det var i fredags, Storbritannien skriftligt modtog Kommissionens afgørelse, og først sent mandag aften i denne uge forelå der en foreløbig britisk reaktion. Jeg kan oplyse tinget om, at regeringen i dag har rettet en henvendelse til EF-Kommissionen, hvori vi gør rede for vor vurdering af sagen efter den britiske afvisning af at følge Kommissionens henstilling om ikke at lade foranstaltningerne træde i kraft.

Jeg kan sige, at vi heri ikke alene tager udgangspunkt i de faktiske konsekvenser af de konkrete foranstaltninger, som Storbritannien har gennemført, men også peger på de alvorlige konsekvenser, der knytter sig til dette at få etableret en fælles fiskeripolitik, hvis disse nationale foranstaltninger får lov til at passere.

Derfor minder regeringens henvendelse til EF-Kommissionen ud i en henstilling om, at den ufortøvet tager skridt til at bringe de pågældende foranstaltninger for EF-Domstolen, og at der nedlægges påstand om, at foranstaltningerne af Domstolen kræves suspenderet under sagens behandling.

I Kommissionens skrivelse til Storbritannien, hvori de meddeler, at de ikke kan godkende foranstaltningerne, henvises der for flere foranstaltningers vedkommende til, at de er i modstrid med de forudsætninger for nationale foranstaltninger, der var indeholdt

i Haag-erklæringen af 1976. Det må derfor være en naturlig konsekvens af Storbritanniens meddelelse om, at foranstaltningerne forbliver i kraft, at Kommissionen tager skridt til at forelægge sagen for Domstolen. Såvel af denne grund som ud fra ønsket om at få en hurtig afgørelse i sagen er det vigtigt, at det er EF-Kommissionen, der som traktatens vogter indbringer sagen for Domstolen.

Jeg skal ikke her gå i detaljer om forskellen i det procesforløb, der kunne være tale om. Jeg skal kun nævne, at et medlemsland, der overvejer at rejse en sag mod et andet medlemsland, først skal forelægge sagen for Kommissionen, der skal afgive en såkaldt begrundet udtalelse. Først når en sådan foreligger, hvilket skal ske inden for tre måneder, kan et andet medlemsland bringe sagen for Domstolen.

Jeg vil gerne tilføje, at regeringen under disse dages forløb har haft nær kontakt til fiskeriets organisationer, og jeg kan sige, at fiskeriets organisationer har været enige i de skridt, som regeringen har taget.

Jeg skal derfor på regeringens vegne afvise det stillede dagsordensforslag. Det vil, hvis det blev vedtaget, kunne betyde en ganske alvorlig forsinkelse af en afgørelse i denne sag.

Hr. Erlendsson beskæftigede sig i sit indlæg med en række andre fiskerimæssige emner, men da hr. Erlendsson tog udgangspunkt i forkerte forudsætninger, nåede han selvfølgelig også frem til forkerte slutninger, og derfor skal jeg ikke forlænge denne debat med at kommentere de enkelte elementer heri.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Det er kun en skindebat og kan ikke blive andet end en skindebat, når fiskeriministeren vil undlade at kommentere, hvad jeg har sagt her, ved at sige, at det er forkerte forudsætninger uden at sige, hvilke forudsætninger det er, der er forkerte. Når jeg har foreslået på fremskridtsparitets vegne, at det er Danmark, der rejser sagen, så ved jeg udmærket, hvad proceduren siger, men jeg ved også, at artikel 169 ikke siger noget om, at Kommissionen skal rejse sagen. På baggrund af de udtalelser, den danske kommissær for fiskeriet i EF er fremkommet med om, at han ikke øn-

[Erlendsson]

skede at rejse en sag, som han ikke var sikker på at vinde, mener jeg, det hele stod så usikkert, at det eneste, vi kunne regne med, var at gennemføre et sagsanlæg, hvis Danmark var den anklagende part. Derfor er dette forslag om motiveret dagsorden fremsat.

Fiskeriministeren (Svend Jakobsen):

Det var til dels en venlighed over for hr. Erlendsson, at jeg undlod at opremse den serie af forkerte forudsætninger, han byggede en række af sine argumenter på, men på opfordring skal jeg da gerne give et enkelt eksempel herpå.

Hr. Erlendsson nævnte som årsag til, at der er vanskeligheder med adgangen til fiskerifarvandene uden for den danske zone i Østersøen, at vi ikke havde fået en intern fiskeripolitik i EF, og det var altså Storbritanniens skyld efter hr. Erlendssons opfattelse. Det sidste kan jeg være meget enig med hr. Erlendsson i, men det første er fuldstændig ukorrekt. Det er det helt generelle forhold mellem EF og Østlandene, der er årsag til, at der ikke er et sådant forhandlingsklima, at man har kunnet etablere fiskeriaftaler. Der ligger udkast til sådanne aftaler. Man har forhandlet, og det er det konkrete indhold i disse aftaler, der er årsag til, at der ikke foreligger en fiskeriaftale, og det har ikke sit udgangspunkt i, at der ikke findes en intern Fællesskabsfiskeripolitik.

Lad mig så blot gøre den enkelte bemærkning yderligere, at hr. Gundelach har dementeret den meddelelse, der forleden morgen blev givet i Radioavisen i Danmark om, at han skulle have taget stilling til, om han ville forelægge sagerne for Domstolen eller ikke. Hr. Gundelach har meddelt os, at det er en forkert oplysning, og at der i Kommissionen ikke er taget stilling til, om den vil eller ikke vil forelægge sagen for Domstolen.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Jeg hørte selv hr. Gundelachs udtalelser i TV-Avisen. De kunne ikke misforstås. Jeg må forstå det sådan, hvis fiskeriministeren har en anden opfattelse, at der er tilgæet ham oplysninger, som ikke fremkom i TV-Avisen.

Endelig kan jeg konstatere, at fiskeriministeren indrømmede, at det var mangelen på en intern EF-fiskerordning, som umuliggjorde

de en byttehandel med hensyn til fiskerettigheder i Østersøen og EF-farvande. Der er naturligvis intet i vejen for, at Danmark kunne føre sådanne forhandlinger på EFs vegne, sådan er det også sket tidligere.

Fiskeriministeren (Svend Jakobsen):

Jeg sagde jo netop til hr. Erlendsson, at det ikke er mangelen på en intern fiskeripolitik, der er årsag til, at der ikke foreligger aftaler mellem EF og Østlandene. Tingets medlemmer ved, at EF har været i stand til at indgå en række aftaler om gensidigt fiskeri med andre lande. Der vil ikke være noget til hinder for, hvis man i øvrigt kunne nå til enighed om det, at man også kunne træffe sådanne aftaler med Østlandene, men situationen er den, at man ikke har kunnet nå til enighed om det konkrete indhold, og det har ikke noget at gøre med, at man ikke har en intern fiskeripolitik.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Hr. Lars Emil Johansen kom i sit indlæg ind på erhvervsuddannelserne i Grønland, og han gav disse uddannelser en meget høj prioritet. Jeg er fuldstændig enig i denne høje prioritering. Jeg ser det som noget særdeles positivt og glædeligt, at de store årgange, som i disse år og indtil vel omkring midten af 1980'erne går ud af skolerne i Grønland, får mulighed for at besætte en stadig voksende del af de stillinger, der kræver en længe-revarende uddannelse; det vil have stor betydning også for udviklingen af et kommende hjemmestyre i Grønland.

Det forudsætter, at der er uddannelsesmuligheder for de unge. Og hr. Lars Emil Johansen hævder på grundlag af ministeriets prognoser, at der afsat for få midler på finanslovsforslaget for 1979 til, at man kan give tilstrækkelige uddannelsesstilbud til de unge. Alle ønsker om penge til erhvervsuddannelsen er ganske rigtigt ikke blevet opfyldt på finanslovsforslaget. Jeg har ikke forsket tilbage i tiden for at se, om alle ønsker på noget tidligere tidspunkt er blevet indfriet i forbindelse med finanslovsforslag, det tvivler jeg på, og det er altså heller ikke sket i år. Det beløb, der er søgt, ligger dog kun en halv snes procent under, hvad erhvervsuddannelsesrådet i Grønland kunne ønske sig. Det, der

[Ministeren for Grønland]

ikke er blevet plads til inden for rammen, drejer sig for en stor dels vedkommende om efteruddannelserne. Vi følger imidlertid ligesom erhvervsuddannelsesrådet udviklingen i behovet ganske, ganske nøje, og vi er netop i gang med at udarbejde ændringsforslag om forhøjelse af bevillingerne til erhvervsuddannelserne i årene fra 1979 frem til 1982.

Uddannelseskapaleteten i Grønland er blevet væsentligt udbygget i de senere år, senest med etableringen af den socialpædagogiske skole og de to EFG-skoler inden for bygge- og anlæg samt jern og metal, den såkaldt sorte skole i Godthåb. Der er fulgt den klare linje, at uddannelserne, for så vidt det er økonomisk forsvarligt og under hensyntagen til befolkningsunderlaget, bør gennemføres i Grønland. Uddannelse for grønlændere bør foregå fortrinsvis i Grønland; det er regeringens holdning. Det forbavser mig derfor, at hr. Lars Emil Johansen som følge af en forhøjelse på 14 pct. af bevillingen til uddannelsesstøtte til grønlandske uddannelsessøgende i Danmark måske får den opfattelse, at man nu skulle følge en noget anden linje; det er der ikke tale om.

I øvrigt håber jeg, at antallet af unge grønlandske studerende på de højere læreanstalter, teknika osv. vil vokse i de kommende år, særlig af hensyn til udviklingen i et hjemmestyre.

Hr. Lars Emil Johansen kom også ind på nogle fiskerispørgsmål. Det er da rigtigt, at EF endnu ikke har været i stand til at forhandle sig frem til en generel fiskeripolitik, hvad vi fra dansk side kun kan beklage, det har både fiskeriministeren og jeg gjort så ofte. Men dette har dog ikke voldt problemer for det grønlandske fiskeri, idet så godt som alle grønlandske ønsker hidtil er blevet opfyldt. Jeg har også en formodning om, at man fra EFs side vil stille sig lige så velvillig over for landsrådets ønsker for 1979.

Det kan vel heller ikke betvivles, at det i de seneste år er lykkedes at få begrænset det fremmede fiskeri ved Grønland, og selv om der måske stadig væk kan være tale om enkelte overtrædelser af de gældende bestemmelser, vil sådanne overtrædelser blive påtalt og eventuelt retsforfulgt; det er de blevet hidtil.

Endelig kom hr. Lars Emil Johansen også ind på spørgsmålet om atomkraft, hvor han, som han sagde, ville tillade sig i al stilfærdig-

hed at spørge regeringen, hvilke råstoffer regeringen baserer sine eventuelle overvejelser på i så henseende.

Uranforekomsten ved Kvanefjeldet er indgået i overvejelserne, men det er lige så rigtigt meget, meget klart at fremhæve, at en eventuel udvinding af denne forekomst naturligvis vil ske med fuld respekt af den til enhver tid gældende råstofordning. Dette betyder, at hvis den foreslåede ændring af loven om mineralske råstoffer i Grønland vedtages – den kommer formentlig til behandling om ikke i næste så i næste uge igen – skal der være enighed imellem hjemmestyret og regeringen om en eventuel udnyttelse; det vil sige, at hjemmestyret vil have en veto her. Jeg har ved flere lejligheder gentaget dette synspunkt, og det være altså også gjort ved denne lejlighed.

(Kort bemærkning).

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg vil gerne sige tak for Grønlandsministerens redegørelse. Jeg er glad for at høre, at man i ministeriet for Grønland er i gang med at udarbejde ændringsforslag om forhøjelse af bevillingerne til de grønlandske erhvervsuddannelser.

Hvad angår det forslag, der er bebudet i statsministerens åbningstale til lov for Grønland om anmeldelse af besættelse af ledige stillinger – et lovforslag, der har cirkuleret i Grønlandsministeriet i snart adskillige år – vil jeg gerne spørge ministeren, om han ikke mener, det ville være hensigtsmæssigt, om man, da vi nu om et halvt år indfører hjemmestyre i Grønland, og da arbejdsmarkedspolitikken netop bliver et af de områder, der fra starten overgår til hjemmestyret, nu et halvt år før hjemmestyrets indførelse afventede dette, før man afklarer dette spørgsmål.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg skal til det sidste spørgsmål, som hr. Lars Emil Johansen stillede mig, kun sige, at såfremt man i Grønlands landsråd finder, at det vil være rigtigt, at vi udsætter færdigbehandlingen af det omtalte lovforslag, vil jeg naturligvis ikke stille mig hindrende i vejen herfor.

Finansministeren (Heinesen):

[Finansministeren]

Når man hører de taler, som hr. Wilhjelm, hr. Jørgen Jensen og for den sags skyld også hr. Gert Petersen har holdt her i dag, må man sige, det er utroligt, så blufærdig man kan være: samtidig med at man antyder, at der ville have været andre politiske muligheder for socialdemokratiet, undlader de tre ordførere diskret at gøre opmærksom på, at de ikke i tidligere år har stemt for finanslovsforslag og heller ikke ville drømme om at gøre det i år. Man må sige, at borgerskabets diskrete charme har bredt sig til de tre partier på dette punkt.

Det er jo ikke noget ligegyldigt spørgsmål, for hvad er konsekvensen af, at SF, DKP og VS ikke stemmer for finanslovsforslaget? Det er, at socialdemokratiet er nødt til at gennemføre finanslovsforslaget med mindst 2 borgerlige partier og vil være det i enhver situation. Der er jo ingen i dette høje ting, som for alvor tror, at det ville have været muligt for socialdemokratiet at gennemføre upopulære økonomiske foranstaltninger, som er nødvendige i forbindelse med finansloven, samtidig med at socialdemokratiet havde forsøgt at gennemføre andre dele af sin økonomiske politik med eventuelle andre flertal. Jeg siger udtrykkeligt eventuelle andre flertal, for man kan, som hr. Kjeld Olesen gjorde det, med god grund tvivle på, om de overhovedet findes. Under alle omstændigheder havde socialdemokratiet ganske enkelt ingen mulighed for at operere med skiftende flertal i forbindelse med den økonomiske politik; der er ingen i denne sal, der er i tvivl om, at de ikke eksisterede, og derfor synes jeg også, man skulle holde op med at foregøgle befolkningen, at denne mulighed forelå.

Det er blevet sagt i flere indlæg i denne debat, at denne regering er en nedskæringsregering, en pauseregering. Det er jo fuldstændig forkert. Der er på ingen måde tale om, at vi har skåret ned i det, som stat og kommuner udretter i dag. Det, vi har gjort, er, at vi på nogle områder har begrænset den stigning i den offentlige aktivitet, som vi kunne have ønsket at der var plads til, men som der altså ikke er økonomisk plads til. Vi har altså netop ikke standset udbygningen af det offentliges indsats; regeringen lægger på flere områder op til en vigtig forøgelse af det offentliges indsats. Det er der nævnt flere eksempler på her i debatten, og jeg vil gerne nævne nogle andre, men jeg bliver nødt til at

starte med pensionsreformen, som folkettinget vedtog i sidste samling, og som træder i kraft den 1. januar 1979, og som ud over en mærkbar forøgelse af pensionssatserne tillige giver vore ældre medborgere en væsentlig reduktion af boligudgifterne.

For børneinstitutionernes vedkommende, det vil sige både for børnehaver og vuggestuer, har vi i de senere år haft en betydelig vækst i antallet af pladser. Sidste år var væksten således omkring 10.000, og i de kommende år forventer vi, at den bliver på i hvert fald 5.000 om året, sådan at vi i 1983 når op på over 210.000 børneinstitutionspladser.

Lad mig nævne bstanden til vore ældre. Vi hjælper i dag over 56.000 i form af enten plejehjemsplads, kollektiv bolig eller hjemmehjælp. Vi har sidste år haft en vækst i denne dækning på omkring 1.500, og denne vækst forventes fortsat i budgetteringsperioden. Lad mig også nævne, at regeringen søger folkeskoleloven ændret, så kommunerne med virkning for skoleåret 1979-80 som hovedregel skal give alle børn et tilbud om at blive optaget i børnehaveklasser.

Lad mig videre nævne, at regeringen på det meget betydningsfulde energiområde sigter ikke blot på en videreførelse af den aktivitet, der er sat i gang med beskæftigelsesplanerne, men at der i regeringens investeringsprogram også er sat plads af til en forøget indsats med forsyningen af overskudsvarme fra kraftværker og med energibesparende foranstaltninger. Hertil kommer altså, at der også er sat plads af til, at vi kan gå i gang med ilandføring og udbygning af naturgasnettet fra 1980.

Også for den kollektive trafik lægger budgetterne op til en forbedret indsats. I hovedstadsregionen fortsætter HT de seneste års betydelige forbedringer af trafikbetjeningen, og der sikres en bedre samordning mellem busser og tog. I den øvrige del af landet vil den planlægning af den regionale kollektive trafik, der er ved at komme i gang i amtskommunerne, givet resultere i forbedringer; således indeholder DSBs budgetter en forbedret regionaltrafik.

På miljøområdet fortsætter man med ganske betydelige beløb den udbygning af spildevandsrensningen, der allerede har ført til en væsentlig forbedring af rensningskvaliteten, og hvad angår sikringen af bevarings-

[Finansministeren]

værdige bygninger, er der afsat forøgede midler i forbindelse med gennemførelsen af den nye lov, som miljøministeren fremsætter forslag om inden længe.

Det er som sagt kun nogle eksempler, og andre eksempler er nævnt i debatten, men de er tilstrækkelige til at vise, at det ikke er rigtigt, når det er blevet sagt, at denne regering er en nedskærings- eller pauseregering. Det, vi har gjort, er først og fremmest at foretage en økonomisering af udbygningen af det offentliges indsats, og det er også nødvendigt.

Så vil jeg gerne sige til den side i salen, der har antydnet, at vi ikke har økonomiseret nok, at det, jeg her har talt om, er en udbygning på felter, der både er fornuftig og påkrævet, og som under behandlingen i denne sal enten har eller efter alt at dømme vil samle meget brede flertal.

Jeg vil yderligere i denne debat kort omtale de dele af den økonomiske politik, som øver indflydelse på finanslovsforslaget, og sige noget om, hvordan de øver indflydelse på det.

Som jeg tidligere har nævnt, blev finanslovsforslaget udarbejdet så tidligt i 1978, at det ikke var muligt med nogen større sikkerhed at vurdere konjunkturudviklingen for 1979, og som jeg fremhævede i min fremsættelsestale i august, blev forslaget derfor udarbejdet på grundlag af nogle ret foreløbige skøn over den økonomiske udvikling fra maj måned og under forudsætning af en uændret videreførelse af den økonomiske politik.

Det blev imidlertid allerede i fremsættelsestalen i august klart sagt, at de tendenser, som finanslovsforslaget var udtryk for, ikke var holdbare.

Jeg skal ikke gå dybt ind i disse problemer, idet statsministeren i sin åbningsstale her i tinget i tirsdags allerede har gjort rede for alvoren i den økonomiske situation.

Jeg vil kun understrege, at baggrunden for de tilpasninger af finanspolitikken, der er nødvendige, jo er, at en uændret økonomisk politik formentlig ville have ført til et betalingsbalanceunderskud i 1979 på omkring 9,5 mia kr. og dermed ville have brudt med den positive tendens til forbedring i betalingerne over for udlandet, som den økonomiske politik i de sidste par år har medført.

Jeg bliver nødt til at sige, at vi er i den situation, hvor tidligere års låneoptagelser i udlandet – og de har jo været nødvendige på

grund af de løbende betalingsbalanceunderskud – er begyndt at tynde så meget, at vores udenlandske lånebehov næppe vil falde, men måske oven i købet vise en svag stigning, selv om vi gradvis nedbringer det løbende underskud på betalingsbalancen i de kommende år.

Vores kreditværdighed er fortsat så god, at vi uden problemer kan få vort finansieringsbehov dækket, men en afgørende forudsætning for, at det kan fortsætte, er, at der i udlandet er tillid til, at vi selv er i stand til at klare vores betalingsbalanceproblem. En fortsat stigende gældsætning i udlandet for at finansiere et stigende betalingsbalanceunderskud ville simpelt hen indebære, at vores økonomisk-politiske handlefrihed risikerede at blive sat over styr.

Det er således på en ganske alvorlig baggrund, at man skal vurdere regeringens ønske om en justering af den økonomiske politik, og det er derfor, regeringen har lagt vægt på, at finanspolitikken tilrettelægges sådan, at underskuddet på betalingsbalancen nedbringes til højst 6,5 mia kr. i 1979.

Vi ved alle, at en af grundene til, at en uændret videreførelse af den økonomiske politik ville føre til en forværring på betalingsbalancen, var, at denne politik måtte antages at føre til en forbrugsudvidelse på 4–5 pct. i 1979 i forhold til 1978, dels som følge af en ganske betydelig lempelse i indkomstbeskatningen, dels som følge af stignende offentlige udgifter, bl. a. pensionsreformens iværksættelse og udgifter til genoptræning af langtidsledige.

Når man taler om, at SV-aftalen om finanspolitikken er udtryk for en stramning af finanspolitikken, er det derfor kun rigtigt, hvis man ser denne aftale i forhold til det i august fremsatte finanslovsforslag, om hvilket den daværende regering selv sagde, at det var urealistisk. Men måler man SV-aftalens finanspolitik i forhold til den finanspolitik, der har været ført i år, til den, som har været ført i de foregående år – og det er selvfølgelig den sammenligning, der skal foretages – er der tale om en lempelse af finanspolitikken og ikke om nogen stramning. Det er ikke nogen stor lempelse, det er en begrænset lempelse, men det er ingen stramning.

At der er tale om en vis lempelse og ikke en stramning, fremgår jo også af et andet forhold. På trods af forhøjelsen af momsen,

[Finansministeren]

på trods af en ændring af reglerne for udskrivning af indkomstskat må der påregnes en forbrugsudvidelse i 1979, der vel ikke er stor, men som er større end både i 1977 og 1978.

De hovedelementer i regeringens politik, som indgår i justeringen af den økonomiske udvikling og dermed påvirker statsfinanserne, fører til de umiddelbare virkninger, at underskuddet på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget reduceres med 5 mia kr., og jeg vil gerne understrege, at der her er tale om de umiddelbare virkninger. Hensigten med forslagene er som nævnt bl. a. at begrænse stigningen i det private forbrug, og det har selvsagt den virkning, at bl. a. forbrugsafgifterne vil give et andet provenu, end det ellers måtte antages.

Arbejdsløsheden har med god grund også spillet en stor rolle i debatten. Man kommer ikke uden om, at SV-aftalen for arbejdsløsheden på kort sigt har nogle ugunstige virkninger, men den har altså også gunstige virkninger, og sammenholdt med den underliggende konjunkturændringens skønner vi, at det indebærer en uændret eller svagt faldende arbejdsløshed og altså ikke en stigning i arbejdsløsheden, som adskillige ordførere er gået ud fra. Arbejdsløsheden i 1979 skønnes nu at blive på knap 165.000 såkaldt heltidsforsikrede, dvs. omfattende også de deltidsforsikrede omregnet til fuldtid, og det er i underkanten af det niveau, som nu skønnes at ville gælde for 1978 som helhed.

Jeg skal i den forbindelse nævne, at efterlønsordningen antages at formindske antallet af arbejdsløse med ca. 10.000, ligesom ordningen med genoptræning af langtidsledige vil bidrage til en gunstigere beskæftigelsessituation. Men virkningen af disse ting er altså indeholdt i de tal, jeg har nævnt.

De nævnte forhold vil efter de senest foreliggende skøn indebære, at socialdemokratiets og venstres aftale har den virkning på finanslovsforslaget, at der netto bliver tale om en forbedring af drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet på godt 3 mia kr.

Hertil kommer en række yderligere justeringer af de skøn, der ligger til grund for udarbejdelsen af finanslovsforslaget, og alt i alt skønnes underskuddet på statsbudgettet nu at blive på 13 mia kr., hvilket er en forbedring på små 3 mia kr. i forhold til det fremsatte finanslovsforslag.

Jeg skal også bl. a. i anledning af hr. Poul Schlüters indlæg omtale de besparelser på 1,5 mia kr. i 1979, som regeringen vil søge gennemført. Disse besparelsers omfang vil øges til 2,3 mia kr. i 1980 og 2,6 mia kr. i 1981, og besparelserne vil blive fastlagt sådan, at de vil påvirke beskæftigelsessituationen i mindst muligt omfang.

De fleste af besparelserne er allerede fremgået af statsministerens åbningsredegørelse, og hertil kommer, at der er aftalt en uspecificeret besparelse på 225 mill. kr. Regeringen er ved at konkretisere denne besparelse, og det er hensigten, at finansudvalget senere på måneden ved udarbejdelsen af ændringsforslag vil få oplyst, hvorledes disse besparelser vil blive fordelt. Disse ændringsforslag vil så i år, ganske som de har kunnet det i tidligere år, kunne drøftes under andenbehandlingen af finanslovsforslaget.

Jeg skal i øvrigt tillade mig at henvise til den finansredegørelse, der blev omdelt i tinget i går.

Jeg benytter lejligheden til at takke for den hidtidige gennemgang af finanslovsforslaget, som er foretaget af finansudvalget under hr. Grünbaums ledelse, og jeg tilsiger finansudvalget fortsat støtte i arbejdet med finanslovsforslaget.

Udenrigsministeren (Christophersen):

Jeg skal først gøre nogle bemærkninger til en række af de spørgsmål og betragtninger, der har været gjort gældende vedrørende udenrigspolitiske problemer. Jeg vil gerne starte med de bemærkninger, som dels hr. Gert Petersen, dels hr. Ib Christensen gjorde om det monetære og valutariske samarbejde. De benyttede det til ligesom at fortsætte deres kendte indvendinger mod dansk medlemskab af EF og så i et sådant nærmere monetært og valutarisk samarbejde en overordentlig betænkelig ting for det danske samfund.

Det kommer nok ikke som en overraskelse, når jeg i dag siger, at regeringen ser det som det modsatte, for der er jo nogle helt elementære grunde til, at netop Danmark har en afgørende interesse i et sådant stærkere monetært og valutarisk samarbejde. Noget af det, som virkelig er en risiko, ikke mindst for os med en stor international handel, er naturligvis, at man ender i en situation, hvor konkurrence på valutakurser erstatter

[Udenrigsministeren]

1930'ernes og 1940'ernes protektionisme. Et andet væsentligt argument er naturligvis, at medmindre man har stabile valutakurser, vil det i det lange løb være umuligt at føre en virkelig fælles landbrugspolitik og skabe et virkelig fælles indre marked af den liberale karakter, som hr. Ib Christensens parti jo i hvert fald i princippet også ønsker.

Endelig er der vel også den internationale betragtning, at i det omfang, det er muligt at stabilisere den internationale valutasituation, bør vi gøre det, fordi det har afgørende betydning for en frigørelse af verdenshandelen, og i det omfang, man ved et nærmere europæisk valutasamarbejde kan gøre det, kan vi altså yde vores bidrag. Det er derfor også i den forbindelse, man skal se regeringens positive holdning til de beslutninger, som vi jo, selv har været med til at træffe på topmødet i Bremen, og som også den nuværende regering derfor bygger på.

Hr. Poul Schlüter glædede sig over, at der nu var tale om en uændret udenrigspolitik, og det glæder vi andre os også over; det mener jeg i og for sig alle bør glæde sig over, hvis man føler et medansvar for, hvordan Danmark er placeret i den internationale sammenhæng. Men han efterlyste dog alligevel, om der måske trods alt ikke kunne tænkes at forekomme nogle ændringer, og nævnte især Afrikapolitikken.

Jeg har lidt vanskeligt ved at se, hvordan der kunne være interesse – og det gælder også hr. Poul Schlüter og hans parti – for en ændring i hovedprincipperne for den danske Afrikapolitik.

Det er klart, man kan diskutere – og det har vi jo gjort tidligere – spørgsmålet om, hvor store beløb man skulle anvende til de særlige frihedsbevægelser. Det havde jeg lejlighed til at sige noget om, allerede da vi drøftede statsministerens tiltrædelseserklæring, men der foreligger – det kan jeg sige til hr. Poul Schlüter én gang til – altså en aftale mellem de to regeringspartier om, at der ikke på det punkt sker ændringer i forhold til finanslovsforslaget og budgetoverslagstallene. Det er også et svar til hr. Steen Folke, som efterlyste en klargøring af regeringens holdning på det område.

Men for så vidt angår Afrikapolitikens hovedprincipper kan jeg ikke se, at nogen i denne sal kan være interesseret i en ændring, for hvad er det, der er hovedprincipperne i

Danmarks politik i forhold til de afrikanske problemer?

Hovedprincippet er jo som over for så mange andre internationale problemer, at man bør finde frem til fredelige løsninger, som alle de berørte parter kan acceptere, og det vil, hvis vi tager to af de mest afgørende problemer i øjeblikket, nemlig Namibiasituationen og situationen omkring det hidtidige Rhodesias overgang til at blive et selvstændigt Zimbabwe, i praksis sige, at vi dér ønsker de løsninger, som vores allernærmeste allierede arbejder energisk på at få skabt forståelse for. Det standpunkt, Danmark har, når det drejer sig om Namibialøsningen, er det standpunkt, som de fem vestlige magter i FN's sikkerhedsråd har stået på og har arbejdet meget energisk for at virkeliggøre i de sidste mange måneder, nemlig at alle de berørte parter i konflikten, alle de eksisterende partier og organisationer uden undtagelse, skulle finde frem til en løsning, som kunne skabe et selvstændigt samfund, og som dermed også gav både mindretal og flertal en rimelig beskyttelse i overgangssituationen. Jeg ser ingen dansk interesse i pludselig at forlade dette standpunkt, og jeg ser slet ikke hr. Poul Schlüters mulige interesse i det.

Det samme gælder i og for sig, når vi drøfter situationen omkring det nuværende Rhodesia. Der er det danske standpunkt jo det – og det deler vi sammen med de øvrige nordiske lande og de øvrige EF-lande, akkurat som vi gør det i Namibiadiskussionen – at vi bør understøtte det britisk-amerikanske initiativ, der også sigter på at nå frem til en løsning, som alle accepterer.

Når vi lægger så megen vægt på netop disse fredelige løsninger, hænger det bl. a. sammen med det synspunkt, som hr. Erhard Jakobsen fuldkommen korrekt fremførte fra CDs side, nemlig at det er meget væsentligt, at man også i Afrika får en situation, hvor mindretallene har mulighed for politisk at blive repræsenteret, politisk at gøre sig gældende. Det er netop ud fra bl. a. det synspunkt, at vi har indtaget den holdning, at vi har gjort det hele tiden, og at den nuværende regering også indtager denne holdning. Det er også i den forbindelse, vi mange gange fra dansk side har understreget vores interesse for at være med til at støtte fredsbevarende styrkers indsats osv., netop for at beskytte et samfund i en vanskelig politisk proces.

[Udenrigsministeren]

Så vil jeg godt vende mig til nogle af de bemærkninger, der er blevet gjort om vores udviklingsbistand. Jeg skal gå let hen over hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s betragtninger. De havde en for enkel karakter til, at de rigtig kan drøftes. Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) sagde, at denne regering gerne vil stå i internationale forsamlinger og prale af sin ødselhed. Jeg tror ikke, vi behøver at drøfte det synspunkt. Det er ikke nyt, og det er på den anden side heller ikke et, som vi betragter som seriøst.

Til gengæld fremførte hr. Erhard Jakobsen et synspunkt, som man nok kunne knytte et par bemærkninger til, idet han sagde, at det væsentlige måtte være, at vi drejede vores udviklingsbistand over i retning af alene at levere tre ting, nemlig mad, mad og mad. Jeg forstår godt baggrunden for det synspunkt, men jeg mener alligevel ikke, det er holdbart, for man kan ikke etablere et samarbejde og specielt ikke et udviklingssamarbejde mellem velstående og fattige lande på, at de velstående lande forpligter sig – det ville de gøre i realiteten – til i en ubestemt periode at levere de nødvendige fødevarer og andre fornødheder til meget svagt udviklede lande. Det kan være nødvendigt i særlige situationer, f. eks. for at afværge katastrofetilstande, men det centrale i dansk udviklingsbistand må jo være at give de pågældende udviklingslande mulighed for selv at etablere en økonomi og et erhvervsliv, som kan løse disse påtrængende problemer. Det er den eneste måde, hvorpå man i det lange løb kan fjerne problemerens årsager, og det er den eneste måde, hvorpå man i det lange løb kan fjerne den risiko, der jo er for, at forskelle i levestandard fører til voldsomme politiske og militære konfrontationer.

Jeg vil som det tredje sige lidt om det nordiske – ikke fordi regeringen ikke har sagt noget om det, for det har den endda flere steder i åbningstalen – men hr. Ib Christensen brugte den vending, at der stod kun fire linjer om det, og at det var noget klart utilfredsstillende; der var også andre, der var inde på den betragtning.

Det nordiske er jo omtalt andre steder end lige præcis i de fire linjer. Man kan sige, at vores forhold til de andre nordiske lande er meget ukompliceret; det er ikke præget af alvorlige problemer, heldigvis. Det er derfor

ikke et område, der nødvendiggør en lang redegørelse for regeringens stilling til konkrete problemer og deres løsning, men i de fire linjer stod der jo for det første noget meget principielt, nemlig at det er en væsentlig del af den danske udenrigspolitik, at der fastholdes en nær forbindelse med de øvrige nordiske lande.

Hvis hr. Ib Christensen har læst åbningstalen grundigt, vil han vide, at der også andre steder i den er sagt ting om vores holdning til EFs udvikling, som klart også har et nordisk aspekt. Når vi lægger vægt på, at EF bevarer og styrker sin karakter af at være et åbent fællesskab, er det da bl. a., fordi vi lægger vægt på, at de øvrige nordiske lande får så gode muligheder som vel tænkeligt for at etablere et nært samarbejde med Fællesskabet. Man kan også sige det sådan, at principielt bør det ikke være Fællesskabet, der stiller sig i vejen for en udvikling af dette samarbejde med det øvrige Norden. Vi har lige så klart en interesse i et stærkt nordisk samarbejde, fordi vi på sikkerhedspolitikens område har en traditionel nordisk balancesituation, som Danmark må være interesseret i ikke ændres. Disse bemærkninger kun for at understrege, at indholdet af de fire linjer burde være hr. Ib Christensen bekendt. Det er væsentligt, og det er det, som har præget vores nordiske politik i mange år.

Til det, der har været sagt om forhandlingerne om Mellemøsten, vil jeg kun svare hr. Steen Folke, som var meget kritisk, at vores holdning til Mellemøstkonflikten hele tiden har været den, at det var et problem, som måtte løses af alle de parter, der er engageret i den. Jeg synes heller ikke, man skal overse den mulighed, der ligger i, at forhandlingerne i Camp David førte til et positivt resultat. En fredsproces kan være mange forskellige ting. Jeg mener ikke, man skal undervurdere værdien af, at den overhovedet kommer i gang. Man kan også stille det spørgsmål, hvad konsekvenserne ville have været af, at initiativet i Camp David ikke var lykkedes. Hvor havde vi så befundet os? Og hvor havde udsigterne til en fredelig løsning i Mellemøsten så været henne? Jeg tror, vi i dag alle havde været enige om, at situationen så havde været langt alvorligere. Det, der må være vores holdning til den situation, må være, at så mange som muligt og til sidst alle engagerer sig i denne fredsproces, og jeg sy-

[Udenrigsministeren]

nes ikke, man skal kaste vrag på, at der tages et skridt fremad.

Jeg vil til sidst blot gøre nogle mere generelle bemærkninger, mest fordi der jo har været fremført en kritik også af de ting, som har præget regeringsaftalen. En del af den kritik er jo meget naturlig, for det er klart, at når to partier etablerer en fælles regering, kommer fra hver sit udgangspunkt, har forskellige principielle tanker om, hvordan samfundet i det lange løb bør udvikle sig, må de lave en række kompromiser, må give afkald på forskellige standpunkter. Anderledes kan det ikke være; ellers kan den slags ikke lade sig gøre. Og så er det da ganske forståeligt, at andre partier ikke af den grund også vil begynde at give afkald på deres principielle holdninger. Det er endda overordentlig forståeligt, at de øvrige partier så må sige: ja men vi står stadig med et principielt standpunkt af den og den karakter. Så den kritik forstår jeg godt, og jeg synes også, der var det forsonende ved den, at den af de fleste ordførere, i hvert fald de fleste af de ordførere, som traditionelt har interesseret sig for at deltage i et samarbejde, blev ledsaget af udtalelser om vilje til samarbejde.

Men der er en anden del af kritikken, som jeg finder er urimelig. Jeg synes, det er urimeligt at hævde, at der ikke er lagt en politik frem. Man kan være uenig i det, der er lagt frem, men jeg tror, man må sige, at der er lagt en politik frem på alle tænkelige områder, og der er også, når det drejer sig om den økonomiske politik, lagt en samlet tankegang frem. Det har finansministeren så udmærket beskrevet, så det skal jeg ikke gå mere i dybden med.

Jeg håber blot, at jeg med disse besvarelser har afklaret nogle af de spørgsmål, som er stillet i debattens løb.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil allerførst sige tak til hr. Lars Emil Johansen for hans bemærkninger om den nuværende regerings holdning til hele spørgsmålet om det grønlandske hjemmestyre. Jeg kan bekræfte endnu en gang, at den nye regering akkurat som den gamle regering har den samme holdning til hjemmestyreordningen, som er kommet til udtryk også under de behandlinger, der har været af denne sag i løbet af dette forår.

Jeg kan også bekræfte både over for hr. Lars Emil Johansen og hr. Steenholdt, at regeringen vil medvirke til at gennemføre hjemmestyreordningen, så den kan blive så god, så effektiv og så tilfredsstillende som muligt, og vi vil på alle de områder, hvor der måtte være behov for det, og i rimeligt omfang yde den nødvendige støtte, for at tingene kan komme til at fungere godt.

I spørgsmålet om medlemskab af EF kan jeg kun bekræfte, hvad jeg tidligere har sagt, nemlig at regeringen ikke vil hindre, hverken at der kan komme en folkeafstemning, efter at hjemmestyreordningen er gennemført, eller at der også kan komme et resultat, som regeringen må respektere. Men jeg vil dog gerne sige, at det er regeringens målsætning i samarbejde med den nye hjemmestyreordning, der kommer på Grønland, at medvirke til at finde en løsning på de problemer også i internationale relationer, også i EF-relation, og det mener vi vil være den bedste udvikling, men vi vil altså respektere den afgørelse, der måtte komme, hvis der ønskes en folkeafstemning på Grønland.

Jeg kan til hr. Ellefsen kun ganske kort sige, at jeg har noteret mig hans interessante betragtninger om den nye regering. Jeg synes, det var nøgterne og saglige betragtninger vurderet fra, skal vi sige, nogle øer, der ligger langt væk fra Danmark; jeg synes, de var interessante og særdeles positive. Der er grund til at sige tak for den positive vurdering også fra denne vor færøske repræsentants side.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fra fremskridtspartiet rullede sig gevaldigt ud i dag, og jeg må rent ud sige, at jeg virkelig beundrer hr. Svend Andersen (Rosk. a.) for at have talent – talent for at buldre med tomme tønder. Det gøres med en overlegenhed, en elegance, som ærlig talt er overraskende, og jeg vil godt give min kompliment for det. Men man kan ikke, selv med den største elegance, skjule, at det i virkeligheden var tomme tønder, der buldrede. Der var intet, absolut intet indhold, ikke nogen løsninger i det, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) kom frem med her i dag.

Hr. Poul Schlüter var kritisk og sagde, at nu trænger vi til en regering, som kan regere. Dertil vil jeg gerne sige, at nu er der altså kommet en ny regering, og den er dårlig nok startet, så selv om det er rimeligt at være

[Statsministeren]

utålmodig, synes jeg lige, man skulle give den en chance for at komme til at regere. Jeg forstod også på hr. Poul Schlüter, at han til trods for de lidt kritiske bemærkninger nok også ville medvirke til, at et sådant samarbejde kunne komme i stand, således at regeringen får gode muligheder for at komme til at regere.

Hr. Poul Schlüter sagde, at man fra de konservatives side ønskede løsninger, der samlede et overvældende flertal i tinget. Tja, det er da hyggeligt og rart, hvis folketinget, skal vi sige en bloc står op og gør alt det, som regeringen gerne vil gøre, men det er nok at tage munden lidt for fuld i alle situationer. Jeg er enig i det grundlæggende, der nok lå bag ved det, hr. Poul Schlüter sagde, nemlig at det ikke behøver være overvældende flertal, men at vi bør tilstræbe i hvert fald at få så brede løsninger som muligt på de problemer, der nu engang er.

Det valgforbund, der er indgået her i tinget mellem de to regeringspartier og to andre medlemmer af tinget, er ikke i sig selv udtryk for, at vi ønsker at køre tingene igennem med snævre flertal – bestemt ikke – men i forhold til dette med udvalgsbesættelser har vi altså fundet det rimeligt og forsvarligt.

Hr. Poul Schlüter sagde – og andre har været inde på det samme – at der manglede perspektiv i regeringens åbningstale, der manglede idé, der var ikke noget, der var rettet fremad. Og så begynder man, lige efter at man har sagt det, punkt for punkt at kritisere de ting, der notorisk er i åbningserklæringen, og som jo er udtryk for, at regeringen har forslag, har ideer, har tanker om, hvorledes den fremadrettede politik skal løses. Derfor mener jeg egentlig, kritikken er uberettiget.

Men hvis det nu ellers var berettiget at sige, at der manglede alle disse ting i regeringens politik, ja, så spidser man jo ører og lytter til alle oppositionspartiernes taler og tænker: nu kommer nok løsningen, nu kommer nok det nye, det geniale, det fremadrettede. Jeg lyttede også til hr. Poul Schlüter, men der var intet, hr. Poul Schlüter, der kunne hjælpe os, og det er måske et udtryk for, at når det kommer til stykket, er også hr. Poul Schlüter egentlig af den opfattelse – jeg håber, jeg fortolker det rigtigt – at den tendens og den idé, der ligger i regeringens oplæg, alligevel ikke ligger så særlig langt fra

det nye og det fremadrettede, som måske også en hr. Poul Schlüter har tænkt sig.

Hr. Poul Schlüter rejste et konkret problem med hensyn til de direkte valg til Det europæiske Parlament. Jeg blev lidt overrasket over, at spørgsmålet om, hvorvidt regeringen var inde i overvejelser om at udskyde tidspunktet for det direkte valg, skulle blive rejst. Må jeg i den forbindelse gøre opmærksom på, at det ligger sådan, at Det europæiske Råds møde i København har besluttet, at dette valg skal finde sted i dagene fra den 7. til den 10. juni 1979. Der er ikke i regeringen – heller ikke i den nye regering – nogen som helst overvejelse om, at vi fra dansk side skulle medvirke til en udskydelse af tidspunktet, og jeg har indtil dette øjeblik ikke hørt, at der skulle være nogen af de andre otte lande, der har tanker i den retning. I hvert fald vil vi ikke fra dansk side medvirke til en sådan flytning af datoen. Vi mener, at det, der er aftalt på mødet i København, skal fastholdes.

Men når det gælder selve den helt konkrete dato inden for intervallet 7.–10. juni, kan jeg sige, at det er en sag, som indenrigsministeren og regeringen skal tage stilling til, og vi finder det rigtigt, at vi så hurtigt som muligt får truffet en beslutning, således at vi ikke bare ved, det er fra den 7. til den 10., men præcis hvilken dato det bliver. Jeg kan love hr. Poul Schlüter og tinget, at den beslutning meget hurtigt vil blive truffet.

Hr. Erhard Jakobsen var så dristig at sige, at han kendte socialdemokratiets vælgere bedre end de fleste – nå ja, måske end de fleste. Jeg går ud fra, at det også er det, der er baggrunden for – det må i hvert fald være vurderingen hos hr. Erhard Jakobsen selv – at han, skal vi sige sprang ud af socialdemokratiet med så megen dramatik, som han gjorde det i efteråret 1973. Han havde vel forestillet sig, at han kendte medlemmerne og vælgerne i socialdemokratiet så godt, at netop hans nye partidannelse ville blive noget, der fik en mægtig tilslutning – man måtte da tro, det var det, der var meningen – og at hans kendskab til de socialdemokratiske vælgere vel ville komme ham til gode dér. Vi kan vel nu konstatere, at socialdemokratiet siden 1973 igen er blevet et parti, der vælgermæssigt har præcis lige så stor en indflydelse, som vi havde før valget i december 1973, mens centrum-demokraterne vel nærmest er

[Statsministeren]

et parti, der opererer med at vinde vælgere alle andre steder end lige netop blandt de socialdemokratiske vælgere.

Jeg kan ikke nære mig for den opfattelse at sige, at hr. Erhard Jakobsen både kan være en person, der politisk er saglig, forstående og imødekommende, men også kan være en person, der i sin politik spiller særdeles hasarderet, særdeles uovervejete, og det er min og mit partis opfattelse, at han har medvirket til, at folkestyret er kommet til at virke noget mere splittende, noget mere forvirrende; det skyldes bl. a. hans indsats.

Jeg vil også sige til hr. Erhard Jakobsen, at selv om jeg før sagde, at han kunne være saglig, forstående og imødekommende, kan hr. Erhard Jakobsen også være, skal vi sige ikke så lidt af en demagog. Lige siden tidernes morgen har demagoger jo ført sig frem ved at hive en enkelt sag frem eller en enkelt side af den samlede samfundsproblematik og puste det op på en ganske urimelig facon, således at borgerne i samfundene slet ikke kunne se, hvad der var helheden i problemet, og hvad der var sammenhæng i. Det har hr. Erhard Jakobsen også demonstreret – og dér er jeg igen nødt til at sige med stort talent, bestemt – her i dag.

Men jeg er i øvrigt enig i det grundlæggende, som det er blevet sagt: vi skal i vores demokrati have frihed for såvel Loke som Thor. Vi skal have frihed for de venstreorienterede, for de højreorienterede, for de moderate og altså også for en Erhard Jakobsen.

Hr. Langsted fra centrum-demokraterne stillede et par spørgsmål angående den faste forbindelse over Store Bælt og om atomkraft. Jeg tror ikke, jeg har meget at tilføje om spørgsmålet om den faste forbindelse over Store Bælt til det, der allerede er sagt bl.a. i min åbningstale, men jeg kan da henvise til, at der meget snart vil blive givet en redegørelse her i tinget af trafikministeren netop om dette spørgsmål, således at vi kan få den mere detaljerede debat, som er rimelig og nødvendig på baggrund af den beslutning, som den nye regering nu har truffet.

Når det gælder spørgsmålet om atomkraft og specielt spørgsmålet om opbevaring af det højradoaktive affald, kan jeg også kun gentage, hvad der blev sagt i min åbningstale, at det er elværkerne, der har meddelt os – og vi har været indforstået med det – at de ønsker at iværksætte nogle undersøgelser af mulig-

hederne for at opbevare det højradoaktive affald i den danske undergrund, i de såkaldte salthorste, og der er ikke kommet til os i dette øjeblik andre meddelelser end dem, vi hidtil har fået. Vi forstår på elværkerne, at de har den opfattelse, at man vil kunne opbevare det radioaktive affald i salthørstene, men der skal foretages, så vidt jeg forstår, en lang række boringer, og som jeg sagde det i åbningsredegørelsen, vil der formentlig ikke være klarhed omkring disse ting før om ca. 2 år. Jeg skal også gøre opmærksom på, at da vi ikke uden videre kan løbe an på resultatet af disse undersøgelser, har vi også løbende forhandlinger med andre lande for at finde ud af, om der skulle vise sig muligheder for opbevaring af det radioaktive affald. Uden videre ligger det jo ikke særlig klart, at den danske undergrund er særlig velegnet til det. Med det er altså en sag, som man løbende holder sig i kontakt med andre lande om, og vi håber, at der bliver muligheder for at finde en løsning.

Hr. Gert Petersen kunne ikke lade være med at operere med den mulighed, at der nok alligevel foreligger nogle hemmelige aftaler mellem socialdemokratiet og venstre. Jeg kan kun endnu en gang sige, at det findes der ikke.

En enkelt bemærkning derudover. Det er ligesom en løbende påstand, at med den nye regering er reformpolitikken stoppet. Det er forkert, reformpolitikken fortsætter, men naturligvis er vi nødt til under hensyn til de givne økonomiske vilkår at være lidt beherskede. Reformpolitikken er ikke stoppet, den fortsætter, og man vil også kunne se af åbningsredegørelsen, at der er en lang række nye ting, som er udtryk for, at reformpolitikken ikke er stoppet.

Hr. Jørgen Jensen fra kommunisterne sagde, at de store slagskibe i beskæftigelsesplanen var taget ud. Det er også forkert. Der er ikke store slagskibe, der er taget ud. Beskæftigelsesplanen som helhed, som altså betyder offentlige investeringer på en lang række forskellige områder på i 1979 3,6 mia kr. og i 1980 3,4 mia kr., er et kontant udtryk for, at der ikke er tale om, at man har skåret i beskæftigelsesplanen. Den står urørt, og den skal medvirke til at skaffe arbejdspladser også i de kommende 2 år. Selv om arbejdsløshedstallene er store, er det alligevel en

[Statsministeren]

kendsgerning, at første del af planen har skaffet en lang række arbejdspladser.

I den forbindelse kunne det måske være vigtigt at sige, at i og med at denne regering, SV-regeringen, har vedtaget, at vi i den kommende tid skal udbygge et naturgasanlæg til ilandføring af gassen fra Nordsøen, har vi for det første lagt op til at sikre en del af den nødvendige forsyning af energi og for det andet yderligere en udbygning af noget, der også vil skaffe beskæftigelse, vil skaffe arbejde. Dette sidste er ud over den beskæftigelsesplan, som jeg netop har omtalt, men naturligvis er det ikke en sag, der fra i dag til i morgen bliver løst. Det tager sin tid at få de nødvendige afklaringer på dette område, men selve dette, at man ilandfører gassen, betyder på den måde, som det er planlagt, og som også den tidligere regering gav udtryk for at det skulle gøres, at både det forsyningsmæssige og det beskæftigelsesmæssige element tilgodeses.

Må jeg helt generelt også sige, at igen og igen er der nogle, der taler om nedskæringer. Jeg synes, finansministeren fik sagt det så tydeligt, at det egentlig ikke burde kunne misforstås, men jeg må nok også have lov til at sige: hvor er der tale om nedskæringer? Der er ikke ét sted, der nedskæres, ikke ét sted forringer vi den sociale standard, ikke ét sted forringer vi uddannelsespolitikken, ikke ét sted forringer vi de kulturelle tilbud, ikke ét sted forringer vi den offentlige service for befolkningen, ikke ét sted forringer vi de ordninger, der skal være med til at hjælpe erhvervslivet til større produktion, større eksport. På alle områder kan jeg sige tværtimod, vi udvider den sociale standard, uddannelsesstøtten, kulturpolitikken, den offentlige service, også over for erhvervslivet. Det kan man kritisere fra det yderste højre, som man nu vil gøre det, men man kan bare ikke kalde det nedskæring. Det er nærmest det modsatte.

Hr. Ole Vig Jensen, som er det radikale partis nye ordfører, må jeg måske have lov til at byde velkommen her i kredsen. Og så vil jeg sige, at jeg er enig i det, hr. Ole Vig Jensen sagde, at de radikale er et parti, der har medvirket ved reformer. De radikale er et parti, der har været med til at skabe stabilitet i dansk folkestyre. Man har altid været med, siger hr. Ole Vig Jensen. Jeg er enig i den opfattelse, og ingen skal være i tvivl om,

at vi også gerne havde set, at de radikale, også på anden måde end det nu kan blive tilfældet, kunne have været med til at stabilisere og reformere og tage det nødvendige ansvar, som den aktuelle økonomiske situation i høj grad pålægger os.

Jeg vil sige tak til hr. Ole Vig Jensen for den rolige og fornuftige tale, som vi hørte her i dag. Jeg synes den er et udtryk for det bedste hos de radikale igennem tiderne. (*Munterhed*). Ja, der kommer en tilføjelse. Måske skulle jeg så sige, at jeg også, inden jeg kom her i tinget i dag, læste et par artikler, der handlede om den nye SV-regering. Jeg kan ikke huske, hvem der har skrevet dem, men der stod nogle dramatiske ting om, at denne nye SV-regering skulle til at føre Madsen-Mygdal-politik. Madsen-Mygdal, Gud ved, hvor mange der egentlig husker det navn nu? Jo, i disse kredse gør vi det, og blandt gamle socialdemokrater kender vi også Madsen-Mygdal. Men at komme og sige, at denne SV-regering er en Madsen-Mygdal-regering, er lige skrap nok; det er jo komplet usagligt. Det blev heller ikke sagt her i tinget, og det er nok et udtryk for, at man, når alt kommer til alt, ikke rigtig tør stå ved det. Denne regering er trods de økonomiske problemer, vi står over for, indstillet på reformer. Det var vist ikke det, der kendetegnede hr. Madsen-Mygdal. Men åh, det er så længe siden, det var jo en anden tid. Det var fra 1926 til 1929. Jeg tror, man skal være forsigtig med den slags antydninger. Nå, men det var jo heller ikke hr. Ole Vig Jensen, der sagde det.

Derimod sagde hr. Ole Vig Jensen noget om kulturpause. Jeg er imidlertid glad for, at han ligesom tog det i sig igen, for der er ingen kulturpause i denne regerings politik. Det er også blevet sagt fra forskellig side.

Hvis jeg fik noteret ret, sagde hr. Jens Møller, at regeringen skulle ikke klandres for, at den har sat de langsigtede mål op. Jeg synes i øvrigt, jeg kunne notere, at der i hr. Jens Møllers tale her i dag var en forståelse, måske behersket, men dog en forståelse for, at der skal samarbejdes også under de nye vilkår, der hersker med dannelsen af den nye regering.

Jeg vil gerne vende tilbage til den påstand, at der ikke er noget nyt i regeringens oplæg og intet perspektiv. For det første er det ikke rigtigt. Der er nye elementer på en lang ræk-

[Statsministeren]

ke områder: indkomspolitikken og den måde, som vi ønsker at gribe den an på, erhvervs politikken, beskæftigelsespolitikken. Og så er det selvfølgelig også nyt, at vi har været nødt til, skal vi sige igen at stramme finanspolitikken, men det er jo det, som enhver fornuftig politiker er nødt til at acceptere som noget, der skal gøres i en situation som den, vi står i.

For det andet vil jeg sige, at der er ikke med hensyn til de problemer, vi står over for, patentløsninger. Der er ikke nogen enkelt trylleformular eller nogen genial ny løsning, der sådan i en håndvending kan løse de problemer, vi står over for. Vi har forsøgt i regeringen at lægge meget nyt frem, men også ganske meget traditionelt, fordi problemerne er jo tilbagevendende, traditionelle problemer, ikke i Danmark alene, men i en lang række lande. Vi har forsøgt at lægge det frem så klart og så rigtigt, som det nu efter vor opfattelse kan gøres, og vi er fortsat åbne over for, om der skulle være medlemmer eller partier i dette ting, som har bedre måder at gøre det på. Vi håber på, at det efterhånden kommer frem, men vi har ikke hørt det i dag.

Det tredje, jeg vil sige, er nemlig til oppositionspartierne: de har ikke i dag fremlagt noget, som kunne tyde på, at de har det, man kalder løsningerne.

Jeg vil også gerne sige til oppositionen – og nu er det jo ikke en opposition til den ene side alene, det er oppositionen til venstre og til højre for de to regeringspartier, jeg her henvender mig til – at den kan gøre det så umuligt og så besværligt for regeringen, at den ikke kan komme til at fungere effektivt. Jeg håber ikke, man gør det. Jeg synes ikke, det vil være klogt at gøre det. Man kan drive tingene ud i partiegoisme og derved gøre det mere besværligt, end rimeligt er. Man kan selvfølgelig hamre løs på regeringen f.eks. fra det yderste venstre og sige, at nu er socialdemokratiet blevet frygtelig reaktionært. Man kan naturligvis fra det yderste højre, som det er sket, komme og sige, at denne regering nu ikke alene er socialistisk i sin politik, den er minsandten også kommunistisk. Jeg tror ikke, det blev sagt i dag, men det er sagt. Nej, det var også klogt, hr. Svend Andersen, du er klog nok ...

Formanden:

Man må strengt taget ikke tiltale nogen direkte – nok i indhold, men ikke i form – hr. statsminister!

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Undskyld, hr. formand!

Jeg synes, det er meget klogt ikke at gentage en sådan omgang sniksnak som den, at denne regering skulle være en kommunistisk regering, men det er ikke desto mindre sagt af formanden for fremskridtspartiets folketingsgruppe. Det er naturligvis noget, der gør sig på et landsmøde hos fremskridtspartiet, og når man skriver i pressen. Der er åbenbart nogle, der mener at kunne fiske stemmer på den form for politik.

Jeg tror, man må sige, at oppositionen til denne regering i virkeligheden står som ild og vand til hinanden, og hvis det eneste, den kan præstere, er sådan noget, skader den dansk folkestyre.

Jeg tror også, at de moderate i dette ting – og de spænder efter min mening både over socialistisk folkeparti, de radikale, kristeligt folkeparti og centrum-demokrater, ind imellem i hvert fald – skader deres egne partier, hvis de spiller med på det, som det yderste venstre og det yderste højre vil. De bliver knust i den politiske udvikling, og det tror jeg er betænkeligt for folkestyret. Vi skal ikke have polarisering. Vi skulle gerne have det modsatte.

Jeg vil derfor slutte med at sige, at de betragtninger, jeg her har gjort gældende, er egentlig den baggrund, der ligger for det samarbejde, der nu er påbegyndt mellem socialdemokratiet og venstre. Vi ønsker at få et samarbejde, hvor man ikke skal krydse sig igennem tinget fra situation til situation, fra det ene parti til det andet parti, fra den ene side og til den anden side, men hvor der er en betydelig grad af stabilitet og også en åbenhed og villighed til at forhandle med det formål at få så brede løsninger, som det nu engang er muligt.

Jeg tror også, der i befolkningen er et ønske i den retning, og derfor tror jeg, at den nye regering med disse bestræbelser er i overensstemmelse med et meget stort flertal i befolkningen. Jeg tror, at de, der ikke vil arbejde med her, ligesom vil blive straffet for det. Men jeg vil godt sige, at også ude i befolkningen er det nødvendigt med en større

[Statsministeren]

tolerance. Vi må undgå kiv, vi må undgå almindelig misundelse og smålighed, for kun derved kan vi sikre, at vi får genskab stabilitet og tryk.

Kjeld Olesen (S):

Jeg skal på dette tidspunkt kun beskæftige mig med et enkelt emne, som har været berørt i flere af indlæggene, og det er dette såkaldte andet flertal, nogle mener eksisterer herinde.

Jeg vil også gerne sige tak til hr. Ole Vig Jensen, der på de radikales vegne meget klart sagde fra over for, at man kunne finde de radikale i et samarbejde som det, der har været antydet skulle være alternativet, dvs. et samarbejde, der nu tilbage har SF, DKP, VS og så retsforbundet.

Jeg har godt læst den fælleserklæring, som de 4 partier udsendte, og for at citere en tidligere fremtrædende parlamentariker fra et venstrefløjsparti vil jeg sige, at jeg giver ikke fem flade øre for den erklæring. Den er holdt i tilpas vage vendinger og har et par overskrifter, bag hvilke man ikke kommer ned til det, der i afgørende grad bør skille partier som SF, VS, DKP – og især SF – fra et parti som retsforbundet.

Det er rigtigt, at retsforbundet ved behandlingen af det sidste finanslovsforslag ikke stillede ændringsforslag f. eks. vedrørende almennyttigt byggeri. Paris er vel en messe værd, sagde hr. Ib Christensen den 16. marts i år, da vi behandlede dette. En sådan bemærkning og det, at man undlader at stille ændringsforslag, bør ikke kunne tilsløre, hvad der egentlig er retsforbundets politik. Jeg synes lige så godt, man kan sige det, for det har aldrig været skjult ellers, at man ønsker at kvitte alt, hvad der har med statsstøtte og statssubsidier at gøre. Det drejede sig da ikke om milliardbeløb, sagde hr. Ib Christensen. Nå, så det drejede sig ikke om milliardbeløb? Ja men så må jeg da bare lige minde hr. Ib Christensen om, at hans eget parti for 1976–77-finansloven, når det drejede sig om rentesikring sammen med fremskridtspartiet foreslog besparelser på 885 mill. kr., »kontoen udgår«; at man, når det drejede sig om kapitalindskud i almennyttigt boligbyggeri, sammen med fremskridtspartiet foreslog en besparelse på 205 mill. kr., »kontoen udgår«; at man, når det drejede sig om

lån til Boligselskabernes Landsbyggefond, sammen med fremskridtspartiet foreslog en besparelse på 35 mill. kr., »kontoen udgår«. Lægger man de tal sammen, kommer man op på 1,1 mia kr. Jeg har endda ikke medtaget andre punkter inden for kollegiebyggeri osv.

Jeg har sagt dette, fordi jeg synes, det skal frem, når man så ofte står frem ved møder på arbejdspladser og siger: vi har et andet flertal. Hr. Jørgen Jensen sagde det på den måde, at ingen vil påstå, at et andet flertal eller det andet flertal er enigt i alt, men vi står midt i en arbejdsløshed, og derfor må der gøres noget. Hr. Jørgen Jensen føjede til: vi er i hvert fald enige om, at der skal være en stor offentlig aktivitet, og om, at man derved kunne imødekomme krav fra arbejdspladserne.

Jeg vil, når det drejer sig om dette med offentlig aktivitet, kunne supplere det, jeg allerede har sagt, med adskillige andre ting. Bare for at give et eksempel kan jeg nævne, at tager vi det sidste finanslovsforslags behandling, hvor der var tale om ændringsforslag fra et flertal i finansudvalget, tilhørte ikke mindre end 157 gange – 157 gange – retsforbundet et mindretal, der stemte imod sammen med fremskridtspartiet.

Så er der også nogle andre ting, der gør, at debatten i dag vil fortælle, at dette andet flertal ligesom fordamper i den blå luft, og det er venstrefløjpartierne selv, der i deres fremstilling af tingene også her udviser megen beskedenhed og tilbageholdenhed. I en situation, hvor det ikke er nogen hemmelighed, at det stilles op, som om regeringen og LO har vanskeligheder med hinanden, kommer det andet flertal og siger: vi vil føre den rigtige politik, vi kunne garantere den rigtige politik, underforstået: så ville sådanne problemer ikke eksistere. Dertil må jeg så sige, for at der ikke skal være nogen misforståelser overhovedet, at Danmarks retsforbund, for nu igen at starte med det, gik imod – og jeg går ud fra, det vil gøre det igen – efterlønsordningen, der er et klart krav fra fagbevægelsen. VS og DKP stemte imod parallelanvisningen, som er krævet af fagbevægelsen. VS stemte imod, DKP undlod at stemme, da det drejede sig om bedriftssundhedstjenesten, som er krævet af fagbevægelsen. Danmarks retsforbund, VS og DKP har stemt imod forskellige dele af beskæftigelsesplanen, som er udarbejdet af LO og soci-

[Kjeld Olesen]

aldemokratiet i fællesskab. VS, SF og Danmarks retsforbund har været modstandere af et forslag om jobtilbud til de langtidsledige, som er ønsket af fagbevægelsen, og som trådte i kraft her den 1. oktober.

Jeg kunne så føje til, men det synes jeg ikke jeg vil trætte med, for det sagde jeg i første omgang, hele holdningen til ØD, hvor jeg nok synes, for at slutte dette af, at hr. Wilhjelm gjorde os en gevaldig stor tjeneste. Hr. Wilhjelm sagde nemlig, at det andet flertal ikke holder, hvis det skal være Thomas Niensens linje. Jeg tror, jeg direkte citerer hr. Wilhjelm her: »ikke holder, hvis det skal være Thomas Niensens linje«. Så vil VS være imod. Jeg bliver nødt til at konstatere, at som formand for LO repræsenterer Thomas Nielsen dansk fagbevægelse, og det vil igen sige, at der kun kan være én logisk konsekvens tilbage i al den snak om det andet flertal. Hvis det skulle have været en realitet, skulle det altså have lagt en linje, der skulle gå imod LO. Hvad det ville medføre af konsekvenser, behøver man ikke at mobilisere megen fantasi for at forestille sig, og jeg takker hr. Wilhjelm. Jeg synes, det er en tilstrækkelig afsløring.

Så skal jeg endelig sige, at med den udmærkede begrundelse, som fiskeriministeren kom med, vil jeg på socialdemokratiets vegne afvise det stillede dagsordensforslag.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Hr. Ellemann-Jensen sagde, at tiden ikke var inde til fikse ideer, og det må man i hvert fald konstatere at regeringen har levet op til. Det er ikke just fikshed, der har præget regeringens gerninger hidtil. Tværtimod har statsministeren selv erkendt, at en af hans ministre oven i købet bærer sig kluntet ad. Jeg må altså sige, at regeringen fuldt ud lever op til hr. Ellemann-Jensens udtalelser.

Hr. Erhard Jakobsen sagde, at hvis hr. Svend Andersen (Rosk. a.) læste lige så meget, som han talte, ville han vide, at CD havde en økonomisk politik. Nu skal jeg ikke udtale mig om, hvorvidt hr. Erhard Jakobsen læser lige så meget, som han taler. Det kender jeg ikke noget til, men hvis det er tilfældet, må det være ret meget. Det eneste, vi i dag fik oplyst, var, at han hørte radio i ca. 15 timer om dagen, til tider i hvert fald. Men bagefter sagde hr. Erhard Jakobsen jo, hvad

den økonomiske politik gik ud på, den politik, som man havde besluttet på et sommergruppemøde på Rømø sidste sommer. Jeg kan forstå efter det, hr. Erhard Jakobsen sagde om denne økonomiske politik, at jeg ikke er gået glip af noget, for der var ikke nogen økonomisk politik overhovedet.

Det, hr. Erhard Jakobsen forstår ved en økonomisk politik, er for det første, at der skal indføres et stabilt politisk klima. Det er vel ikke rigtig et økonomisk handlingsprogramforslag. For det andet kan CD åbenbart ikke klare både arbejdsløsheden og betalingsbalancen på én gang. Det er heller ikke et forslag, det er bare en konstatering af egne utilstrækkelige evner. For det tredje er der noget med, at CD ønsker, at lønmodtagernes stilling skal betrygges, og arbejdsgiverne skal ikke miste retten til at lede og fordele arbejdet. Hvordan ønsker man lønmodtagernes stilling betrygget? Er det på en måde, som gør, at danske varer bliver billigere? Er det på en måde, der i det hele taget gavner beskæftigelsen og betalingsbalancen? Det har vi ikke fået noget at vide om.

Og så forstår jeg, at CDs fjerde løsning på vore økonomiske problemer er, at moms er bedre end punktafgifter. Hvorvidt man skal have højere moms og mindre punktafgifter, og hvordan det overhovedet skal kunne bedre beskæftigelsen og betalingsbalancen, hørte vi ikke noget om.

Og så var endelig det femte forslag til løsning af landets problemer, at vi alle sammen skulle dele arbejdet. Hvordan det skulle foregå, fik vi som bekendt heller ikke noget at vide om.

Jeg må altså konstatere, at jeg fuldt berettiget i formiddags gjorde lidt grin med CDs økonomiske politik. Jeg forstod også på hr. Erhard Jakobsen, at CD ikke var bange for at blive gjort til grin, og det forstår jeg godt at man er nødt til ikke at være, når man fremlægger en sådan økonomisk politik og oven i købet praler af den bagefter.

Finansministeren sagde, at nogle havde kaldt regeringen en nedskæringsregering. For at der ikke skal være nogen misforståelse, vil jeg sige, at det er ikke fremskridtspartiet, der har kaldt den en nedskæringsregering. Vi kalder den en letsindig ødselhedsregering, og finansministeren nævnte selv en række eksempler på sin ødselhed.

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

Statsministeren sagde, at min tale i formiddags var ligesom tomme tønder, der buldrer, for der var ikke nogen løsninger. Jeg ved ikke, om det skyldes, at statsministeren måske var uopmærksom de første 10–12 minutter af min taletid. Hvis det er tilfældet, skal jeg varmt anbefale, at han læser den del af min tale; deri er nemlig de konkrete, rigtige løsninger, der bringer Danmark fremad, og som klarer vores beskæftigelse og vores betalingsbalance. Skulle det være således, at man ikke har lyst til at læse talen, vil jeg gerne ved en senere lejlighed gentage, hvad jeg sagde i formiddags.

Ellemann-Jensen (V):

Siden i formiddags har jeg haft lejlighed til nøjere at studere fremskridtspartiets interessante forslag om indførelse af esperanto og kan herefter konstatere, at den tankegang omkring den økonomiske sammenhæng, som fremskridtspartiet anlægger, vist bedst kan karakteriseres ved glosen malsano.

Det var i øvrigt positivt og glædeligt at høre de tilsagn, som centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti gav i deres indlæg i formiddags og siden med hensyn til et positivt og seriøst samarbejde. Hr. Jens Møllers understregning af, hvad der er væsentligt i den økonomiske politik, er jo på centrale punkter så sammenfaldende med, hvad der er lagt frem af regeringen, at vi nok her må håbe på at finde netop den forståelse for helheden, som jeg efterlyste i mit første indlæg.

Det var også glædeligt at høre, hvordan det radikale venstres nye ordfører bragte en ny og mere positiv tone ind i debatten; det glæder vi os meget over i venstre. Hr. Ole Vig Jensen mente dog, at regeringen nok stiller de største forventninger til områder i den økonomiske politik, der ligger uden for regeringens eget ansvarsområde, altså indkomspolitikken, og hr. Ole Vig Jensen spurgte i den forbindelse, hvad man egentlig vil bidrage med. Man burde vel i den forbindelse slå fast, at sådan noget som tilbageholdenhed i indkomstudviklingen er noget, der bærer lønnen i sig selv, og så tilføje, at for netop at få skabt den bredde og det perspektiv i sådan en tilbageholdenhed, som er nødvendig for, at den bliver holdbar, må man overlade det til arbejdsmarkedets parter selv at prøve at snakke sig til rette om tingene.

Når hr. Ole Vig Jensen helt konkret spørger om f. eks. venstres principielle stilling til spørgsmålet om en spredning af ejendomsretten, vil jeg da gerne understrege over for hr. Ole Vig Jensen, at vi i venstre meget gerne ser ejendomsretten her i landet spredt på så mange hænder som overhovedet muligt; det er bl. a. derfor, vi så stærkt vender os imod tanker om store centrale fondsdannelser. Men som hr. Ole Vig Jensen udmærket ved, er der nedsat et udvalg, der arbejder med spørgsmålet om lønmodtagernes medejendomsret, og før vi har fået resultatet af dette udvalgs arbejde, vil det være urimeligt at begynde at tage en debat op her. Men som sagt, der var god grund til at glæde sig over nye og positivere toner fra det radikale venstre.

Til gengæld må jeg så sige, at vi i venstre var meget skuffede over det stærkt kritiske indlæg, som hr. Poul Schlüter kom med i dag. Vi havde faktisk håbet, at den meget negative holdning, som hr. Poul Schlüter gav udtryk for ved regeringens dannelse, var blevet afløst af en bedre forståelse for den helhed, som regeringen arbejder for, men det viste sig desværre ikke at være tilfældet. Det er ikke rimeligt at fremstille situationen, som om regeringen slet ikke er kommet med noget oplæg til en løsning af de økonomiske problemer.

Hr. Poul Schlüter sagde nogle få pæne sætninger, men intet konkret om regeringens udspil for at forbedre arbejdspladsernes produktionsvilkår. Det kan dog ikke være udtryk for det konservative folkepartis alvorlige mening om de erhvervspolitiske initiativer, som regeringen har bebudet. Jeg nævner i flæng de nye låneordninger for eksportvirksomhederne, forlængelse af investeringsfradragene, forbedring af arbejdsformidlingen for slet ikke at tale om de løfter om en dæmpning af omkostningsudviklingen, som givet ligger ved opstillingen af de forskellige mål for den økonomiske udvikling, der er indeholdt i regeringens program. Ja men der ligger dog i disse dele af den samlede helhed ikke så lidt større resultater af borgerlige stemmers arbejde, end hvad vi har set af den slags gennem de senere år.

Så siger hr. Poul Schlüter videre, at man er ængstelig for, at regeringen lægger op til en stagnationspolitik med bedre balance i økonomien, men på et for lavt niveau. Der

[Ellemann-Jensen]

skal føres en ekspansiv politik, mener hr. Poul Schlüter, det er, hvad der er brug for.

For det første må man slå fast, at det er ikke rigtigt at tale om stagnation, der er tale om en tilpasning af en vækst til noget muligt og noget forsvarligt. Men hvad mener hr. Poul Schlüter med, at der er brug for en mere ekspansiv politik? Hvad ligger der i det? Er det et udtryk for, at hr. Poul Schlüter ikke synes, at underskuddet på finansloven er stort nok? Skulle vi have et større underskud? Det er da rigtigt, at en mere ekspansiv politik er der behov for mange steder rundt omkring i den industrialiserede verden, og det er da også noget, man har diskuteret intenst på denne sommers forskellige økonomiske møder. Men sommerens møder har jo også vist, at man rundt omkring har en forståelse for, at nogle lande ikke har ret meget at bidrage med i forsøgene på at sikre en ekspansiv politik, og vi må slå fast, at Danmark i dag ikke har mulighed for at føre en ekspansiv politik. Hvis vi forsøgte at føre en mere ekspansiv politik, ved vi, hvad det ville føre til. Det ville føre til nye valutaproblemer. Det ville føre til, at den gæld til omverdenen, som allerede i dag er alt, alt for stor, ville vokse i et omfang, som gradvis ville beslaglægge stadig mere af vores handlefrihed i den økonomiske politik. Og hvor i verden vil hr. Poul Schlüter låne de penge, der er nødvendige for at klare en sådan udvikling? Jeg savner her i alvorlig grad en sammenhæng i hr. Poul Schlüters argumentation. Jeg savner den forståelse for vore begrænsede muligheder, som også savnedes, da hr. Poul Schlüter kritiserede momsforhøjelsen og offentlige anlægsbesparelser for at skabe ledighed.

Jeg mener, at hr. Poul Schlüter betræder farlige stier ved at lægge det frem, som om vi bare kan vende en bøtte, som det blev sagt. Men jeg glæder mig over det tilsagn, der blev givet fra hr. Poul Schlüters side om, at det konservative folkeparti fortsat gerne vil samarbejde.

Hvad angår hr. Poul Schlüters bekymring for, at regeringsdannelsen kan blokere for et bredere samarbejde her i folketinget, vil jeg gerne understrege, at vi i venstre ikke ønsker en sådan blokering, og at vi af fuld kraft vil arbejde netop for det bredest mulige samarbejde. Derfor håber vi på støtte også fra det konservative folkeparti i vore bestræbelser på at sikre en løsning af Danmarks økonomiske

problemer, sådan at vi igen kan begynde at arbejde os frem mod, skal vi kalde det mere normale politiske forhold.

Må jeg til slut sige om det dagsordensforslag, som hr. Erlendsson har fremsat, at da vi i venstre ser med stor alvor på de problemer, der er skabt af Englands politik på det nævnte område, og da vi absolut ikke har noget ønske om at forhale arbejdet i EF for at få sat effektivt ind over for englænderne, vil vi naturligvis' stemme imod hr. Erlendssons forslag.

Poul Schlüter (KF):

Først skal jeg tilkendegive, at det konservative folkepartis gruppe agter at stemme imod den dagsorden, hr. Erlendsson har foreslået. Det agter vi at gøre af to grunde. For det første fordi den konservative gruppe gennem sit medlem i Europa-Parlamentet allerede har stillet et spørgsmål til Kommissionen. Det går på, om Kommissionen vil gribe ind, hvordan den vil gøre det, og om den vil tilsi-ge at gøre det hurtigt. Det spørgsmål besvares i Parlamentet i næste uge. Vi tror, det er rigtigt, at vore parlamentarikere i EF-forsamlingen presser på, og at regeringen samtidig gør det i Ministerrådet. For det andet mener vi, det er betænkeligt at pålægge den danske regering at tage det foreslåede initiativ på et tidspunkt, hvor regeringen anser det for uklogt, og hvor det ligger klart, at de danske fiskerierorganisationer heller ikke kan anbefale initiativet.

Så vil jeg godt svare hr. Ellemann-Jensen med et par ord. Hr. Ellemann-Jensen fremhævede så stærkt, at regeringen allerede har forelagt en klart erhvervsfremmende politik. Jeg synes, det er sørgeligt, at hr. Ellemann-Jensen, som dog ellers har haft nær tilknytning til erhvervslivets problemer, i denne time kan sige, at regeringen allerede har forelagt denne erhvervsfremmende politik. Det er sandelig spartansk. Det er rigtigt, at man har givet tilsagn om forhøjelse af k-lånene, men vi ved jo, hvor lidt det betyder: en lettelse for industrien på 30 mill. kr. om året. Det svarer til mindre end 1 promille af den samlede lønsum. Er det den stærkt erhvervsfremmende politik? Det er en dråbe, ikke mere. Det er godt, men det er for lidt.

Investeringsfradragene, ja vel, de forlænges, men vi har dem jo i forvejen. Heri er

[Poul Schlüter]

intet nyt. Regeringen har tilkendegivet, at den ønsker at begrænse erhvervslivets omkostninger, siger hr. Ellemann-Jensen. Ja vel, det kan enhver gøre, men en regering, som vil være regering, skylder dog at fortælle, hvorledes det skal gennemføres.

Og så spørger hr. Ellemann-Jensen, hvad det er, de konservative mener, når de taler om, at vi har brug for en ekspansiv politik. Det vil jeg gerne forklare. Dermed sigter vi til en politik, som kan gøre det muligt for vore virksomheder at tjene flere penge. Så er det sagt – helt ligeud. Så længe vi gennem bureaukrati og lovindgreb fratager virksomhederne troen på, at en udvidet produktion er lønsom, får vi den selvfølgelig ikke.

Jeg er opmærksom på, at venstre lægger megen vægt på at lette generationsskiftet i landbruget, og vi er enige deri, men jeg spørger: hvad er det, den nye regering vil gøre for at lette generationsskiftet i byerhvervene? For i de nærmeste år vil det først og fremmest være i byerhvervene, vi skal søge at sikre udvidet produktion. Intet har vi hørt. Og så vender jeg tilbage til sætningen i min tale i formiddags om, at så vil det konservative folkeparti se det som sin opgave at søge at presse regeringen og derved også venstre til at føre en politik, som kan genskabe troen hos virksomhedslederne på, at det er rigtigt nu ikke længere at rebe sejlene, men at rulle dem ud.

Jeg har også et par bemærkninger til udenrigsministeren. Jeg forstod hans tale i dag – man kunne jo ikke andet – på den måde, at der virkelig ikke bliver noget område, hvor det vil kunne mærkes i mindste måde, at landet har fået ny udenrigsminister. Det må jeg tage til efterretning. Udenrigsministeren har i dag bekræftet, at han i ét og alt vil fortsætte den forrige udenrigsministers politik. Jeg må forstå det sådan, at venstrefolketingsmedlemmers tidligere kritik, f. eks. den nuværende handelsministers – og der blev sandelig ellers talt med store bogstaver – er der nu slået en historisk streg over. Det er slut.

Udenrigsministeren udtrykte det også således, at der bliver ikke tale om nogen ændring i Afrikapolitikken, heller ikke i regeringens holdning til Cuba, disse års aggressive magt. Og så siger udenrigsministeren, at han har heller ikke indtryk af, at nogen her i salen er interesseret i en ændring. Ja men det

var det, jeg troede. Jeg troede, venstre var interesseret i en ændring, men jeg forstår, at det ikke længere er tilfældet. Jeg troede, venstres opfattelse var, at Danmark ikke skulle støtte oprørsbevægelser, som fører krig, men det vil den nye regering altså fortsætte med. Jeg havde også håbet på, at den nye regering ville indstille u-landsstøtten til Cuba, som jo er et krigsførende land. Noget lignende har Danmark gjort før. Det troede jeg var venstres standpunkt, men det er altså ikke den nye udenrigsministers standpunkt. Jeg tager til efterretning, at der ikke på noget som helst område bliver tale om en ændring i den danske regerings politik, men så må jeg konstatere til gengæld, at der er tale om en ændring i venstres politik.

Og så har jeg til sidst naturligt nogle betragtninger i anledning af statsministerens svartale. Statsministeren gav tilsagn om hurtigt at ville fastsætte i regeringen datoen for det forestående EF-valg, og det takker jeg for. Jeg glæder mig over, at der er ét område, hvor vi meget snart får en meget definitiv regeringsbeslutning.

Men ellers må jeg egentlig afstå fra ret megen debat med statsministeren i dag. Statsministeren talte længe, men han sagde næsten intet konkret og præcist. Det var ligesom efter devisen: vent og se, V og S. Det må vi så gøre, og vi vil stadig gøre det med positivt sind, for vi vil gerne hjælpe regeringen, når den forelægger en hel politik.

Så gjorde statsministeren et forsøg på at slå alle oppositionspartier, altså alle partier, som ikke er indladt i den nuværende regering, i én pulje, og jeg kan lige så godt sige helt oprigtigt, at det synes jeg statsministeren gjorde usædvanlig kluntet – for nu at bruge et ord, statsministeren kender så godt – ubehjælpsomt og især usagligt. Den går altså ikke, og det var også mit indtryk, at disse statsministerord faldt på stengrund her i folketinget, for statsministeren ved godt, at der er forskel på oppositionspartierne. Der er nogle, som ikke er destruktive. Vi er nogle oppositionspartier, som ønsker at være en samarbejdende opposition. Når vi tidligere har haft borgerlige regeringer, blev de i reglen kritiseret af kommunisterne og også af socialdemokratiet, men sagde vi derfor, at socialdemokratiet og kommunisterne var ét fedt? Selvfølgelig ikke. Da hr. Hartling var statsminister – og det er jo ikke engang så

[Poul Schlüter]

længe siden – var der situationer, hvor både fremskridtspartiet og socialdemokratiet var enige om at kritisere regeringens politik. Sagde vi så, at hr. Glistrup og hr. Anker Jørgensen var to alen af ét stykke? Naturligvis ikke. Regner statsministeren mon overhovedet med, at der bliver noget som helst, som han vil kunne gennemføre sammen med kommunisterne eller VS? Næppe. Men regner statsministeren mon ikke med, at der bliver meget, som det vil være godt og måske også nødvendigt at gennemføre sammen med f. eks. de konservative, CD, kristeligt folkeparti eller det radikale venstre? Jeg tror det. Når derfor statsministeren senere, om ikke før så i løbet af vinteren, får brug for forhandlinger med den samarbejdende og saglige opposition, vil vi gøre ham den glæde for længst at have glemt de uforsigtige statsministerord under denne debat.

Brusvang (CD):

På centrum-demokraternes vegne først en kort bemærkning om det stillede dagsordensforslag, som vi ikke kan stemme for.

Som man ved, er CD et parti, der meget varmt går ind for EF, og derfor finder vi også, at det eneste rigtige må være, at skal danske fiskeriinteresser varetages bedst muligt, skal det ske på den måde, som instrumenterne dér nu er indrettet på, og det vil sige først og fremmest gennem Kommissionen. Vi er altså ikke på nogen måde negative over for selve ideen i den foreslåede dagsorden, vi finder blot, at det er en helt forkert procedure.

Dernæst en enkelt bemærkning eller to til udenrigsministeren. Jeg vil da gerne sige tak for den venlige bemærkning – der kom jo ikke så mange venlige bemærkninger fra regeringen i øvrigt – fra udenrigsministeren om, at han havde forståelse for det særlige problem, som blev fremdraget af hr. Erhard Jakobsen her i salen, vedrørende mindretals-spørgsmålene i Afrika. Jeg tror, det er meget, meget væsentligt, at man bliver opmærksom herpå i højere grad end tidligere.

Jeg vil også godt hjælpe udenrigsministeren til en bedre forståelse af et andet synspunkt, der blev fremført af hr. Erhard Jakobsen, nemlig spørgsmålet om vor u-landsbistand, hvor hr. Erhard Jakobsen brugte den meget enkle form, at det, vi måske

først og fremmest skulle sigte på, var mad, mad og mad. Selvfølgelig skal man ikke opfatte dette alt for bogstaveligt, men det, som hr. Erhard Jakobsen ønsker at gøre klart for tinget, er, at der er et forkert proportionsforhold i den hidtidige hjælp, at vi i spørgsmålet om mad har noget at yde, men at vi i alt for høj grad har ydet en indsats på andre felter, som har virket forkert, som er blevet misbrugt. Men det er mere et spørgsmål om formuleringer, tror jeg, end en egentlig uegnethed om det reelle indhold.

Dernæst vil jeg gerne vende mig til statsministerens tale i dag. Nu har jeg jo hørt statsministeren tale nogle gange, og selv om jeg ikke har været enig med statsministeren alle gange, må jeg dog sige, at det, statsministeren præsterede her i anden omgang, var for mit parti noget af det mest provokerende, sårende, ubegrundede og usaglige, jeg længe har hørt, og jeg begriber ikke årsagen til, at statsministeren brugte de formuleringer, som han gjorde. Jeg repræsenterer et parti, som gentagne gange i den tid, vi har eksisteret, har samarbejdet med den siddende regering, med venstre-regeringen og med den socialdemokratiske mindretalsregering. Vi har været med i en række forlig. Vi har oven i købet gang på gang, hvis vi ikke kunne gå med til det fulde forlig, stemt for de dele af forliget, som vi syntes var rimelige. Jeg synes også, at statsministerens historiske bemærkninger var temmelig ubegrundede. Det er rigtigt, at hr. Erhard Jakobsen sagde, at han følte med sine mange, mange års virke i socialdemokratiet et godt kendskab til socialdemokratiske vælgere og deres problemer og reaktioner, men det var netop derfor, han følte, at der var et behov for i den givne situation i 1973 at markere, at der for en del af de socialdemokratiske vælgere var behov for et andet ståsted. Og mon ikke hr. Erhard Jakobsens handlinger, hans partidannelse og dette partis senere indsats har haft sin virkning også over for socialdemokratiet? Vi har ikke længere et socialdemokrati siddende i salen med en meget højtråbende venstrefløj. Vi har et socialdemokrati siddende, som har været i stand til at yde den parlamentariske kraftpræstation, det nu engang er at lave en regering sammen med venstre. Kunne det være sket, hr. statsminister, hvis ikke en hr. Erhard Jakobsen havde dannet CD og CD havde virket, som det har?

[Brusvang]

Jeg må også sige, at det skuffer mig, at statsministeren kunne bruge så stærkt et udtryk som demagog, og jeg venter egentlig, om ikke andet så i humoristisk form i hvert fald, en undskyldning fra statsministeren, fordi han tillod sig at stemple hr. Erhard Jakobsen som en demagog. Demagog, sagde statsministeren, en person, som puster enkeltsager urimeligt op, måske med stort talent. Ja men hvorfor har vi taget enkeltsager som radiosager og skolesager op? Fordi der på dette område sker noget, der er dødsensfarligt for vort samfund, og fordi der på dette område er tale om noget, som vi i dette ting har mulighed for at gøre en indsats for, modsat mange af de problemer, som regeringen taler om at den gerne vil løse, men som vi ved det næsten ikke ligger inden for det muliges grænse at løse. Derfor peger vi på det, der virkelig kan gøres, og det, som er farligt. Men jeg synes, det er urimeligt i den forbindelse at søge at nedgøre en politisk modstander ved at bruge udtryk som demagog. Det plejer ikke at være udtryk, som vi anvender i debatten socialdemokratiet og centrumdemokraterne imellem.

Jeg må sige, at det er slet ikke de toner, vi har hørt fra venstres repræsentanter i regeringen i dag. Jeg er lige ved at måtte drage den konklusion, at vi i dag har en regering med to partier, hvoraf det ene ser sort dér, hvor det andet ser hvidt, og hvoraf det ene hører noget som positivt, hvor det andet parti hører det som negativt. Det kan ikke være en rigtigt afbalanceret situation. Jeg tror, man bør få en større samklang dér.

Jeg må også anholde statsministerens slutbemærkning om, at oppositionen ikke i dag har været i stand til på et eneste punkt at fremlægge løsninger, som har været bedre end regeringens. Det er ikke oppositionens primære opgave at fremlægge løsninger, det er regeringens opgave. Det er regeringen, der sidder på hele apparatet, og som har samtlige tjenestemænd, regeringskontorer og eksperter til rådighed. Det er derfra, løsningsforslagene må komme, og så må det være oppositionens opgave at bearbejde dem.

Men jeg vil også gøre den bemærkning som afslutning på min reaktion over for statsministerens indlæg, at vi startede med at love denne regering fair play, ja, vi var et af de få partier, der ligefrem bød den velkommen, og selv om bemærkningerne fra stats-

ministeren i dag har været sårende, unødigt sårende, så skal der mere til, for at man slår det princip i stykker for CD, at vi ønsker at optræde med fair play over for regeringen.

En ganske kort bemærkning om forsvar. Jeg har konstateret med tilfredshed, at regeringen vil indlede de nye forsvarsforhandlinger i god tid, men jeg erindrer om, at det i den offentlige debat har været påvist, at der mangler flere tusinde mand i forsvaret, og at der mangler ca. 1½ mia kr. i, at det nuværende forsvarsforlig er overholdt.

Og så til sidst blot dette. Der har været flere ting i forbindelse med den nye regerings tiltrædelse og fremlæggelsen af dens regeringsgrundlag, der har skabt uro. Men det, der vel nok har skabt den største uro, er forslaget om værdistigningsafgiften eller – for nu at kalde barnet ved dets rette navn – den ekstra parcelhusskat. Her har ikke blot den manglende udformning, men også de manglende beregninger af virkningen skabt en meget stor usikkerhed. CD må på det skarpeste tage afstand fra de tanker, der her har været fremført. Særlig ubehageligt er det naturligtvis, at vi nu skal vente i månedsvis, inden vi får endelig besked, og at tingene først skal beslattes engang i det nye år. Men jeg erindrer dette ting om, at den tidligere minister, hr. Jens Kampmann, udtrykkeligt har sagt, at de beregninger, han har foretaget, har vist, at værdistigningsafgiften eller den ekstra parcelhusskat måske ikke med det samme, men i løbet af nogle få år ville give milliarder. Her må jeg sige til venstre som regeringsparti, at på dette punkt har venstre betalt en meget dyr pris for regeringstabureterne. Eller rettere: venstre har her accepteret at lade parcelhusfolket om nogle år betale en meget dyr pris for de taburetter, som man har givet venstre.

Gert Petersen (SF):

Det er da helt bedrøveligt, som regeringens kommende samarbejdspartnere og regeringen nu er oppe at toppes. Men jeg kan da godt sige trøstende til hr. Poul Schlüter, at i hvert fald finansministerens hukommelse er ikke så lang. Nu bebrejdede han SF, at vi har undladt at stemme for finanslovsforslaget, men det er ikke mere end 2 år siden, de konservative undlod at stemme for finanslovsforslaget, og det afholdt ikke regeringen fra få

[Gert Petersen]

måneder efter at indbyde de konservative til et forlig, som de så blev associeret til, det noksom bekendte augustforlig I. Så enkelt var det, så lidt rolle spillede det.

Nu tror jeg ikke, at der opstår tilsvarende situationer omkring os med den politik, som regeringen har lagt op til, men det var mere en slags trøstens ord til hr. Poul Schlüter og for den sags skyld også til centrumdemokraterne.

Jeg vil godt kommentere de udtalelser, som er kommet fra de to regeringsordførere.

Hvad angår venstres ordfører, hr. Ellemann-Jensen, er der egentlig ingen grund til at spilde megen tid på de, skal vi kalde dem realistiske og dybsindige banaliteter, som han fremkom med. Jeg noterede mig: »ingen mirakelkur kan løse problemerne«. Nej, det kan den sandelig ikke, det vidste vi godt i forvejen. »Regeringen har vel ikke det klareste flertal, man kunne ønske sig«, det var en anden af hr. Ellemann-Jensens perler. Og så endelig den sidste, jeg noterede mig: »Tiden er ikke til fikse ideer og fantasier«. Ja men hvornår er den det? Ja, det er den måske alligevel af og til, for så gik hr. Ellemann-Jensen over til at drøfte overenskomstsituationen og sagde, at venstre stræber efter at skabe et sådant klima, at arbejdsmarkedets parter selv kan løse overenskomstproblemerne, og jeg tror såmænd, at den socialdemokratiske ordfører sagde noget lignende.

Hvordan er nu den faktiske situation? Den fik vi beskrevet i dagbladet Børsen i går, hvor LOs formand udtalte sig om overenskomstsituationen, og det havde været nok så interessant, om de to regeringspartiordførere var gået ind på, hvordan fagbevægelsens top bedømmer overenskomstsituationen, også på baggrund af det, der er sket.

Thomas Nielsen bliver spurgt: »Bør regeringen blande sig i overenskomstforhandlingerne?« Svar: »Regeringen bør ikke blande sig, men den har allerede blandet sig.«

Spørgsmål: »Mener LO, at der er muligheder for at blive enige med arbejdsgiverne?« Svar: »Nej.«

»Hvad skal man så gøre?« »Det ved jeg ikke.«

»Hvad kunne regeringen gøre for at hjælpe arbejdsmarkedets parter?« »Jeg kan ikke se, hvordan den kunne hjælpe os. Jeg har ingen råd til regeringen.«

Det havde været nok så interessant, om de to ordførere havde taget disse realistiske bedømmelser med ind i deres betragtninger omkring situationen, for det er jo rigtigt, at tiden ikke er til fikse ideer og fantasier, men det er der ikke desto mindre blevet vartet op med her.

Hr. Kjeld Olesen præsterede også en opvartning af fikse ideer og fantasier. Hr. Kjeld Olesen har gennemgået nogle afstemningsmønstre og fundet ud af, at der ikke er noget andet flertal. Jeg har ikke talt om noget andet flertal, jeg har talt om nogle andre flertalsmuligheder i nogle bestemte situationer omkring nogle bestemte lovkomplekser, og så er det egentlig underordnet, hvordan der stemmes til en række andre lovforslag. Det, det drejer sig om her – og det ved hr. Kjeld Olesen aldeles udmærket, det var derfor, han ikke ville sige noget om det – var først og fremmest skattereformen. Hvad skattereformen angik, var det helt klart ved den redegørelse, regeringen lagde frem i forsommeren, at der kunne skabes et flertal, men det blev et flertal uden venstre.

Hvad boligreformen angik, er der mere tvivl, bl. a. fordi det radikale venstre har indtaget den højst ejendommelige holdning, som vi også har fået udtryk for her, og som jeg er sikker på bliver en af de sidste pinde til det radikale venstres ligkiste. Der skal ikke ret mange flere pinde til, det kan jeg forsikre det radikale venstre om. Nogle foretrækker at dø en død i skønhed, men hvis det radikale venstre vil udslutte sig selv på anden måde, må det naturligvis blive deres sag.

Hvad skattereformen angik, var der et klart flertal; hvad boligreformen angik var det mere tvivlsomt, fordi retsforbundet har sine særlige synspunkter og det radikale venstre altså indtager denne ejendommelige holdning, som er kommet til udtryk her, og som hr. Kjeld Olesen har haft nogen fornøjelse af.

Det, debatten drejede sig om, når der er talt om andre flertalsmuligheder, har ikke været en række forslag, der er kommet fra LO, og hvor hr. Kjeld Olesen i øvrigt implicite måtte erkende, at socialistisk folkeparti havde stemt for de allerfleste. Det, det drejede sig om, det var tre store spørgsmål. Det var skattereform, det var boligreform, det var efterløn. Hvad det angik, var der gode muligheder for i folketinget, som det er sammen-

[Gert Petersen]

sat, at få dem igennem, hvis regeringen havde spillet ud med disse forslag.

Nå ja, så kan man sige: det kan han jo godt stå og sige heroppe fra talerstolen, han ved jo ikke noget om det. Og jeg kan så sige om hr. Kjeld Olesen, at det kan han godt stå og sige. Han kan også stå og sige det modsatte heroppe fra talerstolen, han ved jo ikke noget om det.

Men så kommer vi egentlig til det mest afgørende: det blev ikke forsøgt. Der blev sluttet et lille boligforlig, mens statsministeren var i Norge. Det var næsten som om det ikke var nogen tilfældighed, at det skete, mens han var i Norge. Da kunne det pludselig indgås, men med hensyn til den store løsning på de to områder, hvor regeringen havde spillet ud, blev udspillet ikke fulgt op. Det hele blev lagt til side, fordi nu skulle man danne regering med et parti, som også er reaktionært på en række sociale områder. Jeg er ikke uenig med hr. Kjeld Olesen i mange af de ting, han sagde om retsforbundet, men det er ikke på de punkter, vi tilråder et samarbejde med retsforbundet. Nu besluttede man i mellemtiden et regeringssamarbejde med et parti, som også er reaktionært på en række sociale områder, og som under alle omstændigheder var klart imod den bolig- og skattereform, som regeringen havde spillet ud med.

Derfor må jeg endnu en gang give LO-formanden ret, når han i går i Børsen udtaler:

»Hvorfor skal der på forhånd være flertal? Hvis man lægger realistiske forslag frem i folketingssalen, kan man diskutere dem. Der kan blive lidt spring her og lidt pif dér, men de skal nok blive vedtaget, og så er det mig ligegyldigt, hvem der stemmer for, og hvem der stemmer imod.«

Regeringen burde have lagt sine forslag frem til forhandling, til behandling, men det gjorde man ikke. Man luftede dem, og det var da meget smukt. Det var da en fin vimpel, man hejste dengang i forsommeren. Men derefter pakkede man den ned til fordel for det ikke helt solide flertal, som venstres ordfører udtrykte det, som man nu har fået etableret sig med. Jeg forstår udmærket godt, at fagbevægelsen nedlægger en meget voldsom protest mod det, der her er foregået.

Det bringer mig så frem til mit sidste emne: spørgsmålet om denne værdistigningsaf-

gift, hvor det altså er umuligt at få at vide, hvad det drejer sig om. Det er så meget desto mere beklageligt, som man skulle tro, at der fandtes et dokument. Hvordan kunne ellers Landbrugsrådets præsident, hr. Pilegaard Larsen – og han er dog ikke nogen helt tilfældig mand – den 1. september i Børsen fortælle om, hvordan denne værdistigningsafgift skulle udformes, og at den ville spare landbruget for milliardbeløb, fordi den skulle afløse kapitalvindingsskatten, og fordi den var så meget desto mere fordelagtig for landbruget? Hvordan kunne han udtale sig herom? Hvordan kunne han give præcise oplysninger om de regler, som var forudset, om at værdistigningsafgiften skal beregnes som vurderingen plus 30 pct., så det løbende procenttillæg på 9 pct., rentes rente osv.? Hvordan kunne han det? Det kan vi åbenbart ikke få noget svar på.

Jeg skal indrømme, at det, der interesserer mig mest i denne sag, er det faktiske forhold, og det er såmænd ikke, om der eksisterer et dokument eller har eksisteret et dokument, som man har smidt væk, eller om der er tale om en mundtlig aftale. Det, der interesserer mig mest, er, om denne værdistigningsafgift skal udformes jævnt for en eller anden mundtlig eller skriftlig aftale, således at landbruget skal lettes for milliardudgifter. Det interesserer mig, og det vil jeg have opklaret, og derfor vil jeg tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folkettinget opfordrer regeringen til at udforme det bebudede forslag til værdistigningsafgift således, at den samlede beskatning af landbrugets værdistigninger ikke formindskes,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Den er udformet med velberåd hu, for vi mener også i socialistisk folkeparti – det være sagt til venstrefolkene i regeringen og uden for regeringen – at landbrugets generationsproblem er et reelt problem. Vi vil godt være med til at løse det, men det må være inden for rammer, der bibeholder landbrugets samlede beskatning, og som ikke formindsker den. Naturligvis kunne det have været fristende at udforme et stort dagsordensforslag om, hvordan sådan en værdistigningsafgift skulle se ud, men for mig drejer

[Gert Petersen]

det sig først og fremmest om at få opklaret dette problem.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor).

Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg skal lige begynde med at sige om det første dagsordensforslag, at det kan vi ikke stemme for. De problemer, der eksisterer for fiskeriet, er skabt af EF. Vi mener ikke, at de kan løses inden for EF. Vi har ikke nogen tillid til Domstolen. Derfor vil vi undlade at stemme om det første dagsordensforslag.

Ellers må jeg sige om dagsordensforslaget, at jeg lige har hørt, at den svenske regering er gået af, og det kunne være fristende, hvis vi kunne opnå det samme i dag, så vi kunne leve op til svenskernes standard. Så er det muligt, at vi kunne støtte dagsordensforslaget, men det skal jeg vende tilbage til.

Debatten har drejet sig om den redegørelse, vi fik fra statsministeren, og når der efterlyses initiativer og forslag fra anden side, så må jeg altså sige, at det er svært nok at diskutere den redegørelse med alle de uklarheder, der er, med alle de fornemmelser af, at der er hemmelige aftaler. Den forrige taler har allerede nævnt værdistigningsafgiften, hvor der ligger en lang række ikke oplyste enten aftaler eller i hvert fald noget, man har været inde på, så det er svært at tage stilling.

Jeg skal også erindre om den situation, der er omkring overenskomstforhandlingerne, hvor det også er vanskeligt at få at vide, hvad regeringens holdning egentlig er. Samtidig med at man har grebet ind i forhandlingerne, så siger man, at det vil man ikke. Samtidig med at man indbyder til trepartsdrøftelser, så siger man, at man overhovedet ikke vil blande sig i overenskomstsituationen.

Der har været talt meget om, at der ikke er reformpause, den regering var ikke så slem. Nu kunne man bruge meget til at bevise, hvor slem den er. Som sagt er det ikke meget, regeringen selv har klargjort om, hvad den vil.

I venstres månedsblad skriver man, at da hr. Henning Christophersen meddelte sin hovedbestyrelse, hvad aftalen gik ud på, troe-

de medlemmerne ikke deres egne ører. Ganske vist var der nogle fæle brokker, men hovedindholdet var såmænd lige så godt eller bedre end det, f. eks. en ren venstre-regering kunne have opnået: alle de socialdemokratiske mærkesager lagt på hylden, frem med sparekniven og de nødvendige indgreb stort set udformet i overensstemmelse med, hvad venstre tidligere har sagt. Det er venstres bedømmelse af den regering, og den bedømmelse, der ligger her, er sandelig meget rigtig.

Statsministeren talte om, at man ikke havde nogen nedskæringer, tværtimod var der tale om udvidelser. Der vil jeg bare lige nævne det lille skrift, Finansredegørelse, som vi har fået i dag, hvor der står på side 21:

»Lovreserven, der på finanslovsforslaget er budgetteret til 450 mill. kr., er reduceret med 415 mill. kr. til 35 mill. kr. Nedsættelsen skyldes i det væsentlige udskydelse af forslag om en forbedret studiestøtte, som hidtil har indgået med 0,4 mia kr. i 1979.«

Alligevel nævnte statsministeren, at man oven i købet ville forbedre uddannelsesstøtten. Der er altså i allerhøjeste grad tale om nedskæringer.

Finansministeren startede stærkt, men endte i virkeligheden med at notere, at arbejdsløsheden efter et opsving i arbejdsløshedstallet, altså en stigende arbejdsløshed, ville vende tilbage til det niveau, vi har i dag. Det var det, der kom ud om det.

Der var heller ikke fra finansministerens side noget om det, vi fremdrog om indkomstpolitikens skadelige virkninger, de følger, den har for arbejderklassen, og også den omfordeling af formuerne, som finder sted under indkomstpolitikken. Det hørte man ikke noget om. Men man hørte noget om alt det, som man ville gennemføre eller kunne tænke sig gennemført.

Der blev indledningsvis talt om pensionsreformen, men den var nu altså gennemført, inden denne regering kom til. Jeg vil også nævne, når man taler så meget om den pensionsreform, at vi jo har nævnt tidligere, at vi slet ikke var så tilfredse med den. Man opkræver altså til den særlige pensionsfond lige ved 2,7 mia kr. om året, og det, man giver ved denne pensionsreform, det er 940 mill. kr. Der kunne altså i allerhøjeste grad også pilles ved dette.

Og så er der kommunisternes holdning til finanslovsforslaget. Jeg sagde også tidligere,

[Jørgen Jensen]

at vi ikke skjuler, at vi er imod NATO, og at vi er imod EF, men vi har til samtlige finanslovsforslag stillet en lang række ændringsforslag. Det er klart, at hvis man havde støttet dem, kunne vi også stemme for finanslovsfor-slaget.

Det bliver sagt, at det er umuligt at gennemføre upopulære forslag med de borgerlige og populære med venstrefløjen. Ja men hvad er upopulært for hvem? Hvem er det, der får det upopulære i dag i samarbejdet med venstre? Det er arbejderklassen. Man kan altså godt sammen med venstre gennemføre for arbejderklassen upopulære forslag, og det er det, vi vender os imod.

Jeg vil også sige om det andet flertal, at det er rigtigt, som hr. Gert Petersen siger, at vi aldrig har talt om, at der var et massivt flertal; der var enigt om alt. Men hvad var egentlig meningen, når regeringen i foråret fremlagde en betænkning om en skattereform, en langsigtet boligløsning og investeringsplaner, hvis ikke det var at se, hvor der var en flertalsmulighed her i folketinget? Det, vi har sagt, var, at der var mulighed for at gennemføre det, at det var muligt at gennemføre socialdemokratiets egne valgløfter.

Så er det da rigtigt, at der i det andet flertal ville være uenighed om noget, og derfor har vi for at konkretisere det peget på, hvilke partier der på visse områder har et sammenfald med socialdemokratiets egne valgløfter. Jeg vil erindre om, at der i betænkningen til forslag om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene, forslag til lov om ændring i lov om boligbyggeri, forslag til lov om ændring i lov om midlertidig offentlig støtte til almenyttigt boligbyggeri fremtræder et flertal, hvorom der står:

»Herefter indstiller et flertal, socialdemokratiets, Danmarks kommunistiske partis, det radikale venstres, Danmarks retsforbunds og venstresocialisternes medlemmer af udvalget, lovforslaget til vedtagelse.«

Socialdemokratiet kunne altså godt gå sammen med dette flertal, også retsforbundet, om disse boliglove. SF var ikke repræsenteret i udvalget, ellers havde de også været med, men de stemte for forslaget.

Vi har altså peget på, at der var andre muligheder. Jeg forstår egentlig godt, at vi i en debat om redegørelsen fra regeringen diskuterer det andet flertal så meget, for jeg kan

godt forstå, at det piner socialdemokratiet og deres ordfører, at man her er løbet ind i noget, som man ikke er så glad for.

Må jeg sige til hr. Kjeld Olesens bemærkninger om vores stilling til LO, at vi aldrig har sagt, at vi er enige med LO om alt eller LOs ledelse om alt. Tværtimod har vi gentagne gange peget på, at vi var uenige med dem, da de formulerede indkomstpoltikken som en mulighed i det nuværende samfund. Vi var uenige om det ØD-forslag, de lagde frem. Må jeg lige vedrørende det ØD-forslag, som har været fremme her, citere Thomas Nielsen fra Børsen i går, hvor der om spørgsmålet om ØD bliver sagt:

»Vi har ikke bedt om, at ØD skulle frem i salen« – altså folketingssalen – »når man har fået det indtryk, er det, fordi mange går og siger det, herunder statsministeren. Vi har ikke forlangt ØD frem. Der skulle være gennemført skatte- og boligreformer og en efterlønsordning.«

Det er det, Thomas Nielsen siger i dag.

Hvorfor blive ved med at sige, at kommunisterne er mod ØD, og derfor kan man ikke samarbejde med dem, og samtidig sige, at det er LOs mærkesag. LO har sagt, at ØD var noget, de krævede for at acceptere indkomstpoltik. Der er vi ikke enige med LO. Derfor vil jeg godt sige, at vi ikke, som det bliver hævdet, har sagt, at vi er imod økonomisk demokrati eller reformer, der kan bremse storkapitalen. Vi har sagt, at vi er imod den tvangsopsparing, som ligger i ØD-forslaget.

Må jeg så sige om spørgsmålet om beskæftigelsesplanen, at jeg ikke i mit første indlæg sagde: slagskibene i beskæftigelsesplanen. Det, jeg sagde, var den statslige beskæftigelsesindsats, og dér nævnte jeg, at Storebæltsbroen var taget ud. Der nævnte jeg, at gasledningsarbejdet var udskudt. Derfor er der altså tale om, at man har nedsat aktiviteten for at fjerne arbejdsløsheden, og det er altså også det, som jeg allerede har nævnt kommer udmærket godt til udtryk ved finansministerens egen erkendelse af, hvad følgerne vil blive af den politik, man har lagt frem.

Hr. Kjeld Olesen nævner også, at kommunisterne stemte imod parallelanvisningen, som også var en af fagbevægelsens mærkesager, som man sagde, og bedriftssundheds-tjenesten undlod vi at stemme om. Hvorfor gjorde vi det? Fordi disse to lovforslag var blevet forringet, fordi socialdemokratiet ab-

[Jørgen Jensen]

solut ville være enig med venstre. Der var i forslaget om parallelanvisning andet end anvisningsproblemet. Der var også en håndsrækning til arbejdsgiverne med større mulighed for at sortere arbejdskraften. Derfor sagde vi, at vi ikke ville være med.

I spørgsmålet om bedriftssundhedstjenesten har vi jo peget på, hvorfor vi ikke stemte for den. Det, vi sagde dengang, har vi jo alt for sørgeligt fået ret i senere hen. Det har jo vist sig, at den bedriftssundhedstjeneste og den måde, man ville administrere den på, ikke slog til over for arbejdsgivernes negative holdning over for de problemer, der ligger her. Derfor var det, kommunisterne gjorde, rigtigt, og vi gjorde det for at bringe socialdemokratiet ind på rette vej.

Det er også det, vi forsøger på i dag ved at sige: lad være med at arbejde sammen med venstre, eller partiet venstre, for at der ikke skal være nogen tvivl. Der er andre muligheder, hvis man vil, og hvis man har nogen som helst ærlighed over for sine egne valgløfter, over for sine egne idéprogrammer.

Ole Vig Jensen (RV):

Må jeg først takke statsministeren for de venlige bemærkninger til mig og til mit parti i øvrigt. Jeg forstår, at når statsministeren sagde, at jeg repræsenterede noget af det bedste i det radikale venstre, så gik det på indholdet af den tale, som jeg har holdt i dag, og som min folketingsgruppe har inspireret mig til. Det synes jeg er nye og gode ord fra statsministeren.

Nu undlod statsministeren i øvrigt at kommentere selve indholdet af talen, og derfor tillader jeg mig at gå ud fra, at det radikale venstres tanker om medejeforslaget, om vores skattereforfforslag, som skulle kunne sikre, endda forholdsvist hurtigt, en retfærdigere skat, og måske navnlig den tredje af de ting, som jeg beskæftigede mig med, nemlig vort ønske om for alvor at sætte ind med bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, finder statsministeren er gode radikale forslag, som socialdemokratiet, og jeg må forstå regeringen, vil medvirke til kan føres ud i livet. Jeg glædede mig i hvert fald over, at der er denne åbning fra statsministerens side over for de tanker, som vi har gjort os i det radikale venstre.

Statsministeren havde også en indledende betragtning om den valggruppe, der er dannet i forbindelse med besættelsen af udvalgspladserne. Der hæftede jeg mig naturligvis ved, at statsministeren sagde, at denne valggruppe var etableret for at få besat udvalgspladserne, men at dette snævre flertal ikke skulle bruges til at føre politik på. Det var stadig regeringens ønske at være klar til et bredt samarbejde i folketinget. Derfor er det naturligvis fristende at sige, at så er det vel knap til at forstå, hvorfor statsministeren ikke kunne medvirke til at give det radikale venstre en bedre placering i det daglige arbejde her i huset.

Til hr. Kjeld Olesen har jeg ikke mange bemærkninger, blot den, at jeg også forstod på hr. Kjeld Olesen, at en demokratisering af ejendomsretten ville være en epokegørende reform i ny tid. Hvis vi kan være med til at lægge en sådan linje frem, så er der også muligheder for et samarbejde her.

Hr. Ellemann-Jensen havde på venstres vegne nogle lignende bemærkninger, og jeg glædede mig over, at det klart blev sagt, at venstre ville sætte samfundshensyn over partipolitiske interesser. Når det videre siges af hr. Ellemann-Jensen, at venstre går ind for en spredning af ejendomsretten, så ser jeg muligheder for, at netop det radikale forslag, som jeg har omtalt flere gange, skulle kunne blive ganske stærkt placeret i den kommende debat her i tinget.

Jeg har en enkelt bemærkning om hr. Erhard Jakobsens syn på u-landspolitikken. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at vore bestræbelser måtte gå i retning af at skaffe mad, mad osv., flere har omtalt det. Udenrigsministeren kommenterede det ved at sige, at det vel næppe var et holdbart standpunkt, og jeg vil gerne sige, at jeg synes, at det er et uantageligt standpunkt. Naturligvis skal vi fortsætte den bistand, der går ud på at sikre, at der er fødevarer i områderne, men jeg tør nok sige, at for det radikale venstre, og jeg håber også for regeringen, ligger der andet og mere i at føre u-landspolitik end det, som hr. Erhard Jakobsen gav udtryk for her i dag.

Så har jeg kun en enkelt kommentar til udenrigsministeren om de mere generelle bemærkninger, som udenrigsministeren sluttede af med. Udenrigsministeren sagde, at der var lagt en fælles tankegang frem af de to regeringspartier. Det bestrider vi ikke i det radi-

[Ole Vig Jensen]

kale venstre, men vi er naturligvis meget interesseret i at se, hvad det er for nogle midler, man vil tage i anvendelse, hvad det er for en politik, man ønsker at føre. Den fortoner sig i nogen grad, når man tænker på de manglende svar på de centrale spørgsmål, som bl. a. vi har ført frem.

Om de to dagsordensforslag vil jeg sige, at det, der er fremsat af fremskridtspartiet, stemmer vi imod, og det netop af hr. Gert Petersen fremsatte kan vi heller ikke stemme for, alene af den grund, at vi er imod kapitalvindingsskatten, den blev jo gennemført af S og V imod det radikale venstres stemmer. Men vi er naturligvis rede til at være med til at overveje, hvordan vi kan sikre, at vi ikke har den voldsomme stigning på jord og fast ejendom.

Nu skal vi se det forslag til en værdistigningsafgift, som det er bebudet vil komme; det kan vi jo ikke tage stilling til, før det er her. Men der skal ingen tvivl være om det radikale venstres ønske om at medvirke til at bremse den voldsomme udvikling. Vi er alermest interesserede i at få fjernet årsagerne i stedet for at reparere på det bagefter, som vi har gjort igennem de senere år.

Jens Møller (KrF):

Jeg vil gerne først takke statsministeren og venstres ordfører for de venlige ord og for kvitteringen for kristeligt folkepartis udtalte vilje til at gå ind i et samarbejde fremover.

Jeg konstaterede, at visse repræsentanter for venstrefløjen er begyndt at læse Børsen endda meget ivrigt, de kan citere fra forskellige artikler i denne udmærkede avis. Vi må jo håbe, at det efterhånden kan få dem til at få en lidt større forståelse af nationaløkonomien, end de hidtil har udvist.

Derefter nogle ord om de to motiverede dagsordensforslag.

Først er der hr. Gert Petersens. Vi ville mene, at det er temmelig urimeligt på forhånd ved et dagsordensforslag at binde en regerings muligheder for at udforme et forslag, sådan som den synes det er rigtigt. En regering må have lov til at komme med sit forslag, og så kan vi vurdere det bagefter. Det gælder generelt, men specielt i denne situation vil vi heller ikke kunne gå ind for dagsordensforslaget, fordi vi mener, at det ville være helt urimeligt, når nu vi skal af-

skaffe én dårlig ordning, at vi så på forhånd skulle binde os til at gøre den nye ordning lige så dårlig. Vi kan altså ikke medvirke til hr. Gert Petersens dagsordensforslag.

Så er der hr. Erlendssons dagsordensforslag. Vi forstår godt hensigten i dette dagsordensforslag og anerkender den. Vi er sådan set enige i hensigten. Vi er enige med fremskridtspartiet i, at fiskernes situation er uholdbar, og det har den faktisk været længe. Men efter at have hørt fiskeriministerens redegørelse heroppe fra denne talerstol for efterhånden nogen tid siden, så synes vi, der er meget, der tyder på, at dette dagsordensforslag med dets fastlåsning til en ganske bestemt procedure snarere vil skade end gavne fiskernes sag. Jeg skal derfor opfordre hr. Erlendsson til at tage det tilbage. Jeg tror heller ikke, at han ønsker at løbe den risiko.

Hvis ikke hr. Erlendsson tager sit dagsordensforslag tilbage, så må jeg sige, at kristeligt folkeparti ikke kan medvirke til dets vedtagelse. Vi ønsker ikke på nogen måde at spille hasard med dansk fiskeri ved at vedtage noget, der måske kan blive det til skade.

Ib Christensen (DR):

Hr. Kjeld Olesen beskæftigede sig med den såkaldte fælles udtalelse, som de tre marxistiske partier og retsforbundet kom med som en sidste advarsel mod denne regerings dannelse. Jeg synes, at hr. Gert Petersen på udmærket måde har redegjort for det begrænsede omfang, men også for betydningsfuldheden på de områder, den omhandlede, af en samarbejds mulighed, som eksisterede under den tidligere regering, men som denne regerings dannelse altså har sat en stopper for, tilsyneladende i resten af dette folketings valgperiode. Derfor skal jeg ikke beskæftige mig yderligere dermed.

Der var ikke tale om en alternativ regeringsdannelse, der var tale om en flertals mulighed for væsentlige dele af den skatte- og boligpolitik, som den tidligere regering lagde op til, men dette flertal ønskede denne regering altså ikke at tage imod. Det er jo klart, at selvfølgelig indeholder sådanne erklæringer ting og sager, der skal udbygges i helt konkrete ting, hvor der kunne være nuancer, men den udtrykte en forhandlingsvilje, som altså var til stede, men som regeringen end ikke ønskede at undersøge.

[Ib Christensen]

Så skylder jeg hr. Kjeld Olesen en erkendelse af, at hr. Kjeld Olesen jo vitterlig når op på et milliardbeløb, nemlig godt 1 mia kr., i den opregning af forskellige støtteordninger til det almene byggeri osv., som retsforbundet har stemt imod ved forrige finanslovbehandling, men ikke senere, og heller ikke agter at stille forslag om igen. Men så skylder jeg ganske vist også at tilføje to ting i den forbindelse, nemlig for det første, at det jo er en ganske almindelig fremgangsmåde for partier, som regeringen ikke ønsker at forhandle med – og retsforbundet er jo et af de partier, som heller ikke denne regering ønsker at forhandle med, i modsætning til SF, der end ikke stemte for finanslovsforslaget, hvad vi gjorde – at så må vi jo markere os på anden måde. Når man ikke vil tillade os indflydelse på resultaterne, så må vi jo prøve at gøre det på anden måde. Derfor stillede vi ændringsforslag til finanslovsforslaget om 30 mill. kr. mere til åndssvageforsorgen, og det blev virkelig gennemført, men det hører desværre til undtagelserne. Når man ikke vil forhandle med os, nu vel, så må vi altså markere os på anden måde. Da vi er et ansvarligt parti, så stemmer vi til sidst for finanslovsforslaget. Men så meget mere kan vi da under andenbehandlingen stemme for markeringsforslag, der siger, at vi ønsker de og de ting væk principielt. Det er en ganske almindelig fremgangsmåde for således place-rede partier.

Derfor er det også ganske irrelevant, når hr. Kjeld Olesen nævner 157 gange, hvor vi skulle have stemt osv. Se, vi har nu uden tvivl stemt adskilligt flere gange for regeringens forslag, end vi har stemt for f. eks. fremskridtspartiforslag. Da hr. Kjeld Olesen ikke nævner nogen af de 157 områder, så er det jo vanskeligt at diskutere, men jeg gætter på, at meget få af dem har berøring med de områder, som omfattes f. eks. af denne fællesudtalelse, jeg refererede til før.

Så siger hr. Kjeld Olesen i sine forsøg på at fremmane retsforbundet som et såkaldt reaktionært parti: ja men retsforbundet var imod efterlønsordningen. Og med stor elegance undlader hr. Kjeld Olesen så at referere, hvorfor vi var imod. Vi var for det første imod det, fordi vi ønsker en forbedret førtidspension i stedet for. Vi var for det andet imod det, fordi vi ønsker større adgang til delpension, hvad denne efterlønsordning ik-

ke rummer mulighed for, altså at arbejde ved siden af efter denne pensionsordning. Vi var for det tredje imod det, fordi vi var bange for, at det ville jage folk, der egentlig ikke ønsker det, ud af arbejdsmarkedet. Vi var for det fjerde imod det, fordi virksomhederne skulle betale, og det mener vi er asocialt. Vi mener, at i Danmark skal vi fastholde den sociale finansiering gennem skatteydermidler og gennem offentlige midler og ikke ved at belaste virksomhederne, som de gør det i fællesmarkedet. Vi var endelig for det femte imod det, fordi ordningen ikke omfatter alle, hvad de danske sociale støtteordninger ellers gør, men kun arbejdsløshedskassernes medlemmer. Ingen af disse begrundelser er reaktionære, hr. Kjeld Olesen.

Finansministeren kommer igen med dette finanslovargument, som jeg allerede har beskæftiget mig med, men siger så, at de alternative muligheder eksisterer ikke, altså dette med skiftende flertal. Må jeg lige gøre opmærksom på, at der med skiftende flertal her i dette ting er gennemført langsigtede og kortsigtede boligløsninger med to forskellige flertalskombinationer. Der er gennemført forsvarsforlig med en tredje flertalskombination, et arbejdsmarkedsforlig med en fjerde, et folkeskoleforlig med en femte, en retsplejelov med en sjette, en pensionsreform med en syvende, et landbrugsforlig med en otteende – og sådan kunne man blive ved og blive ved og blive ved. Man har altså regeret med skiftende flertal, men det er slut. Nu er der kun erhvervspartiet, man støtter sig på, og så altså socialdemokratiet og venstre.

Så siger finansministeren, at man jo kunne risikere, at de borgerlige partier hævner sig, hvis nu man samarbejdede med retsforbundet og marxistpartierne omkring f. eks. jordpolitikken. Mon det virkelig er særlig sandsynligt, at man vil lade piccoloen tabe terrinen – for nu igen at snakke Madsen-Mygdal? Jeg tror det ikke. Jeg tror ikke, at centrum-demokrater og de radikale og kristeligt folkeparti vil stemme imod finanslovsforslaget. Jeg tror, at SF fortsat vil undlade at stemme, måske endda stemme for, hvis noget sådant skete, men det ved jeg ikke. Vi vil fortsat stemme for. Det vil med andre ord sige, at både fremskridtspartiet, venstre, konservative, et antal borgerlige partier, alle sammen skulle stemme imod finanslovsforsla-

[Ib Christensen]

get. Det har intet med virkeligheden at gøre. Heller ikke det argument holder.

Så til udenrigsministeren, der siger, at kursjusteringer virker som protektionisme. Ja, når det er politisk fastsatte kursjusteringer, når det er devaluering og revaluering, hvor man vilkårligt politisk fastsætter nogle kurser, så kan det godt virke protektionistisk. Eller, som den danske valutakurspolitik nu gør, antiprotektionistisk, fordi den favoriserer import og fordyrer eksport. Det er rigtigt. Men det, vi har taget til orde for primært, er, at vi frigiver kronen, så vi ikke har disse politiske spekulationer. Derfor vil en frigivelse af kronen ikke virke som protektionisme eller det modsatte.

En forudsætning for verdenshandelens frigørelse er altså valutasamarbejde, siger udenrigsministeren. Ikke desto mindre er der jo sket en liberalisering, uden at vi har dette samarbejde, sågar inden for EF, da nogle EF-lande ikke er med i valutaslangen. Det kan altså lade sig gøre, også uden at vi fastlåser kurserne på en kunstig måde. Men når man skal have det i EF, og deri har udenrigsministeren selvfølgelig ret, så skyldes det jo også hensynet til landbrugsordningerne, som jo ikke kan køre uden. Men det har jo ikke noget med et fælles landbrugsmarked at gøre, for når man skal have dem til at køre, så skyldes det jo ikke det, at det er en betingelse for, at man samhandler frit med landbrugsvarerne, nej, det skyldes, at man skal have absolut de samme priser for de samme landbrugsvarer i hele EF. Og det kan kun fungere, når der er forskellige valutakurser, på en meget indviklet måde, så har vi monetære udligningsbeløb, der virker som toldgrænser osv., osv.

Derfor kan jeg godt give ministeren ret i, at under forudsætning af at man synes, at EF-landbrugsordningerne med deres protektionisme, deres planøkonomi og deres enorme bureaukrati er noget efterstræbelsesværdigt, så skal man have det system med en fælles økonomisk politik til at værne den fælles valuta, med en fælles indkomspolitik, fælles finanspolitik, fælles pengepolitik osv., alle disse umyndiggørende ting. Det har bare ikke noget med liberalisme at gøre, sådan som retsforbundet opfatter begrebet liberal økonomi.

Så siger ministeren, at det nordiske aspekt jo var med, og så siger han, at disse fire linjer var så betydningsfulde.

Nu har jeg ikke fået åbningstalen med herop på talerstolen, men det, der stod på de fire linjer, så vidt jeg husker, det var, at man ville overveje mulighederne. Man synes, at det nordiske samarbejde var betydningsfuldt, og ville undersøge mulighederne også i det kommende år. Der stod simpelt hen noget ganske intetsigende snak, mens der om EF-politikken stod spalte op og spalte ned, en lang række ting om bindinger, som regeringen ønsker at foretage over for EF-politikken.

Derfor kan jeg ikke give udenrigsministeren ret i, at regeringen prioriterer det nordiske samarbejde højt. Jeg mindes ikke nogen regering, der har devalueret – for nu igen at tale valutarisk – det nordiske samarbejde så meget, som denne regering har gjort i denne åbningstale.

Så skal jeg til sidst om det dagsordensforslag, som hr. Erlendsson har fremsat, sige tre korte ting.

For det første: hvis retsforbundet ville stemme for dette dagsordensforslag, så ville vi anerkende, at EF-Domstolen skulle have ret til at tilsidesætte Danmarks ret til at gribe ind i disse ting, og for det andet ville vi anerkende eksistensen af en fælles fiskeripolitik i EF. Der eksisterer ingen fælles fiskeripolitik i EF. Efter min mening er det tvivlsomt, om den overhovedet er hjemlet i traktaten. Når der ikke eksisterer en fælles fiskeripolitik, så skyldes det bl. a. briternes blokade.

Vi kan altså af de to grunde ikke stemme for dette dagsordensforslag, men kun konstatere, at det danske fiskeri altså også er blandt de erhverv, der har fået vanskeligheder ved medlemskabet af EF.

Så den tredje ting, jeg vil sige. Det vedrører Europa-Parlamentet, hvor jeg overværede, hvorledes kommissær Vredeling på vegne af kommissær Gundelach tog ordet, da den sag kom for efter blokaden, efter briternes ensidige gennemførelse af disse foranstaltninger. Selvfølgelig var det beklageligt, sagde kommissær Vredeling til Europa-Parlamentet, at briterne tog dette skridt, for det var jo ensidigt, og de skulle i hvert fald have ventet til fiskeriminister mødet. Men på den anden side, sagde kommissær Vredeling,

[Ib Christensen]

er det jo den politik, vi vil have igennem. Der var mindre ting, de var uenige om med hensyn til sberlingkasse og sådan noget, men stort set var Kommissionen enig i de britiske ensidige foranstaltninger, der var foretaget. Det, den bebrejdede briterne, var kun, at de havde handlet ensidigt.

Det siger jo noget helt andet om EFs fiskeripolitik og dens perspektiver for dansk fiskeri end det, man har ladet skinned igennem i den offentlige debat, hvor man har udhængt briterne som hovedansvarlige for det danske fiskeris alvorlige stilling.

Derfor vil jeg slutte med at sige, at vi af disse grunde ikke kan stemme for hr. Erlandsens dagsordensforslag, men må afholde os fra at stemme.

Wilhelm (VS):

Fremskridtspartiets dagsordensforslag kan VS ikke medvirke til. Vi ønsker ikke at styrke autoriteten i en EF-institution, sådan som dette dagsordensforslag er udtryk for.

I hr. Gert Petersens dagsordensforslag er det jo yderst beskedne krav, der stilles, men det er jo altså også kun en angivelse af en nedre grænse for, hvordan beskatningen af landbrugets kapitalgevinster skal være, så vi vil kunne støtte dette dagsordensforslag.

Så til debatten, som den ellers er forløbet.

Det er, for jeg ved ikke hvilken gang, den samme situation, man står i. Man stiller regeringen nogle konkrete spørgsmål om de ting, den lægger frem, men der er ikke antydning af svar på noget som helst. Jeg agter ikke at forlænge debatten med nu at høre, at der heller ikke bliver svaret, når jeg erindrer om spørgsmålene én gang til, og så få en kort bemærkning for at kunne konstatere, at man ikke vil, men kan på stedet rekapitulere, at der var intet svar på, hvad regeringens mål-sætning er for nybyggeriets kvota. Jeg må tage det som udtryk for, at man simpelt hen ikke ønsker at angive noget dér, at man simpelt hen vil lade det komme ned på disse 25.000, som har været antydet i den offentlige debat, hvis markedsvilkårene er til det, at man simpelt hen i strid med, hvad man hidtil har sagt, nemlig at statslånene skulle organiseres således, at de ikke belastede den høje rente, nu blankt accepterer, at der ikke er noget, der er så belastet på kapitalmarkedet, som netop den høje rente, og ikke agter at

gøre noget som helst for i den situation at sikre et byggeri ud over de 18.000 eller 24.000 eller 28.000, eller hvor mange det nu kan blive.

Jeg har spurgt, hvad der lå i den katalog-opførelse over ejerlejlighedsloven, som man ville komme med ændringer til. Der står simpelt hen ikke andet i kataloget, end at ejerlejlighedsloven også skal tages op. Der er ikke antydning af, hvad det drejer sig om.

Denne debat hedder efter grundloven noget med, at regeringen redegør for rigets stilling og de foranstaltninger, regeringen agter at foretage i den anledning. Og så kommer den med sådan nogle fuldstændig intetsigende stikord og nægter simpelt hen at svare, når man spørger: hvad ligger der i det dér med, at ejerlejlighedsloven skal ændres? Jeg har antydet to muligheder. Vil man stoppe for udstykning? Det ville da være fint, det ville vi kunne støtte. Eller den anden mulighed: vil man åbne for udstykning også i de ejendomme, der er opført som almenyttigt byggeri, sådan som den tidligere boligminister faktisk lagde op til, men sådan som det foreløbig er blevet stoppet, fordi den nuværende lov faktisk ikke hjemler det? Men ikke én lyd kommer der over regeringens læber, når man spørger om dette ganske konkrete, som de selv lægger frem, men hvor de nægter at oplyse folketingset om, hvad indholdet er.

Jeg har spurgt om, hvad der lå i den mål-sætningserklæring om den disponible realindkomst, der så vidt muligt ikke skulle forringes, og jeg har spurgt helt konkret, om Thomas Nielsen har ret, når han siger, at det, der er aftalt mellem regeringspartierne på det punkt, først gælder fra 1. marts 1979, mens der kan ske al mulig reallønsforringelse indtil denne dato. Har han ret i det? Intet svar. Det har han altså åbenbart.

Jeg har spurgt, om den derefter skal tolkes sådan, hvad angår de tre dyrtidsportioner, som det kan blive til den tid – i hvert fald har lønmodtagerne to dyrtidsportioner til gode – at man kan sige, de bliver udbetalt, man kan sige, de ikke bliver udbetalt, det er sådan set ligegyldigt, for de vil kunne manipuleres på en eller anden måde, uden at lønmodtagerne får så meget som en promilles forbedring af den disponible realindtægt. Er det det, der også kan lægges i aftalen mellem de to partier på det område? Intet svar. Ikke

[Wilhelm]

en lyd. Jeg må derfor gå ud fra og advare arbejdspladserne imod, at det kan der lægges i regeringserklæringen om, at reallønnen, den disponible realløn, så vidt muligt ikke skal udhules efter den 1. marts, som der formodentlig er tale om.

Der kan lægges dette i regeringserklæringen, at selv om man kommer og siger, at nu bliver de dyrtidsportioner udbetalt, så vil man alligevel inden for rammerne af den erklæring kunne gennemtvinge en overenskomstfornyelse, der ikke med en promise forhøjer den disponible realindtægt. Hvordan det så kan kombineres med det, man oprindeligt skrev i forslaget, da man indefros disse dyrtidsportioner, nemlig at på denne måde ville man garantere, at dyrtidsportionerne ubeskåret tilfaldt lønmodtagerne, ja, det er så regeringens hovedpine.

Disse manglende svar på konkrete spørgsmål må i hvert fald foreløbig tages som udtryk for, at den værste tænkelige af disse udlægnings faktisk er ikke bare mulig, men endda sandsynlig.

Hr. Kjeld Olesen vadede temmelig meget rundt i, at den aftale om boligpolitikken, der ligger inden for SV-aftalen, i virkeligheden er en forlængelse af det, man i foråret sammen med bl.a. venstrefløjen fik lavet. Det er ganske simpelt ikke rigtigt. Det, der skete i foråret, var, at regeringen med god grund kom og sagde: kan vi ikke udsætte terminen for det nye boligforlig med tre kvartaler, fordi det er nødvendigt af hensyn til samordningen med en skattereform? Og da vi dels fik sikkerhed for, at der ikke skete forringelser, og dels oven i købet fik fjernet den tidsindstillede bombe, der lå under højrentebyggeriet, og som skulle være udløst nu her til 1. april, så sagde vi: o.k. Da man oven i købet lagde et boligskatteformudspil frem, som lagde op til en langsigtet bolig- og skattepolitik, der var væsentlig anderledes og væsentlig bedre, om end ikke tilfredsstillende, og som man vidste man ikke kunne få igennem til højre i salen, så sagde vi: det er da i orden, at man så tager tre kvartaler længere til at aftale den langsigtede bolig- og skattepolitik. Men det er sandelig ikke det samme som det, SV nu har lavet, hvor man forlænger særskatten ind i næste boligforligsperiode, hvor man giver denne nødløsning endnu et år, som intet har at gøre med en skattereform,

og hvor man har taget både boligudspillet og skatteudspillet af bordet.

I øvrigt var det bemærkelsesværdigt, at hr. Kjeld Olesen – det har han jo gjort nogle gange, og det kommer vi nok til at høre, lige så længe denne regering sidder – brugte hele sin taletid både i første og anden runde på at slås imod venstrefløjen. Ikke et ondt ord til fremskridtspartiet, intet til de borgerlige partier. Nej, det er faren for presset derude, det er frygten for, at der skulle blive en bred opbakning bag krav om, at socialdemokratiet lavede andre ting end det, man kan lave sammen med de borgerlige, det er det, der nødvendiggør, at den socialdemokratiske ordfører skal bruge hele sin taletid i adskillige runder på kun at slås imod venstrefløjen.

Formanden:

Jeg beder de nytilkomne medlemmer om ikke at øge støjniveauet for meget.

Wilhelm (VS):

Jeg blev takket af hr. Kjeld Olesen for, at jeg havde tydeliggjort, at ØD i hvert fald ikke bliver indført ved hjælp af VS' stemmer. Det er der intet nyt i, og det ved hr. Kjeld Olesen udmærket. Det har vi sagt i alle de år, de ØD-skitser, de tvangsopsparingsskitser har ligget på bordet. Der er intet nyt i det. Jeg kan bekræfte, at jeg sagde, at vi heller ikke er med på, at de indefrosne dyrtidsportioner helt eller delvis skal overdrages til Thomas Nielsen, for at han kan sprede dem ud som ansvarlig og risikovillig kapital som støtte for privat værftskapital, privat rederkapital, privat byggekaptal eller til Stålvalseværkets nødlidende aktionærer. Det er helt korrekt, det vil vi ikke. Det er der intet nyt i.

Det er muligt, at hr. Kjeld Olesen talte mere generelt om LOs politik, at der var punkter, som VS ikke var med til. Det er helt korrekt, det kan jeg bekræfte. Når LO i mange år har været toneangivende for at få ført indkomstpoltik, har vi hele tiden været imod det, og jeg tror faktisk, det efterhånden er gået op for flere og flere arbejdere her i landet, at indkomstpoltik faktisk er det, som VS har sagt hele tiden, nemlig slet og ret lønpolitik. Når LO-toppen sidder og aftaler en arbejdsmiljølov sammen med Arbejdsgiverforeningen og lægger den frem som et fait accompli, en arbejdsmiljølovgivning, der direk-

[Wihjelm]

te forringer beskyttelsen af ungarbejderne, så stemmer vi ikke for den, fordi LO-toppen har sagt ja til den. Det er ikke vores kriterium, det vil man kunne finde adskillige eksempler på, og det står vi ved.

Det var en katastrofe, sagde hr. Kjeld Olesen, det var rettet imod LO. Han gentog det endda: imod LO. Man fik indtrykket af, at det er noget, han ligger og råber til sig selv om natten: imod LO – og det kan man sådan set godt forstå i den situation, han er i. Hvilke konsekvenser ville det ikke få? Ja, det er han jo den rette til at udtale sig om, for det har vi jo set en demonstration af i den sidste måneds tid. Men det er da en absurd argumentation specielt imod et punktvis samarbejde med venstrefløjen, for har socialdemokratiet fået Thomas Niensens ØD gennemført ved samarbejde med venstre? Nej, vist har man ikke-nikke-nej. Her har man lavet et samarbejde med et parti, som har demonstreret, at man er parat til at fjerne en socialdemokratisk regering, blot den lægger et forslag frem om økonomisk demokrati.

Erlendsson (FP):

Det er glædeligt, at der nu i mange partier i folketinget er interesse for at gå til aktion over for de engelske overgreb, men det er sørgeligt, at det sker så sent. Vi har fra fremskridtspartiets side flere gange opfordret regeringen til det, sidste gang så sent som den 22. maj i år, hvor man valgte at gøre sig lystig over, at jeg brugte ordet »kamp«, og ville opfatte det, som om jeg ville have flåden til at træde i aktion, hvilket naturligvis ikke var meningen. Vi har meget stærke våben i EF-traktaterne, og dem skal vi bruge. Men vi har stillet os uendelig naivt og tåbeligt an i vores given vores kort fra os i EF-forhandlingerne på et tidligt tidspunkt, sådan at de grønlandske farvande, uden at vi har fået noget til gengæld, er indgået som et bytteobjekt eller som en del af EF-farvandet. Det drejer sig bl. a. om den danske del af Danmarksstrædet – altså på den grønlandske side, ikke på den islandske side – hvor russerne i 1976 fiskede 200.000 t, men siden ikke har haft rettigheder og ikke har rapporteret nogen fangster. Sådanne ressourcer, som man fra grønlandsk side er ganske uinteresset i – der findes ikke erhvervsfiskeri på den grønlandske østkyst overhovedet – så-

danne ressourcer giver man fra sig uden at få noget igen, idet man stoler på en engelsk fairness, som altid har vist sig at være en engelsk selvskhed.

Jeg må sige et par ord om den procedure, jeg har anbefalet, og som vi har lagt frem i vores forslag om motiveret dagsorden. Den bygger på traktatens artikel 170, hvor der står, at en medlemsstat kan indbringe en anden medlemsstat for EF-Domstolen. Det er rigtigt, at der er en procedure, som gør det muligt at trække tiden ud indtil 3 måneder, men så heller ikke en dag længere. Hvis man derimod, som regeringen her har ønsket at gøre, anvender artikel 169, så står der kun, at Kommissionen skal høre den anklagede stat, der skal have lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger til den motiverede udtalelse. Derefter kan Kommissionen indbringe sagen for Domstolen, men der står ikke, den skal gøre det. Ved at følge den procedure, vi anbefaler i vort forslag om motiveret dagsorden, er vi sikre på, at Danmark kan føre en sådan sag for EF-Domstolen. Hvis vi bruger artikel 169, som er den, regeringen vil bruge, så har vi ingen sikkerhed for, at ikke stormagtsinteresser vil afgøre sagen således, at der ikke rejses en sag for Domstolen som den, Danmark har interesse i.

For øjeblikket har vi sympati fra de 7 andre EF-nationer i fiskerispørgsmålet, men for ingen af disse 7 andre stater har fiskeriet en så overvældende nationaløkonomisk betydning, som det har for Danmark. Det er et ganske ringe problem for alle de andre, som er sympatiske over for os. Derfor kan vi ikke regne med, at de vil medvirke til at fremme en sag, som vi overlader til Kommissionen at føre for Danmark.

Vi bør selv gøre det, og derfor vil jeg endnu en gang anmode alle, som har vist interesse for dette spørgsmål, om at stemme ja til fremskridtspartiets forslag om motiveret dagsorden.

Niels Helveg Petersen (RV):

Salig Th. Madsen-Mygdal er jo kommet til at spille en vis rolle i denne debat. I almindelighed bør vi vel lade de afdøde hvile i fred. Jeg må såmænd referere for statsministeren, at jeg har været ude for folk, der sagde, at de syntes, det var synd for afdøde, at jeg sådan gik og sammenlignede ham med

[Niels Helveg Petersen]

SV-regeringen. Men det, jeg vil sige til statsministeren om denne sag, er: kernen i sagen er, at jeg har citeret et centralt afsnit fra Madsen-Mygdals tiltrædelseserklæring, et afsnit, som til forveksling ligner, hvad regeringens talsmænd har sagt om regeringens politik. Det har jeg ikke gjort for at minde om Madsen-Mygdal i første omgang, men for at sætte i relief den tiltrædelseserklæring, som Stauning-Munch-regeringen lagde frem i 1929. Det er den, jeg havde håbet statsministeren ville læse. For det er en god tiltrædelseserklæring. Den er mønstergyldig af to grunde. Den er knap og klar i formen og kort. Den er ikke fuld af fyld, fylder mindre end 2 spalter i Folketingstidende, ville vare mindre end 5 minutter at læse op, men den indeholder overskrifterne til 10 års reformpolitik i Danmark. Det var en tale af den art, hr. Anker Jørgensen og SV-regeringen skulle have holdt. For det er netop i krisetiderne, det er netop, når der er vanskeligheder, at man politisk må søge at formulere en folkelig reformpolitik, der kan bære igennem vanskelighederne. Det er det perspektiv, der helt savnes i SV-regeringens tiltrædelseserklæring.

For at nævne nogle eksempler: vi savner en holdning til det, som er urimeligheden, socialt og økonomisk, i vor skattelovgivning, nemlig de nuværende fradragsregler. Det vil man overveje. Vi savner en holdning til medejendomsretsproblemet, som er helt væsentligt for dette samfunds udvikling. Der vil man afvente en betænkning. Vi savner forslag til en boligfinansiering, der kan give bedre vilkår i de almennyttige selskaber. Vi savner en indsats imod ungdomsarbejdsløsheden. Ja, jeg gjorde mig såmænd i den artikel, statsministeren refererede til, den umage at skitsere, hvorledes en sådan tiltrædelseserklæring, der skulle bygge på en bred folkelig reformpolitik, skulle have set ud.

Men når vi nu er kommet til Madsen-Mygdal, så vil jeg ikke helt slippe ham. I morgen skal vi behandle et skatteforslag, et forslag om øgede indkomstskatter. O.k., vi kan lægge til grund, lad os prøve det, at der er behov for at opkræve indkomstskatter. Hvordan skal det så gøres? Skal det gøres, så det rammer de små og mellemstore indtægter, eller skal det gøres på anden måde? Ja, regeringen har altså valgt at gøre det på en sådan måde, at det rammer de små og mellemstore indtægter. Det var den slags ting,

der i sin tid fik socialdemokrater og radikale til at rase imod Madsen-Mygdal. Vi har anvist en anden udvej, og den kan vi jo få lejlighed til at diskutere videre i morgen. Vi håber, regeringen er til at tale fornuft til i denne sag.

Jeg gentager over for statsministeren spørgsmålet, jeg ikke fik svar på: er der aftalt en sammenkædning mellem værdistigningsafgiften og overenskomstforhandlingerne, og på hvilken måde?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har glemt at meddele, at vi vil undlade at stemme om den af fremskridtspartiet foreslåede dagsorden. Vi forstår udmærket godt motiverne, men vi har lige så lidt tillid til EF-Domstolen som til EF i almindelighed.

Jeg må give hr. Ole Vig Jensen en undskyldning. Jeg bemærkede, at hr. Kjeld Olesen tog hr. Ole Vig Jensens ord til indtægt, men nu har jeg studeret, hvad hr. Ole Vig Jensen sagde. Det, hr. Ole Vig Jensen svarede på, var spørgsmålet, om han kunne bekræfte eller afkræfte, om der kunne dannes en regering til venstre i salen, og det har hr. Ole Vig Jensen afkræftet. Det kan jeg da godt forstå, det ville jeg også have afkræftet. Det, som jeg har talt om – og det ved hr. Kjeld Olesen udmærket godt – det er skatte-reform, det er boligreform, det er efterløns-ordning. Det kunne være gennemført, og her har det radikale venstre ikke sagt noget om, at man ikke kunne være med til løsning af sådanne problemer, fordi SF og andre partier til venstre i salen var med.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Det af hr. Gert Petersen fremsatte dagsordensforslag er ikke alt for klart, men af ordforertalen fra SF fremgik det – og det må jo også være den politiske mening – at kapitalvindingsskattens afskaffelse ikke skal bevirke, at denne værdistigningsafgift ikke kommer til at få et omfang svarende til kapitalvindingsskatten. Da vi ikke har været nogen stor beundrer eller tilhænger af kapitalvindingsskatten og er imod dens princip, men ønsker en løbende beskatning af jordværdier som noget langt mere hensigtsmæssigt og

[Ib Christensen]

effektivt, er vi ikke helt enige i den fremgangsmåde, som SF foreslår, men vil undlade at stemme.

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Jeg skal komme med en enkelt kommentar til det forslag til dagsorden, som hr. Gert Petersen har stillet. Vi har erkendt lige ud, at der i forbindelse med værdistigningsafgiften og overgangsordningen ligger et problem, at vi altså ikke er enige. Jeg har selv offentligt udtalt, at vi ikke uden videre, når det drejer sig om landbrugsejendomme, kan se bort fra værdistigninger op til 1977. Men vi ved, at der for øjeblikket er drøftelser i gang inden for regeringen. Disse drøftelser skal have lov til at gå deres gang, og det kan ikke være rimeligt, at et forslag fra SF her i salen skal gribe ind på den måde, som jeg tror hr. Gert Petersen har tilsigtet. Derfor må vi afvise det fremsatte dagsordensforslag.

Udenrigsministeren (Christophersen):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men kun gøre en enkelt bemærkning til hr. Poul Schlüter. Mens jeg følte mig beroliget af hr. Brusvangs udtalelser om u-landsbistand, så følte jeg mig ikke beroliget af hr. Poul Schlüters udlægning af regeringens holdning til cubansk intervention i Afrika. Selvfølgelig støtter den danske regering ikke cubansk intervention i Afrika. Vi har ganske klart sagt – jeg har senest sagt det i FN – at vi i det hele taget er modstandere af, at man fra andre verdensdele begynder at engagere sig i de afrikanske problemer og at intervenere dér. Det politiske problem består i, at der har fundet en intervention sted. Den politiske opgave må være at forhindre, at den breder sig, og det er bl. a. det, der er baggrunden for, at vi støtter den Namibiapolitik og den politik i forbindelse med konflikten i Rhodesia, som de vestlige magter har taget initiativ til.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er den 5. oktober, og jeg synes ikke, denne dag bør gå til ende og denne debat afsluttes, uden at vi mindes den årsdag, som det også er. Den 5. oktober for 6 år siden blev vor nuværende statsminister første gang udnævnt til statsminister. Han afgav kort

efter en erklæring i folketinget. Jeg vil læse en lille bitte smule op af den med formandens tilladelse (folketingets forhandlinger 1972–73, sp. 102):

»Regeringens mål er at opretholde den fulde beskæftigelse, sikre fortsatte sociale fremskridt og samtidig skabe ligevægt på betalingsbalancen.«

Endvidere henviste statsministeren til den erklæring, som statsminister J. O. Krag havde afgivet nogle dage før. J. O. Krag sagde (folketingets forhandlinger 1972–73, sp. 11):

»... regeringen anser det for afgørende, at planerne om økonomisk demokrati samtidig virkeliggøres.«

Der er vel ingen i dag, der i særlig grad vil bebrejde statsministeren, at den fulde beskæftigelse ikke har kunnet holde, men det er beklageligt, at vi i dag, 6 år senere, må stå foran en regering, der ikke har nogen klar stilling til økonomisk demokrati, der skulle virkeliggøres for 6 år siden.

Lige så beklagelig finder jeg regeringens skattepolitik er, sammenholdt med den statsministererklæring, der sagde, at der i skattepolitikken burde anlægges en socialt afbalanceret politik. Vi må konstatere, at på dette punkt holder regeringen heller ikke de løfter, som hr. Anker Jørgensen som statsminister for 6 år siden fremsatte. Jeg minder her om et momsforslag uden sociale kompensationer, og om, at vi i morgen skal behandle et forslag, der vender den tunge ende nedad, idet de små skal betale 1½ pct. mere i skat, mens de store slipper med ½ pct. mere i skat.

Ingen bebrejder statsministeren de store afgørelser, der må træffes under hensyn til de kræfter, der påvirker os udefra, men det, vi selv kan vælge, burde vi fastholde, og det ville bl. a. være en socialt afbalanceret skattepolitik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Erlendsson (FP)* (se foran)

forkastedes, idet 23 stemte for, 105 imod; 25 stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden af *Gert Petersen (SF)* (se foran)

forkastedes, idet 17 stemte for, 129 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til finanslov for 1979.
(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 3/10 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Hjortlund Christensen* har meddelt mig, at han på grund af sygdom ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 6. oktober 1978 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Gert Petersen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 9. oktober 1978 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Erhard Jakobsen* har meddelt mig, at han på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage,

hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 10. oktober 1978 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Nordisk Råd (4/10 78):
Udtræder: Ebba Strange
Ny stedf.: Steen Folke

Kirkeudvalget (4/10 78):
Udtræder: Kaj V. Andersen
Nyt medlem: Hanne Severinsen

Kulturudvalget (4/10 78):
Udtræder: Kaj V. Andersen
Nyt medlem: Hanne Severinsen

Udenrigsudvalget (4/10 78):
Udtræder: Kaj V. Andersen
Nyt medlem: Hanne Severinsen

Udv. ang. vidensk. forskning (4/10 78):
Udtræder: Kaj V. Andersen
Ny stedf.: Hanne Severinsen

Kirkeudvalget (4/10 78):
Udtræder: Wissing
Ny stedf.: Børge Møller

Forsvarsudvalget (5/10 78):
Udtræder: Jørgen Jensen
Nyt medlem: Karl Møller

Kommunaludvalget (5/10 78):
Udtræder: Jørgen Jensen
Nyt medlem: Jeune

Landbrugs- og fiskeriudvalget (5/10 78):
Udtræder: Jørgen Jensen
Nyt medlem: Karl Møller

Miljøudvalget (5/10 78):
Udtræder: Jørgen Jensen
Ny stedf.: Karl Møller

Udvalget om offentlige arbejder (5/10 78):
Udtræder: Jørgen Jensen
Ny stedf.: Karl Møller

Skatte- og afgiftsudvalget (5/10 78):